

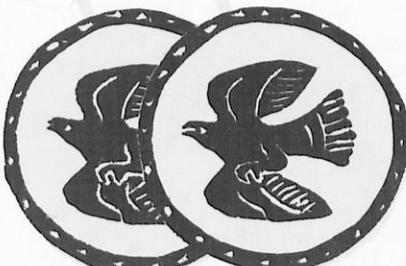
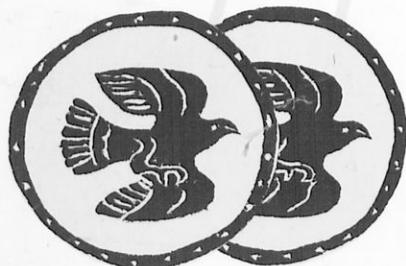
ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ ΔΦ
28

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗ

ΕΚΛΟΓΑΙ

Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
391

ΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Θανάσης

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΣΤ' 89 ΣΧΒ

Ουανδίδη

ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗ (ΕΚΛΟΓΑΙ)

Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

O. E. A. B.

από. αριθ. ελεγκ. 9199 ημέρα 1971

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
ΗΝΕ
ΕΤΖΒ
391

ΘΟΥΓΚΙΔΙΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

1. Βίος. Ό Θουκυδίδης ἐγεννήθη ἐν τῷ Δήμῳ Ἀλιμοῦντι (παρὰ τὸν σημερινὸν "Αλιμόν, πέραν τοῦ Π. Φαλήρου) τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ τοῦ 460-455 π.Χ.. Ό πατέρος του "Ολορος ἦτο ἀπόγονος ὅλλου 'Ολόρου, βασιλέως τῶν Θρακῶν, συγγενῆς τοῦ μαραθωνομάχου Μιλτιάδου καὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Εἰς τὴν καταγωγήν του δὲ αὐτὴν ὥφειλε τὴν μεγάλην του περιουσίαν καὶ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὄλη, θρακικῷ χωρίῳ, μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

Ο Θουκυδίδης, ὡς καταγόμενος ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, ἔτυχεν ἐπικελοῦς καὶ τελείας ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἐσχε διδασκάλους τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν βήτορα Ἀντιφῶντα, σῖτινες καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ σύγχρονοι σοφισταὶ Πρωταγόρας, Πρόδικος, Γοργίας καὶ ὄλλοι, συρρέοντες εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸ κέντρον τότε τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ τὴν παίδευσιν τῆς ὅλης Ἑλλάδος, μεγάλως ἐπέδρασαν ἐπὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν συμβάντα ἐν Ἀθήναις λοιμὸν τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, δὲ ἀπέθανεν ὁ Περικλῆς, προσβληθεὶς καὶ ὁ Θουκυδίδης ὑπὸ τῆς νόσου διεσώθη, τῷ δὲ 424 γενόμενος στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων μετέβη εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης. Ἐκεῖ εὑρισκόμενος διετάχθη νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου στρατηγοῦ Βρασίδου Ἀμφίπολιν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβράδυνε, δὲν κατώρθωσε ν' ἀποτρέψῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς. Ἐνεκα τούτου κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ εἰς θάνατον, καὶ, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ὑπεβλήθη εἰς ἔκουσίαν φυγῆν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη, κατὰ τὰ διόπτα διέμενε κυρίως εἰς τὰ ἐν Σκαπτῇ ὄλη κτήματά του.

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν γεγονότων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μεταβαίνων πολλάκις εἰς τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὄποίους διεδραματίσθησαν ταῦτα καὶ συλλέγων μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὄλην τῆς ἱστορίας του.

Μετά τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων τῷ 403 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου, ἀλλὰ ταχέως κατέλιπεν αὐτήν, ὡσας διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε γενικὴν κατάπτωσιν. Τῷ 396 εὑρισκόμενος ἐν Σκαπτῇ ὅλῃ ἀπέθανεν αἰφνιδίως, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λῆγον ἔργον αὐτοῦ. Ἐν Ἀθηναῖς ὑπῆρχε τὸ μνῆμά του παρὰ τὰ Κιμώνεια μνήματα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Θουκυδίδης Ὄλόρου Ἀλιμούσιος».

2. "Εργον. Ο Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀλλὰ δὲν συνεπλήρωσε τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ, λόγω τοῦ αἰφνιδίου θανάτου του. Η ἱστορία του λήγει τῷ 411 π.Χ., τὴν συνεχίζει δὲ ὁ Ξενοφῶν εἰς τὰ Ἐλληνικά του.

Η ὅλη συγγραφὴ διηγέρθη ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰς ὀκτὼ βιβλία. Ἐν τῷ πρώτῳ, τὸ ὄποιον χρησιμεύει καὶ ὡς προοίμιον (κεφ. 1 - 23), συγκρίνων τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πρὸς τοὺς προηγουμένους, προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οὗτος εἶναι ἀξιολογώτατος πάντων, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Τρωικοῦ καὶ Περσικοῦ, εἰς δὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ πρώτου βιβλίου διεξέρχεται τὰ φανερὰ καὶ ἀφανῆ αἴτια τοῦ πολέμου.

Απὸ τοῦ δευτέρου βιβλίου ἀρχεται ἡ ἔξιστορησις τῶν γεγονότων περὶλαμβάνουσα μέχρι τοῦ 200οῦ κεφαλαίου τοῦ πέμπτου βιβλίου τὸ πρῶτον δεκαετὲς τμῆμα, τὸν Ἀρχιδάμειον πόλεμον (431 - 421). Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ πέμπτου βιβλίου περὶλαμβάνει τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων κατὰ τὴν ὑποπτὸν Νικίειον εἰρήνην μέχρι τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας. Τὸ ἔκτον καὶ ἔβδομον τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν καὶ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀθηναίων (415 - 412). Τὸ δὲ ὅγδοον περὶλαμβάνει μέρος μόνον τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου μέχρι τοῦ 411 π.Χ.

Ἐν τῇ συγγραφῇ του διακρίνονται: 1) τὰ καθαρῶς ἴστορικὰ μέρη, εἰς τὴν διήγησιν τῶν ὄποιων προβαίνει κατ' αὐστηρὰν χρονολογικὴν διακίρεσιν εἰς θέρη, καθ' ἀγίνονται αἱ στρατεῖαι καὶ αἱ μάχαι, καὶ εἰς χειμῶνας, καθ' οὓς γίνονται αἱ παρασκευαὶ καὶ αἱ διαπραγματεύσεις· 2) αἱ δημηγορίαι, αἴτινες εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις· ἔξι αὐτῶν δὲ μετεδόθησαν μόνον αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς διασάφησιν τῶν ὑπαύτου ἱστορομένων γεγονότων.

Ἐν αὐταῖς ὁ συγγραφεὺς μὲ θαυμαστὴν δεξιότητα ζωγραφεῖ συ-

τομάτα τὰς εἰκόνας ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, τοῦ Θεμιστοκλέους, Περικλέους, Νικίου κλπ., προσαρμόζων ἀρμονικώτατα πάσας τῶν προσώπων τὰς πράξεις καὶ τοὺς στοχασμούς πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. Ἐπιτυγχάνει δὲ τοῦτο τόσον ἀκριβῶς καὶ μετὰ τοσαύτης πειστικότητος αἰτιολογεῖ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς γνώμας τῶν ῥητόρων, ὡστε πιστεύει ὁ ἀναγιγνώσκων ὅτι αὐτὰ τὰ ἀγορεύοντα πρόσωπα ἦτο ἀδύνατον ἐπιτυχέστερον νὰ συνηγορήσουν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀπόψεων.

Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ δημηγορίαι δὲν εἶναι οἱ λόγοι τῶν ἀγορευσάντων ἰδίαις λέξειν, ἀλλὰ διεπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ ιστορικοῦ ὃσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτατα πρὸς τὰ ὑπ’ αὐτῶν λεχθέντα.

3. Λεκτικόν. Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ιστορίαν του εἰς ἀρχαίν ἀττικὴν διάλεκτον, ἡ ὁποία εἶχε διαμορφωθῆ λογοτεχνικῶς ὑπὸ τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους διὰ τὴν ποίησιν, ὅχι δὲ καὶ διὰ τὸν ἥδη δημιουργούμενον πεζὸν λόγον. Πρῶτος δὲ αὐτὸς μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ δυνάμεως διέπλασε τὴν ἄφθονον γλωσσικὴν ὕλην τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. “Οθεν μεταχειρίζεται ὅχι μόνον πλείστας ποιητικὰς λέξεις, ὡς κλέος, ἀχθηδών, θάμβος, ἀκραιφνῆς κλπ., ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖ τοιαύτας, ὡς αἱ ἀποδημητῆς, κινδυνευτῆς, αὐτοβοεί, ξένισις, ἐπιβόημα, κλπ., ἀλλων δὲ αὐτὸς κυρίως ποιεῖται χρῆσιν, ὡς αἱ ξύν. ἔτοιμος, δόμοιος, αἰεί, τροπαῖον, ἀντὶ τῶν σύν, ἔτοιμος, δόμοιος, ἀεί, τρόπαιον.” Εκτὸς τούτων καὶ ἡ ὑπ’ αὐτοῦ πολλαπλὴ χρῆσις καὶ παραγωγὴ νέων ῥημάτων ἐξ ὀνομάτων, ἡ συχνὴ χρῆσις τῆς γενικῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς δήλωσιν αἰτίας, ἡ χρῆσις τῶν οὐδετέρων τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν μετὰ τοῦ ἄρθρου, ὡς τὸ δεδιός, τὸ θαρσοῦν, τὸ σῶφρον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀντὶ τῶν οὐσιαστικῶν, ὁ φόβος τὸ θάρσος, ἡ σωφροσύνη, ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀκατεργάστου ἔτι τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς διαλέκτου, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖ. Ἐντεῦθεν ὁ λόγος του εἶναι ἐν πολοῖς τραχύς, ἀνώμαλος καὶ δυσνήητος. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Θουκυδίδου, ἡ ὁποία ἀποκλίνει μᾶλλον εἰς τὴν ποίησιν, ιστομένη, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαλαρωτέρας συντάξεως τῶν Ἰώνων καὶ τῆς ἐντέχνου συντάξεως τῶν νεωτέρων ἀττικῶν συγγραφέων, Πλάτωνος καὶ Εινοφῶντος.

II. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Εύθυς μετά τὸ ἔνδοξον τέλος τῶν μεγάλων καὶ φοβερῶν ἀγώνων κατὰ τῶν Περσῶν οἱ "Ἐλληνες ἡρχισαν νὰ διχονοοῦν· τὰ πρῶτα δὲ ἐπικίνδυνα συμπτώματα τῆς διχονοίας ἀνεφάνησαν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, ἐπανελθόντες εἰς τὰ ἴδια, ἀνφορδόμησαν τὴν πόλιν των, ἡ ὅποια εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἐρείπια καὶ, κατὰ συμβουλὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, ἡρχισαν νὰ περιβάλλουν αὐτὴν μὲ δύχυρὸν τεῖχος. Οἱ Σπαρτιάται ἔβλεπον μὲ ὑποπτὸν βλέμμα τὴν τοιαύτην τῶν Ἀθηνῶν ἐνίσχυσιν, ἐρεθιζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Αἰγαίνητῶν, οἱ ὅποιοι μετὰ φόβου καὶ φθόνου παρηκολούθουν τὴν κατὰ θάλασσαν μεγάλην αὔτῶν αὔξησιν, ἐζήτησαν νὰ ἀποτρέψουν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου των, προφασίζόμενοι δτὶ ἡ δύχύρωσις τῶν Ἀθηνῶν ἥδυνατο νὰ ἀποβῇ ὀλεθρία ἐν περιπτώσει νέας ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν.

'Η ἐπέμβασις ὅμως τῶν Σπαρτιατῶν ἐματαιώθη διὰ τῆς διπλωματικῆς ἵκανότητος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ μεγαλεπηβόλου τούτου ἀνδρός, ὁ ὅποιος διηγύθυνε τότε τὰς τύχας τῆς πόλεως. Κατὰ συμβουλὴν αὐτοῦ ἀνέλαβον οἱ Ἀθηναῖοι ἀμέσως καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δύχυρωμάτων τοῦ Πειραιῶς, ὁ ὅποιος ἔμελλε νὰ καταστῇ ἀκρόπολις τῆς ναυτικῆς αὔτῶν δυνάμεως. 'Η Σπάρτη ἡναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὸ τετελεσμένον γεγονός καὶ νὰ κρύψῃ τὴν δύργήν της. 'Ἐνῷ δὲ αἱ Ἀθῆναι τοιουτοτρόπως ἀνελάμβανον πλήρη ἀνεξαρτησίαν ἀπέναντι τῆς μέχρι τότε δεσποζούσης ἐν 'Ἐλλάδι Σπαρτιατικῆς δυνάμεως, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλα γεγονότα, τὰ ὅποια ἀνύψωσαν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν θέσιν.

'Ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ πεδίου τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης οἱ συναγωνισθέντες κατὰ τῶν βαρβάρων "Ἐλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἔξακολουθήσουν τὸν κατ' αὐτῶν ἀγῶνα. Εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐσχηματίσθη συμμαχικὸς στόλος ἐξ 100 πλοίων μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ τὰς ἐλληνικὰς θαλάσσας καὶ ἐλευθερώσῃ τοὺς νησιώτας καὶ μικρασιάτας "Ἐλληνας. Οὕτω δὲ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ ἡ Ἑλληνικὴ πόλεις τῆς Μ. 'Ασίας ἀπελευθερούμεναι προσετίθεντο εἰς

τὴν συμμαχίαν ταύτην καὶ ἐνίσχυον τὸν καινὸν ἔθνικὸν ἀγῶνα, παρέχουσαι ναῦς, πληρώματα καὶ χρήματα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σπαρτιάτου Παυσανίου οἱ σύμμαχοι ἐξεδίωξαν τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς Κύπρου καὶ ἐπειτα κατέλαβον τὸ Βυζάντιον. "Οτε δὲ βραδύτερον ὁ Παυσανίας, κατηγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ, ἀνεκλήθη, οἱ σύμμαχοι ἀνεγνώρισαν ὡς ἡγεμόνας τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Πελοποννήσιοι τότε ἀπεσύρθησαν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμπορικοὶ πληθυσμοὶ τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων μετὰ τὰς πρώτας νίκας «ἀποκονοῦντες τὰς συνεχεῖς στρατείας» συνεφώνησαν μὲ τοὺς Ἀθηναίους νὰ παρέχουν κατ' ἔτος χρήματα, τὸν δὲ ἀγῶνα ν' ἀναλάβουν μόνον οἱ Ἀθηναῖοι. Τὸ ἀναλογοῦν εἰς ἔκαστον τῶν συμμάχων ποσὸν καθώρισεν ὁ Ἀριστείδης τόσον ἐντίμως καὶ δικαίως, ὥστε ἀγοργγύστως οἱ σύμμαχοι ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν φόρον. Τὸ κοινὸν ταμεῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δήλῳ, διεχειρίζοντο δὲ αὐτὸ οἱ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκλεγόμενοι ταμίαι, καλούμενοι 'Ε λλ. η ν ο τ α μ ί α i.

'Εφεξῆς ὁ ἐπιθετικὸς πόλεμος διεξάγεται κυρίως ὑπὸ τῶν ἀθηναϊκῶν δυνάμεων, ἡ δὲ δόξα τῶν μεγάλων νικῶν ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Κίμωνα, τὸν υἱὸν τοῦ μαραθωνομάχου Μιλτιάδου.

'Ο Κίμων κατ' ἀρχὰς μὲν μετὰ τοῦ Ἀριστείδου, ἐπειτα δὲ μόνος, κατέλαβε διὰ συντόμου δράσεως τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος Ἡιόνα, κατέστρεψε τὸ ἐν Σκύρῳ κρησφύγετον τῶν πειρατῶν Δολόπων, ἀπὸ τοὺς ὄποιους ἀπήλλαξε τὸ Αἴγαον, καὶ κατεναυμάχησε τῷ 465 π.Χ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὔρυμέδοντος τῆς Παμφυλίας τὸν Περσικὸν στόλον, ἔξασφαλίσας ἐντελῶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν τῶν Ἀθηναίων.

'Η διαρκῆς ὅμως ἐμπόλεμος κατάστασις καὶ ἡ αὐστηρὰ ἀπαίτησις τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκπληροῦνται οἱ ὅροι καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς συμμαχίας, ζήρισαν μετά τινα χρόνον νὰ δημιουργοῦν δυσαρεσκείας καὶ προστριβὰς τῶν συμμάχων πρὸς αὐτούς, συνεπείᾳ τῶν ὄποιων αἱ συμμαχικαὶ πόλεις, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, κατεβιβάσθησαν εἰς τὴν τάξιν ὑποτελῶν. Τὴν θαυμαστὴν αὕησιν τῆς Ἀθηναϊκῆς δυνάμεως ὑπέβλεπεν ἡ Σπάρτη, ἀλλὰ περιστάσεις ἴδιαιτεραι καὶ ἡ ἀδρανῆς πολιτικῆς της ἡμπόδιζον αὐτὴν νὰ ἐπέμβῃ ἐγκαίρως. Τὰς ὑπόπτους σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο πολιτειῶν παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον ἡ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν

ἀποπομπὴ τῆς ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλείσης πρὸς ἐκπόρθη-
σιν τῆς Ἰθώμης δυνάμεως.

Καὶ συνήφθη μὲν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Κίμωνος τῷ 449 π.Χ. πεντα-
ετής ἀνακωχὴ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ
Ἀθηναῖοι διὰ τῆς προκλητικῆς των στάσεως συνετέλεσαν εἰς ταχεῖαν
ρῆξιν. Ἐνῷ δὲ οὗτοι ἡττήθησαν ὑπὸ τῶν ἡγωμένων Βοιωτῶν ἐν Κορω-
νείᾳ, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Σπάρτης ἀπεστάτησαν τὰ Μέγαρα καὶ ἡ
Εύβοια, στρατὸς δὲ Πελοποννησίων ἔφθασεν εἰς Ἐλευσῖνα. Οἱ Πελο-
ποννησιακὸς πόλεμος ἐπέκειτο πλέον, ὅτε διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Περι-
κλέους, συνωμολογήθησαν τριακονταετεῖς σπονδαὶ τῷ 445 π.Χ. μετὰ
τὴν ἄλλωσιν τῆς Εύβοιας, καθ' ἃς οἱ Ἀθηναῖοι κατέλιπον τὰς ἐν Πελο-
ποννήσῳ κτήσεις των καὶ συνήνεσαν, ἵνα οἱ Μεγαρεῖς προσέλθουν εἰς
τὴν συμμαχίαν τῆς Σπάρτης.

Αἱ τριακονταετεῖς σπονδαὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαρκέσουν ἐπὶ
πολὺ. Οἱ Σπαρτιάται ἔβλεπον μὲ φθόνον καὶ ζηλοτυπίαν τὴν αὔξησιν
τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐφοβοῦντο περὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ
ἰδίου των κράτους. Ἐζήτουν λοιπὸν κατάλληλον στιγμὴν νὰ περιορί-
σουν αὐτήν. Ἐξ ἄλλου ἡ συμμαχία τῶν Ἀθηναίων εἶχε μεταβληθῆ εἰς
αὐθικρετὸν δεσποτείαν· ὡς ἐκ τούτου δὲ πολλὰ παράπονα ἤκουοντο κατ'
αὐτῶν. Ἐνῷ δὲ τοιαύτη ἥτο ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀφορμὴ
ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἀνάψῃ τὴν φλόγα τοῦ πολέμου. Ταύτην ἔδωκεν ἡ
ἀνάμειξις τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν πόλεμον μεταξὺ Κορινθίων καὶ Κερ-
κυραίων ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν πολιορκία τῆς ἀποστά-
σης Ποτειδαίας. Οὕτως ἤρχισεν ὁ μέγας Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὁ
όποιος διήρεσε τὴν Ἑλλάδα εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα καὶ, ἀφοῦ
τὴν ἔξηντλησην ὑλικῶς καὶ ἡθικῶς, τὴν ὀδήγησεν εἰς τὴν καταστροφὴν
καὶ τὸν ὄλεθρον.

Δύο ἐπεισόδια τοῦ πολέμου τούτου, τὰ κατὰ Πλάταιαν καὶ Λέ-
σβον, παρατίθενται κατωτέρω ὡς ταῦτα ἴστορεῖ αὐτῆς ὁ συγγραφέας.
Ἐπίσης παρατίθενται καὶ αἱ συναφεῖς πρὸς ταῦτα δημηγορίαι Πλα-
ταιέων, Θηβαίων, Κλέωνος καὶ Διοδότου, ὡς καὶ ὁ Ἐπιτάφιος τοῦ Πε-
ρικλέους.

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΠΛΑΤΑΪΚΑ

ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΛΑΤΑΙΑΣ

(B, 1 - 6)

1. "Αρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἥδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἑκατέρους ξυμμάχων, ἐνῷ οὔτε ἐπεμένγυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν· γέγραπται δὲ ἔξῆς ως ἔκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

2. Τέσσαρα καὶ δέκα μὲν ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεις σπονδαί, αἱ δὲ ἐγένοντο μετ' Εύβοίας ἄλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν "Αργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ιερωμένης καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ καὶ Πυθοδώρου ἔτι τέσσαρας μῆνας ἀρχοντος Ἀθηναίοις, μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην μηνὶ ἔκτῳ καὶ δεκάτῳ, ἀμα ἦρι ἀρχομένῳ Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων — ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν βοιωταρχοῦντες Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου καὶ Διέμπορος ὁ Ὄνητορίδου — ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὖσαν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέῳξαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ίδιας ἐνεκα δυνάμεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιήσαι· ἐπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εύρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἄνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου· προϊδόντες γάρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἐβούλοντο τὴν Πλάταιαν αἱεὶ σφίσι διάφορον οὖσαν ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος προκαταλαβεῖν. ἦ καὶ ῥᾶσιν ἐλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς

οὐ προκαθεστηκυίας. Θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα τοῖς μὲν ἐπαγγαγομένοις οὐκ ἐπείθοντο, ὡστε εὐθὺς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ιέναι ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἔχθρῶν, γνώμην δ' ἐποιοῦντο κηρύγμασί τε χρήσασθαι ἐπιτηδείοις καὶ ἐς ἔνυμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν — καὶ ἀνεῖπεν ὁ κήρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ἔνυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὄπλα — νομίζοντες σφίσι ῥαδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσγωρήσειν τὴν πόλιν.

3. Οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὡς ἤσθοντο ἔνδον τε ὅντας τοὺς Θηβαίους καὶ ἔξαπιναίως κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσκντες καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι — οὐ γάρ ἐώρων ἐν τῇ νυκτὶ — πρὸς ἔνυμβασιν ἔχώρησαν καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον, ἀλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσοντες δέ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὅντας καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαδίως κρατήσειν· τῷ γάρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι καὶ ξυελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς τοίχους παρ' ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὢσιν ιόντες, ἀμάξας τε ὅνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵνα ἀντὶ τείχους ἦ, καὶ τᾶλλα ἔξήρτυν, ἦ ἔκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ἔνυμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἐτοῦμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον ἔχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι προσφέροιντο καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἵσου γίγνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὅντες ἥσσους ὢσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν, προσέβαλόν τε εὐθὺς καὶ ἐς χεῖρας ἥσσαν κατὰ τάχος.

4. Οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν ἔξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν

σφίσιν αύτοῖς καὶ τὰς προσβολάς, ἢ προσπίπτοιεν, ἀπεωθοῦντο. καὶ δίς μὲν ἡ τρὶς ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῷ θορύβῳ αὐτῶν τε προσβαλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ δλολυγῇ χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ νέτοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν καὶ τραπόμενοι ἔφευγον διὰ τῆς πόλεως, ἀπειροὶ μὲν ὅντες οἱ πλείους ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ τῶν διόδων, ἢ χρὴ σωθῆναι — καὶ γάρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν —, ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιῶν τις τὰς πύλας, ἢ ἐσῆλθον καὶ αἴπερ ἥσαν μόναι ἀνεῳγμέναι, ἐκλησες στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν, ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἔξιδον ἔτι εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν οἱ μέν τινες αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτοὺς καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους, οἱ δὲ κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν ἐξῆλθον οὐ πολλοὶ — αἰσθησις γάρ ταχεῖα ἐπεγένετο —, ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδες ἀπώλλυντο. τὸ δὲ πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν ξυνεστραμμένον ἐσπίπτουσιν ἐς οἰκηματα μέγα, δὲ ἦν τοῦ τείχους καὶ αἱ πλησίον θύραι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἱ δέ μενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι καὶ ἀντικροῦς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. ὁρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιῆς ἀπειλημμένους ἐβούλευντο εἴτε κατακαύσωσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἰκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσωνται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παραδοῦναι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα χρήσασθαι, ὃ τι ἀν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ οὕτως ἐπεπράγεσαν.

5. Οἱ δ' ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέ-

σθαι πανστρατιᾳ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ρήθεισης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς ἐλθεῖν· ὁ γάρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρύῃ μέγας καὶ οὐ ῥαδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ καὶ τὸν ποταμὸν μόλις διαβάντες ὑστερον παρεγένοντο, ἥδη τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεφθαρμένων, τῶν δὲ ζώντων ἔχομένων. ὡς δ' ἂσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν — ἵσαν γάρ καὶ ἀνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκήτου τοῦ κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου — ἐβούλοντο γάρ σφίσιν, εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἣν ἄρα τύχωσί τινες ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διενοοῦντο· οἱ δὲ Πλαταιῆς ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἐσεσθαι καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω κήρουκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὗτε τὰ πεποιημένα ὅσια δράσειν ἐν σπονδαῖς σφῶν πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τὰ τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἐφασκαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας.

6. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι καὶ ἐπομόσαι φασὶν αὐτούς· Πλαταιῆς δ' οὐχ ὅμοιογοῦσι τοὺς ἄνδρας εὐθὺς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων, ἣν τι ἔνυμβαίνωσι καὶ ἐπομόσαι οὖ φασιν. ἐκ δ' οὗν τῆς γῆς ἀνεγάρησκαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς γχώρας κατὰ τάγος ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. Ἱσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εύρυμαχος εἰς αὐτῶν ἦν, πρὸς δὲ ἐπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ

ποιήσαντες ἐς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπειμπον καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις, τά τε ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἥτις ἐδόκει αὐτοῖς. τοῖς δὲ Ἀθηναῖοις ἡγγέλθη εὐθὺς τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπειμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτοὶ βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν· οὐ γάρ ἡγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἰεῖν· ἀμα γάρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένῃ τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἔξήσει, ὃ δὲ δεύτερος ἀρτὶ νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων, καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ἤδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον· ὃ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος ηὔρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς Πλάταιαν σῖτόν τε ἐσήγαγον καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξύν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν.

[Μετὰ τὰ συμβάντα ἐν Πλαταιαῖς καὶ τὴν φανερὰν πλέον λύσιν τῶν συνθηκῶν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζονται πρὸς τὸν πόλεμον. Ἀφοῦ δὲ παρεσκευάσθησαν καὶ ἐβολιδοσκόπησαν ἐκάτεροι τὰς διαθέσεις τῶν συμμάχων των, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι εἰσβάλλοντες τὸ θέρος τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ πολέμου (431) εἰς τὴν Ἀττικήν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἱ δοποῖοι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὴν πόλιν, ἐγκαταλιπόντες τὴν ὕπαιθρον, δὲν ἀντεπεξῆλθον τῇ προτροπῇ τοῦ Περικλέους. Ἔνεκα τούτου οἱ Πελοποννήσιοι ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν δίμους τινὰς τῆς Ἀττικῆς, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος (430) οἱ Πελοποννήσιοι εἰσβάλλοντες διὰ δευτέρων φορά, ἀλλ᾽ ἀναγκάζονται νά ἀποχωρήσουν ταχέως λόγῳ τοῦ ἐνσκήψαντος εἰς τὰς Ἀθήνας καταστρεπτικοῦ λοιμοῦ.

Ἐκ τοῦ φόρου δὲ τούτου τῆς νόσου τὸ τρίτον ἔτος τοῦ πολέμου (429) δὲν εἰσβάλλοντες πλέον εἰς τὴν Ἀττικήν, ἀλλ᾽ ἔρχονται κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων Πλαταιέων].

71. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δὲ ἐπὶ Πλαταιαν· ἥγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηρόσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἔλεγον τοιάδε· «Ἄρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδὲ ἄξια οὔτε οὐδὲ πατέρων, ὃν ἐστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιῶν στρατεύοντες. Παυσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἦ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾷ ιερὰ Διὶ ἐλευθερίῳ καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς μηδὲ ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ οὐδέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἔνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἑκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης, ὅμεις δὲ τάνατία δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε· μάρτυρας δὲ θεοὺς τοὺς τε δρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι καὶ τοὺς οὐδετέρους πατρώους καὶ ἡμετέρους ἐγγωρίους, λέγομεν ὅμιν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, ἐάν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους καθάπερ Παυσανίας ἐδικαίωσεν».

72. Τοσαῦτα εἰπόντων τῶν Πλαταιῶν Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπε· «Δίκαια λέγετε, ὃ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Παυσανίας ὅμιν παρέδωκεν, αὐτοὶ τε αὐτονομεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι

μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ' Ἀθηναίοις, παρασκευὴ δὲ τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἔνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἡς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις· εἰ δὲ μή, ἀπέρ καὶ πρότερον ἥδη προκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἀγετε νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἔτέρων, δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδετέρους· καὶ τάδε ἡμῖν ἀρκέσει». ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν καὶ τῷ πλήθει τὰ ρήθεντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν, ἢ προκαλεῖται, ἀνευ Ἀθηναίων· παιδες γάρ σφῶν καὶ γυναικες παρ' ἐκείνοις εἴεν·— δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν· ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς ταῦτα ἔφη· «Ὦμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ γῆς ὄρους ἀποδείξατε καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα καὶ ἄλλο, εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἔως ἂν ὁ πόλεμος ἦ· ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν, ἢ ἂν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦτος ἔξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν φέροντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἕκανη ἔσεσθαι».

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, ἢ προκαλεῖται, Ἀθηναίοις κοινῶσαι πρῶτον καί, ἣν πείθωσιν αὐτούς, ποιεῖν ταῦτα. μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευσον καὶ τὴν γῆν μὴ δημοῦν· ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνεν· ἐλθόντες δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους καὶ βουλευσάμενοι

μετ' αὐτῶν πάλιν ἥλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοι-
άδε· «οὗτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ, καὶ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀφ' οὗ
ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοί φασιν ἐν οὐδενὶ ὑμᾶς προέ-
σθαι ἀδικουμένους οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ
δύναμιν· ἐπισκήπτουσίν τε ὑμῖν πρὸς τῶν ὄρκων, οὓς οἱ πατέ-
ρες ὅμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν».

74. Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων οἱ Πλαταιῆς
ἔβουλεύσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ
γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, δρῶντας καὶ ὅλοι πάσχοντας, ὅ τι ἂν
ξυμβαίνῃ· ἔξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀπο-
κρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστιν, ἢ Λακεδαιμόνιοι
προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκοίνωντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν
ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἥρωών τῶν ἐγγωρίων Ἀργίδα-
μος ὁ βασιλεὺς κατέστη λέγων ὡδε· «Θεοὶ ὅσοι γῆν τὴν Πλα-
ταιίδα ἔχετε καὶ ἥρωες, ξυνίστορές ἐστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν
ἀδίκως, ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε προτέρων τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ
γῆν τήνδε ἥλθομεν, ἐν ᾧ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν Μή-
δων ἐκράτησαν καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῇ ἐναγωνίσασθαι
τοῖς «Ἐλλησιν, οὔτε νῦν, ἣν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· προκα-
λεσάμενοι γάρ πολλὰ καὶ εἰκότα οὐ τυγχάνομεν· ξυγγνώμονες
δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέ-
ροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως».

75. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρα-
τόν. καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν,
ἀκοψαν, τοῦ μηδένα ἐπεξιέναι, ἐπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν
πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην τὴν αἴρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρα-
τεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ
τοῦ Κιθαιρῶνος παρφοδόμουν ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ^{τούχων} τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφό-

ρουν δὲ ὅλην ἐς αὐτὸν καὶ λίθους καὶ γῆν καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύ-
τειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἑβδομήκοντα καὶ
νύκτας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν
φέρειν, τοὺς δὲ ὅπνον τε καὶ σῖτον αἱρεῖσθαι· Λακεδαιμονίων
τε οἱ ξεναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἡγάγκαζον ἐς
τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὁρῶντες τὸ γῶμα αἱρόμενον, ξύλινον
τεῖχος ξυνθέντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῷ τείχει, ἢ προσ-
εχοῦτο, ἐσφοδόμουν ἐς αὐτὸν πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκιῶν
καθαιροῦντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψη-
λὸν γιγνόμενον ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα, καὶ προκαλύμ-
ματα εἶχε δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ
τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλείᾳ τε
εἶναι. ἥρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα καὶ τὸ χῶμα οὐ
σχολαίτερον ἀντανήσει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπι-
νοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους, ἢ προσέπιπτε τὸ γῶμα, ἐσεφό-
ρουν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐν ταρσοῖς καλάμου
πηλὸν ἐνείλλοντες ἐσέβαλλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ δια-
χεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῦτο. οἱ δὲ ταύτῃ ἀποκληρόμενοι
τοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δὲ ἐκ τῆς πόλεως ὁρύξαντες καὶ
ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα ὑφεῖλκον αὗθις παρὰ σφᾶς τὸν
χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστε ἐπιβάλλοντας
ἥσσον ἀνύτειν ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ
ἰζάνοντος αἱεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὔδ' οὕτω
δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξηῦρον τόδε·
τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ
χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος
τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς μηνοειδὲς ἐς τὴν πόλιν ἐσφοδόμουν,
ὅπως, εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι
τοὺς ἐναντίους αὗθις πρὸς αὐτὸν χοῦν, καὶ προχωροῦντας ἔσω

διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. ἂμα δὲ τῇ χώσει καὶ μηχανᾷς προσῆγον οἱ Πελοποννήσιοι τῇ πόλει, μίαν μέν, ἡ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἐφόβησεν, ἄλλας δὲ ἄλλῃ τοῦ τείχους, ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσεσι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν ἀπὸ κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνελκύσαντες ἐγκαρσίας, διπότε προσπεσεῖσθαι πη μέλλοι ἡ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεσι καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες, ἡ δὲ ῥύμη ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προῦχον τῆς ἐμβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ως αἱ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν οὖσαν οὐ μεγάλην· πᾶσαν γάρ δὴ ἴδεαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλους παρέβαλλον ἀπὸ τοῦ χώματος εἰς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἀλλης πόλεως, δσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν, ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείᾳ καὶ πίσσῃ ἥψαν τὴν ὕλην. καὶ ἐγένετο φλὸξ τοσαύτη, δσην οὐδεὶς πω ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον χειροποίητόν εἶδεν· ἥδη γάρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταύτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν καὶ τοὺς Πλαταιᾶς τὰλλα διαφυγόντας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι· ἐντὸς γάρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι, πνεῦ-

μά τε εί *έπειγένετο αύτῇ ἐπίφορον*, ὅπερ καὶ ἡλπιζον οἱ ἐ-
ναντίοι, οὐκ ἀν διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται *ξυμβῆναι*,
ὅδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν
φλόγα καὶ οὕτω παυθῆναι τὸν κίνδυνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον,
μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ πλέον ἀφέντες
περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ
χωρίον· τάφρος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἣς ἐπιλινθεύσαν-
το. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς, κα-
ταλιπόντες φυλακὰς τοῦ ἡμίσεος τείχους — τὸ δὲ ἥμισυ Βοι-
ωτοὶ ἐφύλασσον — ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ καὶ διελύθησαν κα-
τὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναικας καὶ τοὺς
πρεσβυτάτους τε καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρό-
τερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, αὐτοὶ δὲ ἐποιορ-
κοῦντο ἐγκαταλειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὅγδο-
ήκοντα, γυναικες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦ-
σαν οἱ ξύμπαντες, ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο, καὶ
ἄλλοις οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει οὔτε δοῦλος οὔτ' ἐλεύθερος. τοι-
αύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατεσκευάσθη.

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΕΞΟΔΟΣ

(Γ, 20 - 24)

20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς — ἔτι γάρ ἐπο-
λιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννήσιων καὶ Βοιωτῶν — ἐπειδὴ
τῷ τε σίτῳ ἐπιλείποντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐ-
δεμίᾳ ἐλπὶς ἦν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλῃ σωτηρίᾳ ἐφαίνετο, ἐπι-
βουλεύουσιν αὐτοὶ τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξύμπολιορκούμενοι
πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πο-
λεμίων, ἦν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγγησαμένων τὴν πεῖραν

αύτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐ-
πομπίδου τοῦ Δαιμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν
ἡμίσεις ἀπώκηνησάν πως τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς
δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ
ἐθελονταὶ τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο ἵσας τῷ τείχει
τῶν πολεμίων· ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίν-
θων, ἥτις ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν.
ἡριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἀμα τὰς ἐπιβολὰς καὶ ἔμελλον οἱ μὲν
τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λο-
γισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες καὶ ἀμα οὐ
πολὺ ἀπέχοντες, ἄλλὰ ῥᾳδίως καθορωμένου ἐς ὁ ἐβούλοντο
τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλίμακων οὕτως
ἔλαβον ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.
νεμημένα φύκοδόμητο, καὶ ἦν ξυνεχῆ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖ-

21. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰ-
κοδομήσει· εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρός τε Πλαταιῶν
καὶ εἰς τις ἔξωθεν ἀπ' Αθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περί-
βολοι ἐκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἄλλήλων. τὸ οὖν μετα-
ξὺ τοῦτο, οἱ ἐκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανε-
νεμημένα φύκοδόμητο, καὶ ἦν ξυνεχῆ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖ-
χος παχὺ ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων
πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἐς
τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω, ὥστε πά-
ροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν.
τὰς οὖν νύκτας, διπότε χειμῶν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις
ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων, ὅντων δι' ὀλίγου καὶ ἀνωθεν
στεγανῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, ὃ πε-
ριεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

22. Οἱ δέ, ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύ-
κτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἀμφ' ἀσέληνον ἐξῆσαν. ἥ-

γοῦντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἡ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμειξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτούς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακουσάντων· ὅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα αἰσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὔσταλεῖς τε τῇ ὅπλίσει καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον πόδα ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρῆμοί εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον, ὃν ἤγειτο Ἀμυμέας ὁ Κοροίβου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι, ἕξ ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων, ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἵς ἔτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾶσιν προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, δόπτε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν. ὡς δὲ ἂνω πλείους ἐγένοντο, ἤσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἡ πεσοῦσα δοῦπον ἐποίησε, καὶ αὐτίκα βοή ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γάρ ἦδει ὅ τι ἦν τὸ δεινὸν σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὅντος καὶ ὅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολειειμμένοι ἐξελθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦμπαλιν ἡ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς αὐτούς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἔσωτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἵς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοί τε ἤροντο ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι. παρανῖσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τεί-

χους φρυκτοὺς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐξ αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ή καὶ μὴ βοηθοῦεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἡ τὸ ὄν, πρὸν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἔξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.

23. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων ἐνστάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἰργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος αἱεὶ ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἥκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ χεῖλος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἐώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὅντες ἥσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὑστατοί διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως· κρύσταλλός τε γάρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἡ βορέου ὑδατώδης μᾶλλον καὶ ἡ νῦξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονιφορμένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὁ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἔχόρουν ἀθρόους τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὅδὸν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἥρων, νομίζοντες ἥκιστ' ἂν σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους. καὶ ὅμα ἑώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς τὴν ἐπ' Ἀθηγῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἔξη ἡ ἐπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἔχωρησαν, ἐπειθ' ὑποστρέψαντες ἥσαν τὴν πρὸς τὸ ὅρος φέρουσαν ὅδὸν ἐς Ἑρύθρας καὶ Τσιάς, καὶ λαβόμενοι τῶν δρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν, οἵ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν, εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο τῆς βοηθείας παυσάμενοι οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἀνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

(Γ, 52)

52. Υπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σῖτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ. προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν — εἰρημένον γάρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ξυγγροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἐκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ

ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια ως αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων — προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόντες τοῖς Λακεδαιμοίοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολάσειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν· οἱ δὲ — ἥσαν γὰρ ἥδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ — παρέδοσαν τὴν πόλιν· καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος δικασταί, πέντε ἄνδρες, ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατηγορίᾳ μὲν οὐδεμίᾳ προυτέθη, ἡρώτων δὲ αὐτούς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσίν· οἱ δὲ ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὅντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ

(Γ, 53 - 59)

53. «Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὡς Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἱόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι ἡ ὑμῖν, ἡγούμενοι τὸ ἵσον μάλιστ' ἀν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἄμα ἡμαρτήκαμεν. τόν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἴναι εἰκότως ὑποπτεύομεν καὶ ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τεκμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης, ἡ χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ἡτησάμεθα, τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, φὰ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἀποροὶ καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἴναι

εἰπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ὡδίσκοις αἰτίαν ἔχουσιν παράσχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἢν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια, ὃν ἄπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ' ἂν. νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων ἔγκλημα αὐτὸς ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα».

54. «Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἀ ἔχομεν δίκαια πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους "Ἐλληνας, τῶν εὗ δεδραμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχύ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὗ παθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν· καὶ γὰρ ἡπειρῶται τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχη τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ· εἴ τέ τι ἄλλο κατ' ἔκεινον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς "Ἐλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὡς Λακεδαιμόνιοι, ἴδιᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν· ὃν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν».

55. «Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἡξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον· ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπε-

ώσασθε καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἔκελεύετε τραπέσθαι, ὡς ἐγγὺς ὅντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἥμῶν οὔτε ἐπάθετε οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δὲ ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἡθελήσαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἡδικοῦμεν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἥμιν ἐναντίᾳ Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους καὶ πολιτείας μετέλαβεν, ιέναι δὲ ἐξ τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως. ἀ δὲ ἐκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι, εἰ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτο, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὄρθως ἔχοντα».

56. «Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἥμας ἡδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ὅπερ καὶ τάδε πάσχομεν· πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἥμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι ἱερομηνίᾳ ὄρθως τε ἐτιμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι, καὶ νῦν οὐκ ἀν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὄρθου φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὅντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἥμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι· Ἐλληνες μᾶλλον τότε, ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἐτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί, ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἥμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας, εἰ ἄρα ἥμαρτηται τι, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν, καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὐρήσετε καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἐλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐπηγνοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὃν

ήμετις γενόμενοι καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους ἔλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταύτα περὶ τῶν αὐτῶν δομοίως φαίνεσθαι γιγνώσκοντας καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι, ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἰεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι καὶ τὸ παραντίκα που ὑμῖν ὡφέλιμον καθιστῆται».

57. «Προσσκέψασθε τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα — οὐ γάρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπανούμενοι δὲ περὶ οὐδ’ ἡμῶν μεμπτῶν —, ὅρᾶτε, ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι κύτους ἀμείνους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς ἴεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι’ ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους ἔξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γάρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλύμεθα καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὸν φιλτάτοις Θηβαίων ἥσσωμεθα καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μέν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ θανάτου δίκη κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἑλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὕτε τῶν τότε ξυμμάχων ὡφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὡς Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπίς, δέδιμεν, μὴ οὐ βέβαιοι ἔτε».

58. «Καίτοι ἀξιοῦμεν γε καὶ θεῶν ἔνεκα τῶν ξυμμαχιῶν ποτε γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἑλληνας καμ-

φθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι, εἰ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε, τὴν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς μὴ κτείνειν, οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει, σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἥδονὴν δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· βραχὺ γάρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἔχθροὺς γάρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ’ εὔνους, κατ’ ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες ὅσια ἀν δικάζοιτε καὶ προνοοῦντες ὅτι ἔκόντας τε ἐλάβετε καὶ χεῖρας προϊσχομένους — ὁ δὲ νόμος τοῖς "Ἐλλησι μὴ κτείνειν τούτους—, ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γάρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἔκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὠραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὗνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ δμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὃν ὑμεῖς τούτωντίον ἀν δράσαιτε μὴ δρθῶς γνόντες. σκέψασθέ τε Παυσανίας μὲν γάρ ἔθαπτεν αὐτοὺς νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις. ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς καὶ χώραν τὴν Πλαταιάδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἡ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γερῶν, ὃν νῦν ἵσχουσι, καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν, ἐν ᾧ ἥλευθερώθησαν οἱ "Ἐλλήνες, δουλώσετε, ιερά τε θεῶν, οἵτις εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν ἐσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε ».

59. «Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὣ Λακεδαιμόνιοι, τάδε οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀμαρτάνειν οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἔνεκα ἔγθρας μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ

έπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας, μὴ ὅν πει-
σόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ' οἱοί τε ἂν ὄντες
πάθοιμεν καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, φτινί ποτ'
ἄν καὶ ἀναξίῳ ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν καὶ ὡς ἡ
χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς δμοβωμίους καὶ
κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβούμενοι, πεῖσαι τάδε, προφερό-
μενοί θ' ὄρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὕμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν
ἴκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρώων τάφων, καὶ ἐπικαλού-
μεθα τοὺς κεκμηκότας μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ τοῖς
ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι, ἡμέρας τε ἀναμιμή-
σκομεν ἔκείνης, ἥ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες,
νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν· ὅπερ δὲ ἀναγ-
καῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὅδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν,
διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγύς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι
λέγομεν ἥδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν — εἰλόμε-
θα γάρ ἀν πρό γε τούτου τῷ αἰσχίστῳ δλέθρῳ, λιμῷ τελευ-
τῆσαι —, ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν — καὶ δίκαιον, εἰ
μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίν-
δυνον ἔᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλέσθαι —, ἐπισκήπτομέν τε ἄμα
μή, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἑλληνας
γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων
χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ίκέται ὄντες, ὡς Λακεδαι-
μόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν καὶ μὴ
τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἐλευθεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι ».

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον· οἱ δὲ Θηβαῖοι δεί-
σαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μή οἱ Λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶ-
σι, προσελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ
καὶ ἔκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδό-
θη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔ-
λεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΘΗΒΑΙΩΝ

(Γ, 61 - 67)

61. «Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἀν ἡτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ οὗτοι βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο καὶ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἄμα οὐδὲ ἡτιαμένων πολλὴν τὴν ἀπολογίαν καὶ ἔπαινον, ὃν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῇ μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρίνητε.

‘Ημεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα τὸ πρῶτον, δτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἀ ξυμμείκτους ἀνθρώπους ἔξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἡξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι οὐρ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβάνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεγγόρησαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον».

62. «Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοὶ τε ἀγάλλονται καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὐ φαμέν, διότι οὐδὲ Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἴδεα ὕστερον ιόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἐλιηγας μόνους αὖ Βοιωτῶν ἀττικίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἷφι εἴδει ἐκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἐπραξαν. ἡμῖν μὲν γάρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὕτε κατ' ὀλιγαρχίαν ισόνομον πολιτεύουσα οὔτε κατὰ δημοκρατίαν· ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτῳ δὲ τυράννου, δυναστείᾳ ὀλίγων ἀνδρῶν εἴγε

τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἴδιας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μῆδου κρατήσειε, κατέχοντες ἵσχυι τὸ πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὖσα ἔαυτῆς τοῦτ' ἐπραξεν, οὐδὲ ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι, ὡν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν· ἐπειδὴ γοῦν ὁ τε Μῆδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρή, Ἐθηγαίων ὕστερον ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἐλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιεῖσθαι καὶ κατὰ στάσιν ἥδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἡλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρασκευήν, ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα».

63. «Ως δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε ἡδικήκατε τοὺς Ἐλληνας καὶ ἀξιώτεροί ἔστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν· ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατέ, Ἐθηγαίων ξύμμαχοι καὶ πολιῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἀκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἐθηγαίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἥδη ἐπὶ τῷ Μῆδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἦν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ίκανὴ γάρ ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν καί, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἐκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἴλεσθε μᾶλλον τὰ Ἐθηγαίων, καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἰσχιον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας Ἐλληνας καταπροδοῦναι, οἵτις ξυνωμόσατε, ἢ Ἐθηγαίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλουμένους τὴν Ἐλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἵσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην· ὑμεῖς μὲν γάρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κα-

τέστητε. καίτοι τὰς δύμοιας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὁφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας ».

64. « Δῆλόν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἐλλήνων ἔνεκα μόνοι οὐ μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ταῦτα βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τάναντία. καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτων ὡφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἴλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. ἀπελίπετε γάρ αὐτὴν καὶ παραβάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων ἢ διεκωλύετε, καὶ ταῦτα οὔτε ἀκοντες ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὖσπερ μέχρι τοῦ δεύτερο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε πρὶν περιτειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ἡμῶν, ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς "Ἐλλησι μισοῦντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προύθεσθε; καὶ ἂ μέν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἂ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γάρ Ἀθηναίων ἀδικον ὁδὸν ιόντων ἔχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερὸν τε ἀκούσιον μηδισμὸν καὶ τὸν ὑμέτερον ἀκούσιον ἀττικισμὸν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν ».

65. « "Α δὲ τελευταῖά φατε ἀδικηθῆναι — παρανόμως γάρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ιερομηνίᾳ ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν—, οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἀμαρτεῖν. εἰ μὲν γάρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐδηγοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν. εἰ δὲ ἄνδρες

ύμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες, τί ἀδικοῦμεν; οἱ γάρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἀλλ' οὔτ' ἔκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔτε ἡμεῖς πολεῖται δὲ ὄντες ὕσπερ ὑμεῖς καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἔαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσαντες ἐβούλοντο τούς τε ὑμῶν χείρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἔχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἀπασι δ' ὅμοίως ἐνσπόνδους ».

66. « Τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν· οὔτε γάρ ἡδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ιέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἀσμενοὶ χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὅμοια οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ λόγοις τε πείθειν ὕστε ἔξελθεῖν, ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσίν ἀπεκτείνατε οὐχ ὅμοίως ἀλγοῦμεν — κατὰ νόμον γάρ δή τινα ἔπασχον —, οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους καὶ ζωγρήσαντες ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν μὴ κτενεῖν ὕστερον παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τὴν τε λυθεῖσαν ὅμολογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἷν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ

ἀντιδοῦναι δίκην. ούκ, ἡν γε οὕτοι τὰ ὄρθα γιγνώσκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἔνεκα κολασθήσεσθε».

67. «Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἔνεκα ἐπεξῆγθομεν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὀσιώτερον τετιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιάς ἀρετὰς, εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλασθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι διπλασίας ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἀμαρτάνουσι, μηδὲ ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθων, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοῶμενοι καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γάρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὃν πατέρες οἱ μὲν πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι κατ' οἰκίας ἐρῆμοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἴκετείαν ποιοῦνται τούσδε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἵδε, τὰ ἔναντια ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἔαυτοὺς ἔχουσι· τοὺς γάρ ἀμείνους ξυμμάχους ἔκόντες ἀπεώσαντο. παρενόμησάν τε οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἡ δίκη κρίναντες καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν· ἔννομα γάρ πείσονται καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὥσπερ φασίν, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες ἀμύνατε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι καὶ ἡμῖν ἔνομα παθοῦσιν, ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν, ὃν πρόθυμοι γεγενήμεθα, καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς "Ἑλλησι παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων, ὃν ἀγαθῶν μὲν δητῶν βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία

ἀρκεῖ, ἀμαρτανομένων δὲ λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἵσσον τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλούς ζητήσει».

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΚΑΤΑΔΙΚΗ

(Γ, 58)

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὅρθῶς ἔξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἡξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν καὶ ὅτε ὕστερον ἀπὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινοὺς εἶναι κατ' ἐκείνας, οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοις ἥδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὖθις τὸ αὐτὸν ἔκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, δπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἐξαίρεστον ἐποιήσαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν, οἵ ξυνεποιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἡνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνικατόν μέν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν περιῆσαν ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων ὠκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν, πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἀνωθεν, καὶ δροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις, ἀ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ "Η-

ρᾳ καὶ νεῶν ἐκατόμπεδον λίθινον ὥκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἔνεκα, νομίζοντες ἐξ τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὡφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ, ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησεν.

ΛΕΣΒΙΑΚΑ

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ

(Γ, 1—18)

1. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν — ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς —, καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήσουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἵππεων, ὅπη πάρεικοι, καὶ τὸν πλεῖστον ὄμιλον τῶν ψιλῶν εἴργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον, οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεγάρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

2. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εύθὺς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων, βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου — ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο —, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἦ διενοοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἀ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γάρ ὅντες αὐτοῖς διάφοροι καὶ Μηθύμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἴδιᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ καὶ τὴν παρασκευὴν ἀπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν δοντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπειγονται· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἥδη, στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

3. Οι δ' Ἀθηναῖοι — ήσαν γάρ τεταλαιπωρημένοι ὑπό τε τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἀρτί καθισταμένου καὶ ἀκράζοντος — μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἔξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλειππίδης δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει· ἐσηγγέλθη γάρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλέντος ἔξω τῆς πόλεως ἕορτή, ἐν ᾧ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἕορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφων· καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πεῖρα, εἰ δὲ μὴ, Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες φέροντο τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τριήρεις, αἱ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς ἄνδρας ἔξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβάς ἐς Εὔβοιαν καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθών, δλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχών, πλῷ χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλέντα ἔξῆλθον τὰ τε ὅλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φράξαμενοι ἐφύλασσον.

4. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλεύσαντες ὡς ἐώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἔξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυ-

μαχίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος, ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἀττικῶν νεῶν λόγους ἥδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, δμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἵκανοι ὡσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἔνα, ὃ μετέμελεν ἥδη, καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἵ ὕρμουν ἐν τῇ Μαλέᾳ πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γάρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἐπρασσον, ὅπως τις βοήθεια ἥξει.

5. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις ὡς οὐδὲν ἥλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν καὶ Ἰμβριοι καὶ Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾧ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὔτε ἐπηυλίσαντο οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτο τι, κινδυνεύειν· καὶ γάρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἐρμαιώνδας Θηβαῖος, οἵ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρήγουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μεθ' ἔαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἵ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν δρῶντες οὐδὲν ἴσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἴργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἔκρατουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθήκοτες ἥδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορὰ ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεώς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὁλυμπίαζε παρεῖναι, δπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὁλυμπίαν· ἦν δὲ Ὁλυμπιάς ἡ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἔορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

[Ἡ κρατοῦσα δυσμενὴς γνώμη περὶ τῶν ὑφισταμένων συμμάχων δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς· διότι ἡ συμμαχικὴ ἡμῶν σχέσις πρὸς τὰς τὴν Ισχύν της, ἀφ' ἣς οἱ Ἀθηναῖοι ὑποτάσσονται κατὰ σειρὰν τὰς συμμαχικὰς πόλεις. "Οτι δὲ ἡ αὐτονομία της διετηρήθη μέχρι σήμερον, διφέλλεται εἰς συμφεροντολογικὸν ὑπολογισμὸν ἐκ μέρους των. Ἡ πρόθεσίς των λοιπὸν αὕτη τῆς ὑποταγῆς τῶν συμμάχων κατέστησεν ἀναπόφευκτον τὴν ὁρᾶν καὶ ὑπελείπετο ποῖος πρῶτος θὰ παραβῇ τὴν συμμαχίαν. Τοῦτο ἐπράξαμεν ἡμεῖς ὡς ἀσθενέστεροι.

"Οθεν εἶναι εὐκαιρία τώρα βοηθοῦντες ἡμᾶς νὰ καταβάλητε τοὺς Ἀθηναίους, οἱ δποῖοι ἔχοντες φθαρῆ ἀρκετά ἐκ τῆς νόσου, τῆς χεηματικῆς δαπάνης καὶ τῆς ἀποστασίας τῶν συμμάχων. Ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον σας ἐπιβάλλονταν τὴν βοήθειαν αὐτήν].

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἥκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποιήσαντο καὶ τὴν ἐξ τῆς Αἰτικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ιέναι ἐξ τὸν Ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὀλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἴσθμῷ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἥσαν καὶ ἀρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοι τέ εἰσι μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοὶ τε πλὴν ἵππεων καὶ πεντακοσιομεδίμνων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν ἴσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου, ἢ δοκοίγι αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὀρῶντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἥγοῦντο οὐκ ἀληθῆ καὶ ἀπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν καὶ ἥγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Ὅστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅ τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, δις ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακε-

δαιμόνιοι περὶ τὸν ἴσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδο-
μένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι καὶ
προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προύχώρει, ἢ προσεδέχον-
το, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου, καὶ κα-
ταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα καὶ τεί-
χη κρατύναντες διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν
δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Ἀντίσσην
καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντισ-
σαίων καὶ τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοὶ καὶ ἀνεχώρη-
σαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦ-
τα, τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας καὶ τοὺς σφε-
τέρους στρατιώτας οὐχ ἕκανούς ὄντας εἰργειν, πέμπουσι περὶ
τὸ φθινόπωρον ἥδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρα-
τηγὸν καὶ χιλίους ὅπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαν-
τες τῶν νεῶν ἀφικοῦνται καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν
κύκλῳ ἀπλῷ τείχει φρούρια δ' ἔστιν οὗ ἐπὶ τῶν καρτερῶν
ἐγκαταφοδόμητο· καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἥδη
ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἰργετο, καὶ ὁ χει-
μὼν ἥρχετο γίγνεσθαι.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΥΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

(Γ, 25 - 33)

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευ-
τῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην
τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χα-
ράδραν τινά, ἥν περβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαχθῶν ἐσ-
έρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις ὅτι ἐσ-
βολή τε ἀμά ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες
παρέσονται, ἀς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναι τε

αύτὸς τούτων ἔνεκα καὶ ἄμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἡσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν. ὃ τε χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν, ἅρχοντα Ἀλκίδαν, δις ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἡσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἥγειτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος βασιλέως ὅντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς δὴ ἀδελφὸς ὁν. ἐδήλωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν· ἐπιμένοντες γάρ αἰεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἥδη πεπεραϊωμένων ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς, ὃν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἱ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἦκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τάδε. ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς ὀπλίζει τὸν δῆμον πρότερον φύλὸν ὅντα ὡς ἐπεξιών τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δέ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἥκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἡ τὸν σῖτον ἐκέλευν τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν καὶ διανέμειν

ἄπασιν, ἡ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

28. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὕτ' ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὅμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ Μυτιληναίων, ὅποιον ἂν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἔκπτων· ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι Μυτιληναίων μηδένα μήτε ἀνδραποδίσαι μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο· οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἡνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι· Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀντισσαν τριήρεις προσεκτήσατο καὶ τᾶλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο, ἡ αὐτῷ ἐδόκει.

29. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες περὶ τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμείξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἐάλωκε· βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἐμβατον τῆς Ἐρυθραίας· ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ ἐπτά, ὅτε ἐς τὸ Ἐμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς ὁ Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἡλεῖος τάδε.

30. «Αλκίδα καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην πρὸν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν· κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἔχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἢ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ὃν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὗσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ’ οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστιν ὑπόλοιπος εὔνους, καταληφθῆναι ἀν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, δε εἴ τις στρατηγὸς ἐν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειρόη, πλεῖστ’ ἀν δρθοῖτο ».

31. 'Ο μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι οἱ ξυμπλέοντες παρήνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὅρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν— ἐλπίδα δ' εἶναι, οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῆθαι —, καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἵν' ὑφέλωσι καὶ ἄμα, ἢν ἐφορμῶσι σφίσιν, αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἵτινα καὶ Πισσούθην ὥστε ξυμπολεμεῖν. δε οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, διτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμεῖξαι.

32. "Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει, καὶ προσσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηίων τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον καθορ-

μισαμένου αύτοῦ Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἐλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὕτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὕτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἔχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ δὲ μὲν ἐπείσθη τε καὶ Χίων ἄνδρας, ὃσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· ὅρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ως Ἀττικαῖς καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ιωνίαν παραβαλεῖν.

33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἐπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὥφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρον ὅρμων — αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι, καὶ δεδιώς τὴν δίωξιν ἐπλει διὰ τοῦ πελάγους ως γῇ ἐκούσιος οὐ σχήσων ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν ἀτειχίστου γὰρ οὕσης τῆς Ιωνίας μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ διέθετο μένειν, πορθῶσιν ἀμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις· αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἴδουσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἢ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ως δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἡναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ

(Γ, 35 - 50)

35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ "Ἐρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἀνδρας ἄμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβου, ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

36. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὔθὺς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἀ παρεχόμενον τὰ τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν — εἴτε γὰρ ἐπολιορκοῦντο — ἀπάξειν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ δργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους, ὅσοι ἡβῶσι, παῖδες δὲ καὶ γυναικας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἐποιήσαντο, καὶ προσέχυνε βάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς δρμῆς οἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μυτιληναίους· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὔθὺς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ἦσθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὕθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥῆσον,

διότι καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὕθις τινας σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας ἄλλαι τε γυῶμαι ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο καὶ Κλέων ὁ Κλεανέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνεικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὃν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δῆμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθόντων αὕθις ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΛΕΩΝΟΣ
(Γ, 37 - 40)

37. « Πολλάκις μὲν ἥδη ἔγωγε καὶ ἀλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μυτιληναίων μεταμελεῖαι. διὰ γάρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεές καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸν ἔχετε, καὶ διὸ τὸν ἡ λόγω πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἀμάρτητε ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς καὶ ἀκοντας ἀρχομένους, οἵ οὐκ ἔξ ὧν ἀν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἔξ ὧν ἀν ισχύοι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὔνοίᾳ περιγένησθε. πάντων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει, ὧν ἀν δόξῃ πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὡφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας, οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλέον ἀμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἱ μὲν γάρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἀν δηλώσαντες τὴν γρήγορην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς

πόλεις· οἱ δὲ ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ ἔαυτῶν ξυνέσει ἀμαθέστεροι· μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τὸν τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον, κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἶσου μᾶλλον ἡ ἀγωνιστὰς δρθοῦνται τὰ πλείω. ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν».

38. «Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτὸς εἴμι τῇ γνώμῃ καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὔθις περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, ὃ ἐστι πρὸς τῶν ἡδικηκότων μᾶλλον — ὁ γάρ παθῶν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ δργῇ ἐπεξέρχεται, ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγρυτάτω κείμενον ἀντίπαλον ὃν μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀν λαμβάνοι, θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὕσας, τὰς δὲ ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἡ τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσατ’ ἄν, ἡ κέρδει ἐπαιρόμενος τὸ εὐπρεπές τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων τὰ μὲν ἀθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἵτιοι δὲ ὑμεῖς κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὗ εἰπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἥδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον ὅψει λαβόντες ἡ τὸ ἀκουσθέν, ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἀριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν, δοῦλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἔκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ,

δέξεως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι τὰ λεγόμενα καὶ προνοησαι βραδεῖς τὰ ἔξ αὐτῶν ἀποβησόμενα, ζητοῦντες τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ίκανῶς· ἀπλῶς τε ἀκοῆς ἥδονῇ ἡσσώμενοι καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἑοικότες καθημένοις μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις».

39. «Ὄν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς ἀποφάνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἥδικηότας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγρώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἥμετέρους πολεμίους, ἐνῷ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἀφρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοι τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν—ἀπόστασις μέν γε τῶν βίαιον τι πασχόντων ἐστὶν—ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ὑμᾶς στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ' αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὕτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, δοι οἱ ἀποστάντες ἥδη ἡμῶν ἔχειραθησαν, οὕτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὅκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, ἵσχυν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐνῷ γὰρ ὡήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων, αἷς ἀν μάλιστα ἀπροσδόκητος καὶ δι' ἐλαχίστου εὐπραξίᾳ ἐλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὔτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν· καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ρᾶσον ἀπωθοῦνται ἢ εὐδαιμονίαν διασφέζονται. χρῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ πάλαι

μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι, καὶ οὐκ ἀν ἐς τόδε ἔξύβρισαν· πέφυκε γάρ καὶ ἄλλως ἀνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. κολασθέντων δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν δλίγοις ἢ αἰτίᾳ προστεθῆ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γάρ ὑμῖν γε ὅμοιώς ἐπέθεντο, οἵτις γ' ἔξην ὡς ἡμᾶς τραπομένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν δλίγων κίνδυνον ἥγησάμενοι βεβαιότερον ξυναπέστησαν. τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε, εἴ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἐκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἰεσθε δόντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ἢ ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες τῆς ἐπετείας προσόδου, δι' ἣν ἴσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν, καὶ διὰ χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν».

40. «Οὔκουν δεῖ προθεῖναι ἐλπίδα οὕτε λόγῳ πιστὴν οὕτε χρήμασιν ὀνητήν, ὡς ξυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψιονται. ἀκοντες μὲν γάρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν· ξύγγρωμον δ' ἔστι τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε πρῶτον καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἰκτῷ καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ, ἀμαρτάνειν· ἔλεός τε γάρ πρὸς τοὺς δημοίους δίκαιος ἔντιδίσθαι καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὕτ' ἀντοικτιοῦντας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας αἱεὶ πολεμίους· οἱ τε τέρποντες λόγῳ δήτορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν φῇ μὲν πόλις βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, κύτοι δὲ

ἐκ τοῦ εὗ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὗ ἀντιλήφονται· καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδοται ἡ πρὸς τοὺς ὅμοιώς τε καὶ οὐδὲν ἥσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. ἐν τε ξυνελῶν λέγω· πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰ δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ ξύμφορα ἀμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γάρ οὗτοι ὁρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς δὲν οὐ χρεῶν ἀρχοίτε. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον, ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκός τοι καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἡ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφυγόντες τῶν ἐπιβουλευσάγτων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες δὲ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προοπάρξαντας ἀδικίας· μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διόλυνται, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. ὁ γάρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθῶν χαλεπώτερος διαφυγῶν τοῦ ἀπὸ τῆς ἵσης ἐχθροῦ.

Μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν, γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἀν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, ὃς ἀν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τόδε γάρ ἦν γνῶσιν, ἥσσον τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις ».

41. Τοιαῦτα μὲν Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὔκρατος, ὃσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθὼν καὶ τότε ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΔΙΟΔΟΤΟΥ

(Γ, 42 - 48)

42. « Ούτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αῦθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι οὔτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι ἐπαινῶ, νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὑβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν, ὃν τὸ μὲν μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαιδευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν ἡ ἴδιᾳ τι αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μέν, εἰ ἀλλω τινὶ ἥγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι, διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι εὗ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἀν ἥγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὗ δὲ διαβαλόν ἐκπλῆξαι ἀν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους. γαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γάρ ἀμαθίαν κατητιῶντο, διὰ μὴ πείσας ἀξυνετώτερος ἀν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει· ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης πείσας τε ὑποπτος γίγνεται καὶ μὴ τυχῶν μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἀδικος. ἢ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε· φόβῳ γάρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἀν ὀρθοῦτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν· ἐλάχιστα γάρ ἀν πεισθείη ξυναμαρτάνειν. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολιτην μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἵσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σώφρονα πόλιν τῷ τε πλεῖστα εὗ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμήν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γάρ ὁ τε κατορθῶν ἥκιστα ἀν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι, ὁ τε μὴ ἐπιτυχῶν ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι καὶ αὐτός, προσάγεσθαι τὸ πλῆθος ».

43. «Ων ήμεῖς τάναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἦν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἔνεκα τὰ βέλτιστα δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν τὴν φανερὰν ὀφελίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ τάγαθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὥστε δεῖν ὁμοίως τόν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα ψευσάμενον πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ τὰς περινοίας εὗ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς μὴ ἐξαπατήσαντα ἀδύνατον· ὁ γάρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν ἀνθυποπτεύεται· ἀφανῶς πῃ πλέον ἔξειν. χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν τι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γάρ ὁ τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστερον ἀν ἐκρίνετε· νῦν δὲ πρὸς δργὴν ἥντιν' ἀν τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, αἱ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον».

44. «Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γάρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὑθουλίας. ἦν τε γάρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον· ἦν τε καὶ ἔχοντάς τι ξυγγνώμης, ἐάν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὁ μάλιστα Κλέων ἵσχυρίζεται, ἐξ τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἥσσον ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τάναντία γιγνώσκω. καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι.

δικαιούτερος γάρ ὁν αὐτοῦ διλόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν δργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχ' ἀν ἐπισπάσαιτο· ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἔξουσιν».

45. «Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημίαι πρόκεινται καὶ οὐκ ἵσων τῷδε, ἀλλ' ἐλασσόνων ἀμαρτημάτων ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἔαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω ἡσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευήν, ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων ξυμμαχία, τούτῳ ἐπεχείρησε; πεφύκαστι τε ἀπαντες καὶ ίδιᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος, ὅστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ διεξεληλύθασι γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἀνθρώποι προστιθέντες, εἴ πως ἡσσον ἀδικοῦντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς, παραβαίνομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον οἱ πολλαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὑρετέον ἔστιν ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει, ἀλλ' ἡ μὲν πενία ἀνάγκῃ τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἔξουσία ὑβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, οἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐκάστη τις κατέχεται ὑπὸ ἀνηκέστου τυνὸς κρείσσονος, ἔξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἢ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ παντί, ὁ μὲν ἡγούμενος, ἡ δ' ἐφεπομένη, καὶ ὁ μὲν τὴν ἐπιβουλὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ τὴν εὔπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ ὅντα ἀφανῆ κρείσσω ἔστι τῶν ὀρωμένων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἐλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν· ἀδοκήτως γάρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει καὶ οὐχ ἡσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων τε, ἐλευθερίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἔ-

καστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασεν. ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως δρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπὴν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἴσχυν ἢ ἄλλῳ τῷ δεινῷ ».

46. « Οὔκουν χρὴ οὕτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐγεγγύῳ πιστεύσαντας χεῖρον βουλεύσασθαι, οὕτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἀμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν μέν, ἣν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις γνῷ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἀν ἐς ξύμβασιν δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δέ τίνα οἰεσθε ἥντινα οὐκ ἀμεινον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ δὲ παρατενεῖσθαι ἐς τούσκατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῆ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβῃ δαπανᾶν καθημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον, καὶ ἦν ἔλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῇ προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ίσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε. ὅστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μῆλον τῶν ἔξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι ἢ δρᾶν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἔξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἴσχυούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. οὗτοι δέ τούς τούσκατον δρῶντες, ἦν τινα ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δέ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως μηδ' ἐς ἐπίγοιαν τούτου ἵωσι, κρητήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν ».

47. « Ύμεῖς δέ σκέψασθε ὅσον ἀν καὶ τοῦτο ἀμαρτά-

νοιτε Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους ἔστι καὶ ἡ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις ἥ, ἐὰν βιασθῇ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τῶν Μυτιληναίων, δις οὕτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδὴ τε ὅπλων ἐκράτησεν, ἐκῶν παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἐπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα· ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἔξουσι προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὄμοιώς κεῖσθαι καὶ τοῖς μή. δεῖ δέ, καὶ εἰ ἡδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως, ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἔστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξυμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὃν ἀμα γίγνεσθαι».

48. «Γμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι καὶ μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες μήτ' ἐπιεικέα, οἵς οὐδὲ ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι, ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθέ μοι Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἔτιν οἴκειν. τάδε γὰρ ἐς τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἥδη φοβερά· δόστις γὰρ εὖ βουλεύεται πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἔστιν ἢ μετ' ἔργων ἴσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών».

49. Τοιαῦτα δὲ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας οἱ Ἀθηναῖοι ἥλθον μὲν ἐς ἀγῶνα δμως τῆς δόξης καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγγέλματοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς

ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδήν, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς πρότερας εὗρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιτα καὶ μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ φθάσειαν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἥσθιόν τε ἀμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὅπνον ἤροῦντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἥλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος καὶ τῆς μὲν προτέρας νεώς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόχοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα, ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ διεκάλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἥλθε κινδύνου.

50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ώς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διεφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι — ἥσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίους —, καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. Ὁστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ιεροὺς ἔξειλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἵς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπειρῷ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ ὑπέκουον Ὁστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο.

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(B, 34 - 46)

34. 'Εν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι Ἀθηναῖοι τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι δημοσίᾳ ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν δοτᾶ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἔκαστος, ἦν τι βούληται. ἐπειδὴν δὲ ἡ ἐκφορὰ ἦ, λάρνακας κυπαρισσίνας ἄγουσιν ἀμαξῖαι φυλῆς ἔκάστης μίαν· ἔνεστι δὲ τὰ δοτᾶ, ἡς ἔκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἵ ἂν μὴ εὑρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ζένων, καὶ γυναικες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἐστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστίου τῆς πόλεως καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι· ἐκείνων δὲ διαπρεπῇ τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. ἐπειδὴν δὲ κρύψωσι γῆ, ἀνὴρ ἥρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, δις ἂν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιώσει προήκη, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἐπαίνον τὸν πρέποντα· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὅδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅπότε ξυμβαίνῃ αὐτοῖς, ἔχρωντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὕν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ἥρεθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὁμίλου, ἔλεγε τοιάδε.

35. «Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἥδη εἰρηκότων ἐπαίνουσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς

ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ὃν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα δρᾶτε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῷ ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γάρ τὸ μετρίως εἰπεῖν ἐνῷ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὅ τε γάρ ξυνειδὼς καὶ εὔνους ἀκροατὴς τάχ' ὃν τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἄ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται νομίσεις δηλοῦσθαι, ὅ τέ ἀπειρος ἔστιν ἀ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνου, εἴ τι ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀκούοι· μέχρι γάρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοι εἰσὶ περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, ἐφ' ὅσον ὃν καὶ αὐτὸς ἔκαστος οἴηται ἵκανὸς εἶναι δρᾶσσαί τι ὡν ἥκουσε· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἥδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ νόμῳ πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἔκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον».

36. «Ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γάρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἄμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γάρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέρων δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. καὶ ἔκεινοί τε ἄξιοι ἐπαίνου καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν· κτησάμενοι γάρ πρὸς οὓς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οὐδεὶς οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκούσῃ ἡλικίᾳ ἐπηγέρσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὃν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οὓς ἔκαστα ἐκτήθη, ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ "Ελληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως ἡμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἔάσω. ἀπὸ δὲ οἵας τε ἐπιτηδεύσεως ἥλθομεν ἐπ'

αύτὰ καὶ μεθ' οἷας πολιτείας καὶ τρόπων ἐξ οῶν μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπὶ τε τῷ παρόντι οὐκ ἀν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι ἐπακοῦσαι αὐτῶν ».

37. «Χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ οὐ ζηλούσῃ τούς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὅντες τισὸν ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὅνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς δλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται. μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἵσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξιώσιν, ὡς ἔκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλέον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται. ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὄργης τὸν πέλας, εἰ καθ' ἥδονήν τι δρᾶ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀξημίους μέν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὅψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. ἀνεπαγθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομοιοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἱεὶ ἐν ἀρχῇ διητῶν ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἔγγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι».

38. «Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις διετησίοις νομίζοντες, ἴδιαις δὲ κατασκευαῖς εὑπρεπέσιν, ὃν καθ' ἡμέραν ἢ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεσέρχεται δὲ διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι ἢ καὶ τὰ τῶν ἀλλων ἀνθρώπων».

39. «Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῦσδε. τήν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεά- ματος, διὸ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ἴδων ὠφεληθείη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλέον καὶ ἀπάταις ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὑψύχω· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθὺς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρ- χονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἥσσον ἐπὶ τοὺς κινδύνους ἵσοπαλεῖς χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λα- κεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτούς, μεθ' ἀπάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡ- μῶν στρατεύουσι, τήν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω χρατοῦμεν· ἀθρόᾳ τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδείς πω πολέμιος ἐνέτυχε διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἄμα ἐπικέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπί- πεμψιν· γὰρ δέ που μορίῳ τινὶ προσμείξωσι, χρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν πάντας αὐχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἥσσησθαι. καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέ- τη καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλο- μεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγει- νοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἱεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι, καὶ ἐν τούτοις τὴν πό- λιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις».

40. «Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ μετ' εὔτελείας καὶ φιλοσο- φοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τι- να αἰσχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἰσχυλον. ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἄμα καὶ πολιτικῶν ἐπικέλεια καὶ ἐτέροις ἔτε- ρα πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι· μό- νοι γὰρ τόν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ᾽

ἀχρεῖον νομιζομέν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἥτοι κρίνομέν γε ἡ ἐνθυμούμεθα ὅρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἥγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἡ ἐπὶ ἀ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. διαφερόντως γάρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν ὡστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ᾧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθίᾳ μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἀν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖν οἱ τά τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γιγνώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἡναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γάρ πάσχοντες εῦ, ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν ὡστε ὀφειλομένην δι' εὔνοίας ᾖ δέδωκε σῷζειν· ὁ δὲ ἀντοφείλων ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ ἡ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινα ὠφελοῦμεν ».

41. «Ξυνελών τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παίδευσιν εἶναι καὶ καθ' ἔκαστον δοκεῖν ἂν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλεῖστ' ἀν εἴδῃ καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἀν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὕταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἡ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. μόνη γάρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείσσων ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὕτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἶων κακοπαθεῖ, οὕτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν ὡς οὐχ ὑπὸ ἀξίων ἄρχεται. μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δή τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα, οὐδὲν προσδεόμενοι οὕτε 'Ομήρου ἐπαινέτου οὕτε ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν

τῇ ἡμετέρᾳ τόλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κάγαθῶν ἀίδια ξυγκατοικίσαντες. περὶ τοι- αύτης οὖν πόλεως οἶδε τε γενναίως δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρε- θῆναι αὐτὴν μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάν- τα τινὰ εἰκὸς ἔθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν ».

42. «Δι' ὁ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδα- σκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἵσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἄγῶνα καὶ οἵς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὅμοιώς, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οὓς νῦν λέγω φανερὰν σημείοις καθιστάς. καὶ εἴρηται αὐ- τῆς τὰ μέγιστα· ἂ γάρ τὴν πόλιν ὑμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἄν πολλοῖς τῶν Ἑλλή- νων ἴσόρροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. δο- κεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μηγύουσα καὶ τε- λευταία βεβαιοῦσα ἡ νῦν τῶνδε καταστροφή. καὶ γάρ τοῖς τᾶλλα χείροις δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πα- τρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῷ γάρ κακὸν ἀφανί- σαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ιδίων ἔβλαψαν. τῶνδε δὲ οὔτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐ- μαλακίσθη, οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς κανὸν ἔτι διαφυγῶν πλου- τήσειν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὴν δὲ τῶν ἐναν- τίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἀ- μα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἔβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἥδη ὄρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ὀξειοῦντες πεποιθέναι· καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμύ- νεσθαι καὶ παθεῖν κάλλιον ἡγησάμενοι ἢ τὸ ἐνδόντες σώζε- σθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δὲ ἔργον τῷ σώ- ματι ὑπέμειναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν ».

43 . « Καὶ οἵδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοίδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγω μόνῳ τὴν ὠφελίαν, ἢν ἂν τις πρὸς οὐδὲν χειρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέραν ἔργω θεωμένους καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξῃ εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι ἀνδρες αὐτὰ ἐκτήσαντο, καὶ διόπτε καὶ πείρᾳ του σφαλεῖν, οὐκ οὖν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ προϊέμενοι. κοινῇ γάρ τὰ σώματα διδόντες ἵδια τὸν ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐνῷ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐνῷ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλείπεται. ἀνδρῶν γάρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἐκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἡ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται. οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εὔδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὕψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. οὐ γάρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῦν ἀν τοῦ βίου, οἵτις ἐλπίς οὐκ ἔστιν ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἵτις ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἵτις μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἢν τι πταίσωσιν. ἀλγεινοτέρα γάρ ἀνδρὶ γε φρόνημα ἔχοντι ἡ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις ἢ ὁ μετὰ ὁρῶμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἄμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θάνατος».

44. « Δι' ὅπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἡ παραμυθήσομαι. ἐν πολυτρόποις

γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες, τὸ δ' εὔτυχές, οἵ δὲ τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἵδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης, καὶ οἵς ἐνευδαιμονῆσαί τε δὲ βίος δμοίως καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη. χαλεπὸν μὲν οὖν οἴδα πείθειν ὅν, ὃν καὶ πολλάκις ἔξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων εὔτυχίαις, αἷς ποτε καὶ αὐτοὶ ἡγάλλεσθε· καὶ λύπη οὐχ ὃν ἀν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκηται, ἀλλ' οὗ ἀν ἔθας γενόμενος ἀφαιρεθῇ. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παίδων ἐλπίδι, οἵς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι· ίδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται, καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἔκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι καὶ ἀσφαλείᾳ, ξυνοίσει· οὐ γὰρ οἶόν τε ἵσον τι ἡ δίκαιοιν βουλεύεσθαι, οἵ δὲ μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ δμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ παρηβήκατε, τόν τε πλέονα κέρδος, δὲν ηύτυχεῖτε, βίον ἡγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινὲς φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι».

45. «Παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε ἡ ἀδελφοῖς ὁρῶ μέγαν τὸν ἀγῶνα — τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἀπας εἰώθεν ἐπανεῖν —, καὶ μόλις ἀν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ δμοῖοι ἀλλ' ὀλίγῳ χείρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ ἀντίπαλον, τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν ἀνανταγωνίστω εύνοίᾳ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται, μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἀπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χείροις γενέσθαι. ὑμῖν μεγάλη ἡ δόξα καὶ ἡς ἀν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἡ ψόγους ἐν τοῖς ἀρσεσι κλέος ἦ».

46. «Εἰρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶγον

πρόσφορα, καὶ ἔργω οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἥδη κεκόσμηνται,
τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἢ πόλις μέ-
χρι ἡβῆς θρέψει, ὡφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λει-
πομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγώνων προτιθεῖσα· ἄθλα γὰρ οἵς κεῖ-
ται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖς δὲ καὶ ἀνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι.
νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι δν προσήκει ἐκάστῳ ἄπιτε ».

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΙΣΜΟΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΙΣΜΟΥ

I. ΠΛΑΤΑΪΚΑ

Εἰσβολὴ τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς.

(B, 1 - 16)

1. ἐνθένδε = ἀπὸ ταύτης τῆς πολεμικῆς πράξεως, δηλ. τῆς εἰσβολῆς τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 431 π.Χ. ἐκατέροις· ἀντὶ ἐκατέρων, ἐν ὥ· εἰς τὸ ἐνθέδε = ἀπὸ τῆς ὁποίας. οὕτε ἐπέμειγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους = οὕτε ἤρχοντο πλέον εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς ὅληλους ἀνευ κηρύκων. καταστάντες τε· δηλ. εἰς τὸν πόλεμον = καὶ ἀφοῦ ἔκαμαν ἀρχὴν τοῦ πολέμου. ἔξῆς = κατὰ σειράν. κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα· τὸ θέρος κατὰ Θουκυδίδην ἦτο δικτάμηνον διάστημα, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τοῦ Ὁκτωβρίου, ὃ δὲ χειμῶν τετράμηνον, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου. Ἡ διαιρεσίς αὗτη στηρίζεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἴστορουμένων γεγονότων· διότι τὸ μὲν θέρος, δηλ. τὸ ἔαρ, θέρος καὶ φθινόπωρον, ἐγίνοντο αἱ κυρίως πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις, τὸν δὲ χειμῶνα αἱ πολεμικαὶ παρασκευαῖ.

2. ἐνέμειναν = διετηρήθησαν ἐν ἴσχψι. αἱ τριακοντούτεις σπονδαῖ· ἡ ἐν ἔτει 445 π.Χ. συναφθεῖσα εἰρήνη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἡ ὁποία ἐγένετο μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους ὑποταγὴν τῆς ἀποστάσης Εὐβοίας. πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει· τῷ 431 π.Χ. μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαίᾳ μάχην. ἐπὶ Χρυσίδος ἐν "Ἀργεὶ ιερωμένης (= ιερείας οὔσης). ἡ Χρυσίς ἦτο ιέρεια τῆς Ἡρας ἐν "Ἀργεὶ· ἥριθμουν δὲ οἱ Ἀργεῖοι τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ιερειῶν. Ἐπειδὴ ἐπὶ Θουκυδίδου δὲν ὑπῆρχε χρονολογικὴ ἀφετηρία, ὅριζει οὗτος τὴν ἔναρξιν τοῦ Πελ. πολέμου ἀναφέρων τὰς χρονολογίας τριῶν ἐπιφανεστέρων πόλεων, τοῦ "Ἀργους, τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. ἄρχοντος = ὅτε ἐμελλε νὰ εἶναι ἄρχων (ἐπώνυμος). βοιωταρχοῦντες· τὸ πολίτευμα τῶν Βοιωτῶν ἦτο ὀλιγαρχικόν, τὴν ἀνωτάτην δὲ ἔξουσίαν ἦσκουν 11 βοιωτάρχαι κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι, ὃν οἱ δύο ἐκ Θηβῶν. ἐπηγάγοντο.

δηλ. αύτοὺς = προσεκάλεσαν αὐτούς. Ιδίας ἔνεκα δυνάμεως = ἵνα αὐτοὶ ἐνισχυθῶσι πολιτικῶς. τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους = τοὺς πολιτικούς των ἀντιπάλους. προσποιῶ τί τινι = προσθέτω τί τινι. δυνατωτάτου = ἔχοντος μεγίστην πολιτικὴν ἴσχυν. διάφορος = ἔχθρα. μήπω φανεροῦ καθεστῶτος = ἐνῷ ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀρχίσει φανερά. ή καὶ ῥᾷον = διὰ τοῦτο καὶ εὐκολώτερον. φυλακῆς οὐ προκαθεστηκούσας = ἐπειδὴ δὲν ἦτο τοποθετημένη πρὸ τῆς πόλεως (ή πρότερον) φρουρά. τίθεμαι τὰ δηλα = παρατάσσομαι. ἔργου ἔχεσθαι = νὰ ἐπιλαμβάνωνται τοῦ ἔργου (δηλ. τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ φόνου τῶν δημοκρατικῶν). γνώμην ἐποιοῦντο = ἐδόκει αὐτοῖς. ἐπιτηδείοις = φιλικοῖς. ἐξ ξύμβασιν καὶ φιλίαν ἀγαγεῖν τὴν πόλιν = νὰ προσκαλέσουν εἰς συμβιβασμὸν καὶ φιλικὴν συνεννόησιν τοὺς πολίτας. καὶ ἀνεῖπεν = καὶ ὅντως (= καὶ) ἐκήρυξε. κατὰ τὰ πάτρια = κατὰ τὰς συνθήκας τῶν προγόνων (καθ' ἡς ή Πλάταια ἀνῆκεν εἰς τὴν βοιωτικὴν συμμαχίαν).

3. ἔξαπιναίως = αἰφνιδιαστικῶς. πρὸς ξύμβασιν ἔχώρησαν = ἤλθον εἰς συμβιβασμόν. τοὺς λόγους· δηλ. τὰς γενομένας διὰ τοῦ κήρυκος προτάσσεις. ἄλλως τε καὶ = καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι. ἐς οὐδένα οὐδὲν ἔνεωτέριζον = δὲν ἐπείραζαν κανένα. πράσσοντες δέ πως ταῦτα = ἐνῷ δέ, τρόπον τινά, διεπραγματεύοντο ταῦτα. τῷ πλήθει οὐ βουλομένω ήν = τὸ πλῆθος οὐκ ἐβούλετο. ἐπιχειρητέα εἶναι = ἐπιχειρητέον εἶναι. ἔξαρτύω = παρασκευάζω. ή = ὅπως. ώς ἐκ τῶν δυνατῶν = ὅσον ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις. φυλάξαντες ἔτι νύκτα = ἀφοῦ ἐφύλαξαν (ἐπερίμενον), ὥστε νὰ εἶναι ἀκόμη νῦν. περίοθρον = ὅρθρος βαθύς. δηπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι (τοῖς Θηβ.) προσφέροιντο (οἱ Πλατ.) καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἵσου γίγνωνται = ἵνα μὴ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν (τῶν Θηβ.), δτε θὰ ἔχουν περισσότερον θάρρος διὰ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ (ἵνα μὴ οἱ Θηβ.) εύρισκωνται εἰς τὴν αὐτὴν (πλεονεκτικὴν) θέσιν μὲ αὐτούς. ἀλλά... φοβερώτεροι (οἱ Θηβ.) = ἔχοντες περισσότερον φόβον. ησσούσις ὡσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν = (νὰ) εἶναι κατώτεροι αὐτῶν, ποὺ εἶχον γνῶσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πόλεως, (ὁδῶν καὶ παρόδων). κατὰ τάχος = ταχέως.

4. ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς = συνεπυκνοῦντο. ή

προσπίπτοιεν = ὅπου κάθε φορὰν ἐπετίθεντο. (οἱ Πλ.) **δόλολυγῇ χρῶμαι** = ἔκβάλλω θρηνώδῃ φωνήν. **ὑετὸς** = βροχή. ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ = μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν λάσπην. **ἥ** = δι' ὅν. **μηνός**. **ἥ** νῦξ ἥτο ἀσέληνος, ἐπειδὴ ἥτο τὸ τέλος τοῦ (σεληνιακοῦ) μηνός. **τοῦ μὴ ἐκφεύγειν** = ὡστε νὰ μὴ διαφεύγῃ κανείς στυράκιον· τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀκοντίου. **βάλανος** · σιδηρᾶ ράβδος, ἡ ὅποια, εἰσαγομένη εἰς τὴν ὅπην τοῦ μοχλοῦ καὶ τῆς πύλης, δὲν ἀφηνε τὸν μοχλὸν νὰ κινῆται. **ταύτη** = διὰ τούτου τοῦ μέρους. **αἰσθησις ταχεῖα** ἐπεγένετο (τοῖς Πλ.) = ταχέως ἀντελήφθησαν τοῦτο οἱ Πλαταιεῖς. **ἄλλη** = εἰς ἄλλο μέρος. **σποράδες** = σποραδικῶς. **ἄντικρυς** = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. **ἀπειλημμένους** = ἀποκεκλεισμένους. **ῶσπερ ἔχουσι** = ἂνευ ἀναβολῆς. **περιῆσαν** = ἔζων. **οὕτως ἐπεπράγεσαν.** = αὐτὸ τὸ τέλος εἶχον.

5. εἰ τι ἄρα μὴ προχωροίη = ἀν τυχὸν δὲν ἐπήγαινε καλὰ ἡ ἐπιχείρησις. γενόμενον = ἐπελθόν. **ἔρρυν** μέγας = ἐπλημμύρισεν, ὡστε ἕγινε μέγας. **ἔχομαι ζῶν** = αἰχμαλωτίζομαι. **κατασκευὴ** = ἀπασα ἡ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐγκατάστασις, ἐργαλεῖα κλπ. **οἰα...** γενομένου = ἐπειδὴ πράγματι τὸ κακὸν ἐπῆλθεν ἀπροσδοκήτως ἐν καιρῷ εἰρήνης. **ὑποτοπέω** = ὑποπτεύω. **ὅσιος** = ὁ συμφώνως πρὸς τὸν θεῖον νόμον. **τὰ ἔξω... μὴ ἀδικεῖν.** = μὴ βλάπτειν τὰ ἔξω, δηλ. τοὺς ἀνθρώπους, ἀγρούς, κατασκευήν.

9. **ἐπομόσαι φασὶ** = λέγουν ὅτι ἐπεβεβαίωσαν δι' ὄρκου τοὺς λόγους των. **οὐ φασιν** = ἀρνοῦνται. **ἥν τι ξυμβαίνωσι** = ἀν καταλήξουν εἰς συμφωνίαν τινά. **πρὸς ὃν ἐπράξαν οἱ προδιδόντες** = μετὰ τοῦ ὅποιου διεξήγαγον τὰς διαπραγματεύσεις οἱ προδόται. **ὑπόσπονδος** = ὁ ἔξησφαλισμένος διὰ σπονδῶν. **καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα** = ἐκανόνιζον σύμφωνα πρὸς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν. μηδὲν **νεώτερον ποιεῖν** = μηδὲν νεωτερίζειν = νὰ μὴ κάμνουν κανὲν κακόν. **ἐπιστέλλω** = παραγγέλλω. **τοὺς ἀχρειοτάτους** = τοὺς καθ' ὀλόκληρούς (ἀμάχους, δηλ. γέροντας, ἀσθενεῖς, ἀναπήρους).

Πλαταιῶν πολιορκία.

(B, 71 - 78)

71. τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους· κατ' Ιούνιον τοῦ τρίτου ἔτους τοῦ πολέμου, ἥτοι τῷ 429 π.Χ. οὐκ ἐσέβαλον· φοβούμενοι τὴν νό-

σον, ἡ ὅποια ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους ἐθέριζε τοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν Ἀθηναίους. καθίσας τὸν στρατὸν = στρατοπεδεύσας. ὃν ἔστε = ἐκ τῶν ὅποιων κατάγεσθε. ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης = νὰ ἀνελάβουν μετ' αὐτοῦ, νὰ συμμερισθῶσι, τὸν κίνδυνον τῆς μάχης. Διὰ τούτων ὑπαινίσσεται τοὺς Θηβαίους, οἱ ὅποιοι μηδίζοντες τότε δὲν ἥθελησαν νὰ συμμετάσχουν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀγώνων. ἀπεδίδου = ἔδιδε τὸ προνόμιον (νὰ εἰναι κύριοι τῆς χώρας των) ἢ ὡς τιμητικὴν ὁφειλήν. ἀμύνω τινὶ = βοηθῶ τινα. τοὺς ὄρκίους γενομένους = τοὺς ὅποιους ἐπεκαλέσθησαν τότε εἰς τοὺς ὄρκους. ἡμετέρους ἔγχωρίους οἱ ἔγχωροι θεοὶ προστατεύσαντες τοὺς ὑπὲρ τῆς χώρας πολεμήσαντας ἔγιναν θεοὶ καὶ τῶν περὶ τὸν Παυσανίαν Λακεδαιμονίων, τῶν πατέρων δηλ. τῶν νῦν ἐπιδρομέων. δικαιόω = κρίνω δίκαιον.

72. ὑπολαβὼν = λαβὼν τὸν λόγον. ξυνελευθεροῦτε· προστ. = προσπαθεῖτε νὰ τοὺς ἐλευθερώσετε σὺν ἡμῖν. αὐτῶν · δηλ. τῶν ξυνομοσάντων καὶ ὑπ' Ἀθηναίοις νῦν ὄντων. ἡς = ταύτης δέ, δηλ. τῆς πρὸς ἀπελευθέρωσιν προσπαθείας. μάλιστα = πρὸ πάντων. εἰ δὲ μή · δηλ. βούλεσθε μετασχεῖν· προκαλοῦμαί τι = προτείνω τι. τὰ ὑμέτερα αὐτῶν = τὰ κτήματά σας. μηδὲ μεθ' ἐτέρων = μετὰ μηδετέρων. ἐπὶ πολέμῳ = πρὸς πολεμικούς σκοπούς. οὐκ ἐπιτρέπωσι · δηλ. νὰ τηρήσουν οὐδετερότητα. ὡς ἔνορκοι δοντες = ἐπὶ τῇ ἴδεᾳ διτὶ περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἐνόρκους συμφωνίας. κατὰ τὸ δέχεσθαι = ὡς πρὸς τὸ δέχεσθαι. γῆς δρους ἀποδείξατε = καθορίσατε τὰ σύνορα τῆς χώρας σας. ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν = ἀριθμηθῆναι. μεταχωρήσατε = ἀπέλθετε. φορὰν φέροντες = πληρώνοντες ποσόν τι (ἀπέναντι τῶν προσόδων, τὰς ὅποιας θὰ στερηθῆτε).

73. ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι = κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὅποιων ἥτο δυνατὸν νὰ μεταβοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ ἐπιστρέψουν (οἱ Πλαταιεῖς πρέσβεις). τέμνω τὴν γῆν = καταστρέφω τὴν χώραν (κυρίως διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀγρῶν καὶ δενδροτομιῶν). ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ = πρότερον. φαστ... ἐν οὐδενὶ προέσθαι ὑμᾶς = λέγουν διτὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει σᾶς ἔγκαττέλειψαν. περιορῶ = ἀδιαφορῶ. ἐπισκήπτω = παραγγέλλω. μηδὲν νεωτερίζειν = νὰ μὴν κάμνετε καμμίαν μεταβολήν.

74. βουλεύομαι = ἀποφασίζω. ἐντεῦθεν δὴ = τότε.. ἀνέχεσθαι· δρῶντας... πάσχοντας. ἐς ἐπιμαρτυρίαν καθίσταμαι = ἐπικαλοῦμαι ὡς μάρτυρας. ξυνίστορες = μάρτυρες. τὴν ἀρχήν· ἐπιρ. = κατ' ἀρχάς. ἐκλιπόντων τὸ ξυνώμοτον = παραβάντων τὴν μεθ' ὄρκου γενομένην συμφωνίαν. παρέσχετε εὔμενῆ ἐναγωνίσασθαι= παρέχετε εὔμενῆ κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ ἀγῶνα. εἰκότα = λογικά. ξυγνώμονές ἔστε... νομίμως= συγκατανεύετε, ὅπως, ὅσοι μὲν κάμνουν πρῶτοι ἀρχὴν νὰ ἀδικοῦν, τιμωροῦνται διὰ τὴν ἀδικίαν, ὅσοι δὲ νομίμως ἐπιδιώκουν τὴν τιμωρίαν, τὴν ἐπιβάλλουν.

75. ἐπιθειάζω = ἐπικαλοῦμαι τοὺς θεοὺς ὡς μάρτυρας. καθίστη ἐς πόλεμον = παρεσκεύαζε πρὸς πόλεμον. περισταυρόω = περιφράσσω διὰ πασσάλων. ἔχουν (τοῦ χώρα - χώνυμι) = ἐσώρευνον χῶμα. παρωκοδόμουν ἐκατέρωθεν = ὠκοδόμουν παραλλήλως ἐκατέρωθεν τοῦ ἐπισωρευμένου χώματος. φορμηδὸν = σταυρωτά. ἐπὶ πολὺ = εἰς μεγάλην ἔκτασιν. φορέω = ἐπισωρεύω. ἀνύτειν = νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἀνύψωσιν. διγρημένοι κατ' ἀναπαύλας... αἱρεῖσθαι = διγρημένοι εἰς τμήματα οὕτως, ὥστε ἄλλοι μὲν νὰ μεταφέρουν ὑπικά, ἄλλοι δὲ νὰ τρώγουν καὶ νὰ κοιμῶνται· ἢ... ὥστε, ὅταν τὸ ἐν ἐργάζεται, τὸ ἄλλο νὰ ἔχῃ ἀνάπταυσιν (νὰ ξεκουράζεται). ξεναγοί· Λακεδαιμόνιοι ἀποστελλόμενοι ὡς ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχιῶν στρατευμάτων, τὰ ὅποια εἶχον καὶ ἴδιους ἀρχηγούς. τεῖχος = προτείχισμα, ἢ προσεχοῦτο = ἐκεῖ ὅπου συνεσωρεύετο τὸ χῶμα. ξύνδεσμος = μέσον συνδέσεως. δέρρεις. (ἢ δέρρις) = ἀκατέργαστα δέρματα. διφθέραι = κατειργασμένα δέρματα. οἰστὸς = βέλος. οὐ σχολαίτερον = μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα. ἀντανῇει αὐτῷ = ἐκ παραλλήλου πρὸς αὐτὸν ὑψοῦτο. διελόντες... γῆν = ἀφοῦ ἔχαλασσαν μέρος τοῦ τείχους, ἐκεῖ ὅπου ἐγίνετο ἡ πρόσχωσις, ἔφερον μέσα (εἰς τὴν πόλιν) τὸ χῶμα.

76. ταρσοί καλάμου = κοφίνια καλαμένια. ἐν ταρσοῖς... διγρημένον = γεμίζοντες μὲ πηλὸν καλάθια ἔρριπτον αὐτὰ μέσα εἰς τὸ σχηματιζόμενον ἄνοιγμα (χάσμα) ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ χώματος (ὑπὸ τῶν Πλ.). διαχεδμενον ὑποκ. τὸ διγρημένον = διασκορπιζόμενον. ἢ γῆ = ὁ ἄλλος σωρὸς τοῦ χώματος. φοροῦμαι = μεταφέρομαι. ταύτη (οὕτω) ἀποκληρόμενοι· δηλ τοῦ ἐσφορεῖν τὴν γῆν. τοῦτο... ἐπέσχον = ἔθεσαν τέρμα εἰς τὴν προσπάθειάν (των) αὐτήν. ξυντεκμη-

ράμενοι = ύπολογίσαντες ἀκριβῶς τὸ μέρος, ἀνωθεν τοῦ ὅποίου ἐγίνετο ἡ ἐπιχωμάτωσις. ὑφεῖλκον = εἶλκον κάτωθεν κρυφίως. ὥστε ἐπιβάλλοντας... τοῦ χώματος = ὥστε, ἐνῷ ἔρριπτον ἀπ' ἐπάνω χῶμα, δὲιγώτερον τοῦ δέοντος κατώρθωνον, ἐπειδὴ κρυφίως τὸ χῶμα ἀπεσύρετο κάτωθεν. ιζάνω = κατακαθίζω. προσεπεξηγήρον = πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπενόησαν κατὰ τῶν ἀντιπάλων. τὸ κατὰ τὸ χῶμα = τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν γινομένην ἐπίχωσιν. ἀπὸ τοῦ βραχέος· δηλ. ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ τείχους, τὸ ὅποῖον δὲν εἶχεν ύψωθῆ. ἐκ τοῦ ἐντὸς = ἀπὸ τὸ μέσα μέρος. μηνοειδῆς = δρεπανοειδῆς. ἐκ τὴν πόλιν = μὲ τὸ κυρτὸν αὐτοῦ βλέπον πρὸς τὴν πόλιν. ὅπως... ἀντέχοι = ἵνα χρησιμεύῃ ὡς ἀντιτείχισμα. ἐν ἀμφιβόλῳ... γίγνεσθαι = προσβάλλεσθαι πανταχθεν. ἐπὶ μέγα κατέσεισε = ἐκλόνησε εἰς μεγάλην ἔκτασιν (ἢ μεγάλως). μηχανᾶς· ἡ κυριωτέρα πολιορκητικὴ μηχανὴ παρὰ τοὺς ἀρχαίοις ἦτο ὁ κριός. ἀνακλάω = σύρω πρὸς τὰ ἀνω. κεραία· ἡ προέχουσα δοκὸς γεράνου. ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν = ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων (τῶν δοκῶν), ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν = ἔχουσῶν ἐπικλινῆ θέσιν, κεκαμμένων καὶ προεξεχουσῶν (ὅπως αἱ κεραῖαι τῶν ἀτμοπλοίων, ἐκ τῶν ὅποίων ἐξαρτῶνται αἱ λέμβοι). ἀνελκύσαντες ἐγκαρσίας = ἀνελκύσαντες, ὥστε νὰ εἴναι πλάγιαι. ρύμη = μεθ' ὅρμῆς ἀποκαυλίζω = ἀποκόπτω τὸν καυλόν. ἐνταῦθα δὲ τὸ προέχον ἄκρον τῆς μηχανῆς (τοῦ κριοῦ) ἐμβολὴ = ἡ κεφαλὴ τοῦ κριοῦ.

77. τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο = πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐπιχωμάτωσεως κατεσκευάζετο τὸ μηνοειδὲς τεῖχος. ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν = μὲ τὰ διατιθέμενα φοβερὰ καὶ κοπιώδη μέσα. πᾶσαν ἰδέεν ἐπενόουν = τὸ πᾶν, κάθε μέσον, ἐσοφίζοντο. σφίσιν = ὑπ' αὐτῶν, ὕλης φακέλους = δεμάτια ἔύλων. παρέβαλλον = ἔρριπτον ἄλλα ἐπ' ἄλλων (= παρά). ἐπιπαρανέω = ἐπισωρεύω πρὸς τούτοις. ἐπιπαρένησαν... ἐπισχεῖν = ἐπειτα, ἐκτὸς τούτων, ἐπεσώρευσαν εἰς ὅσον περισσότερον μέρος καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πόλεως ἥδύναντο νὰ φθάσουν ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου τῆς προσχώσεως (ἐνν. ἔξακοντίζοντες). ἥδη γάρ... ἀνῆκε = διότι μέχρι τότε ἔύλα ἔηρά (χλάδοι, φύλλα) τριφύνεται ὑπὸ τῶν ἀνέμων μεταξύ των μόνα των ἀνέδωκαν πῦρ καὶ φλόγα. ἐντὸς πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι = ἐντὸς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς πόλεως (ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πυρκαιᾶς) δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ κανείς. ἐπίφορος ὁ ἐπὶ τι φέρων, εὔνοϊκός.

78. διαμαρτάνω τινδς = ἀστοχῶ εἰς τι. διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον = διαιρέσαντες τὴν ὅλην ἔκτασιν (περιοχὴν) εἰς τμῆματα. πλινθεύομαι = κατασκευάζω πλίνθους. περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολᾶς = κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀρκτούρου· εἶναι δὲ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ μέγιστος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Βοῶτου ἐμφανιζόμενος ἐσπερινὸς μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, πρωινὸς δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. Ἐνταῦθα νοεῖται ἡ κατὰ Σεπτέμβριον γινομένη ἐπιτολὴ. κατεσκευάσθη = διωργανώθη.

Πλαταιέων ἔξοδος.

(Γ, 20 - 24)

20. χειμῶνος· δηλ. τοῦ 428 π.Χ. τῷ σίτῳ ἐπιλείποντι = ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου. τιμωρία = βοήθεια. ἐπιβουλεύουσιν ἔξελθεῖν = ἀποφασίζουν νὰ ἔξελθουν. ἢν δύνωνται βιάσασθαι = ἂν δύνανται νὰ τὸ ἐπιτύχουν διὰ τῆς βίας. πεῖρα = ἀπόπειρα, ἐπιχείρησις. ἀποκνέω τὸν κίνδυνον = ἐκ φόβου ἀπέχω τοῦ κινδύνου. πως = κάπως. ξυνεμετρήσαντο ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων = εὗρον τὸ ὅλον μέτρον (τῶν κλιμάκων) διὰ (καταμετρήσεως) τῶν σειρῶν τῶν πλίνθων. ἔξαληλιμμένον = καλῶς (= ἐκ) ἀσβεστωμένον. λογισμὸς = ὑπολογισμὸς (τῶν στρώσεων). οὐ πολὺ ἀπέχοντος = διότι καὶ ἡ ἀπόστασις (ἀπὸ τοῦ τείχους) δὲν ἦτο μεγάλη, ἐβούλοντο. δηλ. ἀναβαίνειν.

21. πρός τε Πλαταιῶν... ἐπίοι = καὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν Πλαταιῶν καὶ ἀν ἵσως κανεὶς ἔξωθεν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἐπήρχετο. διέχω = ἀπέχω. πόδας· ὁ ποὺς ἴσοϋται πρὸς 0,30 τοῦ μέτρου περίου. μάλιστα = περίπου, διὰ δέκα ἐπάλξεων = εἰς κάθε δέκα ἐπάλξεις· αἱ ἐπάλξεις ἥσαν προμαχῶνες ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἐκ τῶν ὅποιων οἱ ἀμυνόμενοι προσέβαλλον τοὺς ἐπερχομένους. διήκω = φθάνω. παρὰ πύργον = ἔξωθεν (πλησίον) τοῦ πύργου. ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν = ἀλλὰ διὰ μέσου αὐτῶν διήρχοντο (όσάκις δηλ. στρατιώτης ἤθελε νὰ μεταβῇ ἀπὸ ἐπάλξεώς τινος εἰς ἄλλην κειμένην πέραν τοῦ πύργου). νοτερὸς = βροχερός. δητῶν δι' δλίγους = εὑρισκομένων εἰς μικρὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα. στεγανὸς = ἐστεγασμένος.

22. παρεσκεύαστο· ἀπροσ. = παρασκευὴ ἐγεγόνει. τηρήσαν-

τες = περιμείναντες. χειμέριος = χειμερινός. περιέχω τινά = περιβάλλω τινά. ἀνά τὸ σκοτεινὸν = μέσα εἰς τὸ σκότος. ϕόφω δέ... τοῦ ἀνέμου = ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνεμος ἔκαμνε πάταγον καλύπτοντα τὸν ἐκ τῆς προσεγγίσεως αὐτῶν χρότον. διέχοντες = ἀφήνοντες μεγάλα διαστήματα μεταξύ των. εὔσταλεῖς τῇ δόπλῃσει = ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι. τὸν ἀριστερόν... ὑποδεδεμένοι. ὅταν κανεὶς ἔχῃ γυμνὸν ὑποδήματος τὸν ἔνα πόδα, πατεῖ στερεώτερα εἰς λασπώδες ἔδαφος. ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλὸν = διὰ νὰ βαδίζουν ἀσφαλεῖς εἰς λασπώδη τόπον. μεταπύργιον = τὸ μεταξύ τῶν δύο πύργων διάστημα. προσέθεσαν = ἐτοποθέτησαν. δόπτε εἰεν... = ὅταν θὰ ἐπλησίαζον. καταβάλλω = βίπτω κάτω. ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων = ἐνῷ προσεπάθει νὰ πιασθῇ... ἐκ τούμπαλιν = ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους. δύπως ἥκιστα τὸν νοῦν ἔχοιεν = διὰ νὰ μὴ προσέχουν καθόλου. κατὰ χώραν = εἰς τὴν θέσιν των. φρυκτοὶ πολέμιοι = σήματα διὰ πυρῶν δηλοῦντα ἐμφάνισιν πολεμίων. παρανῖσχον (παρ-ἀν-ίσχω) φρυκτοὺς = παραλήλως πρὸς αὐτοὺς ὑψωναν φρυκτούς. φρυκτωρία = ἡ διὰ πυρῶν μακρόθεν συνεννόγησις. καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο = καὶ πατήσουν εἰς ἀσφαλὲς ἔδαφος.

23. ἐν τούτῳ δηλ. τῷ χρόνῳ. τὰς διόδους τῶν πύργων = τὰς πρὸς τοὺς πύργους φερούσας δόδούς. οἱ μέν • δηλ. οἱ ἀναβάντες ἐπὶ τῶν πύργων καὶ ἐν ταῖς διόδοις. οἱ δέ • δηλ. οἱ λοιποὶ Πλαταιαῖς. ἀπώσαντες = καταρρίψαντες (ἴνα μὴ δυσχεραίνεται ἡ ἀνάβασις). ὁ διακομιζόμενος αἱεὶ = ὁ ἐκάστοτε ὑπερβαίνων τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον. αὐτοῖς ἐπεφέροντο = ἐπήρχοντο κατ' αὐτῶν. ἐς τὰ γυμνά • εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σώματος τὰ μὴ κεκαλυμμένα ὑπὸ τῆς ἀσπίδος, δηλ. τὰ δεξιά. φθάνουσι... διαβάντες = ἐπρόφθασαν καὶ διέβησαν. κρύσταλλος... ὥστε ἐπελθεῖν = κρύσταλλος ὅχι στερεός, ὥστε νὰ πατήσῃ τις ἐπάνω καὶ νὰ περάσῃ. ἀλλ' οἰος ἀπηλιώτου ἡ βορέου ὑδατώδης μᾶλλον = ἀλλὰ τοιοῦτος (κρύσταλλος), ὅποιος συμβαίνει νὰ είναι, δταν πνέῃ ἀπηλιώτης ἡ βορρᾶς ὑδατώδης μᾶλλον (ἡ βέβαιος = στερεός). νύξ ὑπονιφομένη = νύξ, καθ' ἣν χιονίζει σιγά σιγά (ἀλλ' ἀδιακόπως). διάφευξις = φυγή.

24. Ἀνδροκράτης • ἥρως τιμώμενος ἐν Πλαταιαῖς, τοῦ ὅποίου τὸ μνημεῖον ἦτο ἔξω τῶν τειχῶν. νομίζοντες... τραπέσθαι = νομί-

ζοντες, οτι δεν ήτο δυνατὸν νὰ ὑποπτεύσουν (οἱ Πελ.) ποσῶς, οτι (οἱ Πλατ.) ἐτράπησαν (ἐπῆραν) ταύτην τὴν ὁδόν. τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν διώκοντας = ἀκολουθοῦντας ἐν τῇ διώξει τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ἄγουσαν. λαβόμενοι τῶν δρῶν = ἀφοῦ ἐπῆραν τὰ βουνά· ἀπετράποντο = ἐγύρισαν ὅπίσω. κατὰ χώραν ἐγένοντο = ἐπανῆλθον εἰς τὰς θέσεις των. ὡς οὐδεὶς περίεστι = οτι δὲν ἐσώθη κανείς. ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς = ἐζήτουν νὰ κάμουν σπονδάς, διὰ νὰ σηκώσουν καὶ θάψουν τοὺς νεκρούς.

Πλαταιέων παράδοσις

(Γ, 52)

52. εἰρημένον ἦν = εἶχε δοθῆ ἐντολή. εἰ... ξυγχωροῖεν = ἐὰν ἐγίνετο ἀμοιβαία παραχώρησις. ἀποδίδομαι = δίδω ὅπίσω. μὴ ἀναδοτος εἴη = μὴ δοθῆ ὅπίσω. παρὰ δίκην = παρὰ τὸ δίκαιον. ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ = ἐν ἐσχάτῃ ἀδυναμίᾳ, τελείως ἔξηντλημένοι. ἐπικαλοῦμαι = προσκαλῶ. ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσί· οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τῆς ἐρωτήσεως ἔθεσαν πρὸ διλήμματος τοὺς Πλαταιεῖς, διότι, ἂν ἀπαντήσουν οὗτοι οτι τοὺς εὐηργέτησαν, θὰ τοὺς ἀντιταχθῆ ὅτι φεύδονται, ἐφ' ὅσον ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δὲ εἴπουν οὐχι, τότε θὰ καταδικασθοῦν κατὰ τὴν ὅμολογίαν των. προτάξαντες σφῶν αὐτῶν = ἀφοῦ ὥρισαν τοὺς συνηγόρους των.

Δημηγορία Πλαταιέων

(Γ, 53 - 59)

53. οὐ τοιάνδε... δίκην ὑφέξειν = οτι δὲν θὰ ὑποστῶμεν τοιαύτην δίκην (οἷαν δὴλ. ὑπέχομεν διὰ τοῦ ἐρωτήματος· πρβλ. Γ, 42,4). οἰόμενοι... ἡγούμενοι· αἱ μετοχαὶ αὗται περιέχουν τοὺς λόγους, διατὶ πιστεύσαντες... τὴν παράδοσιν ἐποιησάμεθα. δεξάμενοι = εἰ δεξαίμεθα, ἀπόδοσις δὲ τό : τὸ ἵσον μάλιστ' ἀν φέρεσθαι = θὰ ἡμπορούσαμεν πρὸ πάντων νὰ εὔρωμεν τὸ δίκαιον μας. ὥσπερ καὶ ἔσμέν· δὴλ. οὐκ ἐν ἄλλοις δικασταῖς. ἐν δικασταῖς γενέσθαι = νὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον δικαστῶν. ἀμφοτέρων δὴλ. νομιμωτέρας δίκης καὶ δικαίων δικαστῶν τὸν ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι = οτι ὁ ἀγώνις εἶναι περὶ ζωῆς ἢ θανάτου. κοινὸς = δίκαιος, ἀμερόληπτος. τεκματρόμενοι... οὐ προγεγενημένης = συμπεραίνοντες

ἐκ τοῦ ὅτι δὲν διετυπώθη πρότερον κατηγορίᾳ. λόγον ἥτησάμεθα· δηλ. τὴν ἄδειαν νὰ ὁμιλήσωμεν (πρβλ. Γ, 52), τὸ τε ἐπερώτημα βραχὺ (= σύντομον) δν· αἰτ. ἀπόλυτος ἀναφ. εἰς τὸ τεκμαιρόμενον. ὡ (δηλ. ἐπερωτήματι) ἀποκρίνασθαι... γίγνεται = πρὸς τὸ δποῖον ἐπερώτημα ἡ ἀλγθῆς ἀπόκρισις ἀποβαίνει δλεθρία (εἰς τὸν ἀποκρινόμενον). τὰ δὲ ψευδῆ· δηλ. ἀποκρίνασθαι. ἔλεγχον ἔχει = ἀποδεικνύεται (ψευδῆς)· πανταχόθεν ἀποροι καθεστῶτες = ἐπειδὴ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εύρισκόμεθα εἰς ἀμηχανίαν. δ μὴ ῥηθεὶς λόγος = τὸ μὴ ῥηθῆναι λόγον = ἡ σιωπή. τοῖς ὡδὶ ἔχουσιν αἰτίαν ἀν παράσχοι = δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν (= αἰτίαν) τῶν εύρισκομένων εἰς τοιαύτην κατάστασιν (εἰς τὴν θέσιν μας). πρὸς τοῖς ἀλλοις = ἐκτὸς τῶν ἀλλων δυσχερειῶν. ἡ πειθώ = τὸ πεῖσαι ὑμᾶς = ἡ δύναμις τοῦ πείθειν. ἀγνῶτες δύντες ἀλλήλων (ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς) = ἐὰν ἡμεθα ἀγνωστοι μεταξύ μας. ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια = ἐπεσενεγκόντες ὑπέρ ἡμῶν αὐτῶν = προσάγοντες εἰς τὸ δικαστήριόν σας (= εἰς) πρὸς ὑπεράσπισίν μας (= ἐπὶ) ἀποδείξεις. ἀπειροι ἥτε = δὲν ἔγνωρίζετε. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μή... = δέδιμεν μὴ προκαταγόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων = καὶ φοβούμεθα οὐχὶ μήπως ἐκ τῶν προτέρων καταδικάσαντες τὰς ὑπηρεσίας ἡμῶν ὡς κατωτέρας τῶν ἴδικῶν σας. Ἐννοοῦνται αἱ ὑπηρεσίαι, ἀς οἱ Πλαταιεῖς παρέσχον ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ. ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε· δηλ. τὸ ἡσσους εἶναι = θεωρῆτε αὐτὸ ὡς κατηγορίαν ἡμῶν. ἀλλοις (δηλ. τοῖς Θηβαίοις) χάριν φέροντες = χαριζόμενοι = πρὸς εὐχαρίστησιν ἀλλων. ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα = (μήπως) εἰσαγώμεθα εἰς κρίσιν προαποφασισμένην, εύρισκόμεθα πρὸ εἰλημμένης ἀποφάσεως.

54. παρεχόμενοι ἄ... διάφορα = ἀναφέροντες τὰς δικαιολογίας (λόγους), τὰς δποίας ἔχομεν ὡς πρὸς τὰς διαφορὰς ἡμῶν μὲ τοὺς Θηβαίους. εὑ δεδραμένα = αἱ εὐεργεσίαι. γὰρ = δηλαδή. πρὸς τὸ ἔρωτημα· ἡ πρὸς σημ. ἀναφοράν. φαμὲν γάρ... εἰ ὡς πολεμίους ἔρωτατε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὑ παθόντας = ἀποκρινόμεθα ὅτι, ἐὰν μὲν ἔρωτατε ἡμᾶς ὡς ἔχθρούς σας, δὲν ἔχετε ὑμεῖς ἀδικηθῆ, ἐὰν δὲν εὐηργετήθητε ἀπὸ ἡμᾶς. αὐτοὺς = ὑμᾶς αὐτούς. τὰ δὲ ἐν εἰρήνῃ· εἰς τὸ ἀγαθοὶ = ὅσον ἀφορᾶ δὲ εἰς τὴν διαγωγὴν ἡμῶν ἐν τῇ εἰρήνῃ· ἀγαθοὶ γεγενήμεθα = ἔχομεν δειχθῆ γενναῖοι, ἔντιμοι, ἄμεμ-

πτοι. νῦν (= ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ)· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τότε (= ἐν τοῖς Μῆδικοῖς)· ξυνεπιθέμενοι = μεθ' ὑμῶν ἐπιθέμενοι. ἐς Ἐλευθερίαν = ἵνα διατηρήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν. μόνοι Βοιωτῶν· δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ κατὰ γράμμα, διότι πλὴν αὐτῶν καὶ οἱ Θεσπιεῖς κατὰ τὸν Ἡρόδοτον καὶ οἱ Ἀλιάρτιοι κατὰ τὸν Παυσανίαν ἔλαβον μέρος. μάχῃ = κατὰ τὴν μάχην. Παυσανίᾳ· ὁ Π. ἦτο ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς. παρὰ δύναμιν = ὑπὲρ δύναμιν δτε περ δὴ = καθ' ἦν μάλιστα στιγμήν. περιέστη τὴν Σπάρτην = ἔστη περὶ τὴν Σπάρτην = κατέλαβε τὴν Σπ. ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάντων· βραχυλογ. = ἀποστάντων καὶ ἀποχωρησάντων, σεισμόν· τὸν γενόμενον τῷ 464 π.Χ. Ὡς γνωστόν, οἱ Σπαρτιᾶται τόσον πολὺ ἐφοβήθησαν ἐκ τῆς ἀποστασίας τῶν Εἰλώτων, ὡςτε ἔστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Περικλείδαν ζητοῦντες βοήθειαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τὸν Κίμωνα. οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν = δὲν εἶναι δίκαιον νὰ λησμονῆτε.

55. τοιοῦτοι ἡξιώσαμεν εἶναι = ἐθεωρήσαμεν πρέπον νὰ εἴμεθα τοιοῦτοι. ἐβιάσαντο = μετεχειρίσθησαν βίαν καθ' ὑμῶν. Τὸ ἀναφερόμενον ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος εἶναι ἀληθές, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδ. VI, 108. Πιεζόμενοι δηλ. τότε οἱ Πλαταιεῖς ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Λακεδαιμ., ἀλλ' οὗτοι παρέπεμψαν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀθην. ὡς κατοικοῦντας πλησίον. ἐκπρεπέστερον = ἔξω τοῦ πρέποντος, ἀσύνηθες πάθημα. ἐμελλήσατε· δηλ. πείσεσθαι. εἰ = δτι. οὐκ ἡδικοῦμεν = δὲν ἥμεθα ἔνοχοι ἀδικίας. ἀπωκνεῖτε = ἐδιστάζετε. καλὸν = ἔντιμον. ἄλλως τε καὶ = καὶ πρὸ πάντων. πολιτείας (= ἴσοπολιτείας) μετέλαβε· ἐνταῦθα λέγει ὁ Θουκυδίδης ὅτι οἱ Ἀθην. εἶχον δώσει προηγουμένως εἰς τοὺς Πλαταιεῖς ἴσοπολιτείαν, ἵτις συνίστατο εἰς τὸ δτι πᾶς πολίτης, ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πόλιν μετοικῶν, ἐγίνετο μόνιμος πολίτης ταύτης, εἰς ἦν μετώκει. παραγγελλόμενα· δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. ἀ δὲ ἐκάτεροι... τῆς συμμάχοις = δσα δὲ ἐκάτεροι (ὑμεῖς καὶ οἱ Ἀθην.) ὡς ἡγεμόνες τῶν συμμάχων παραγγέλλετε εἰς αὐτούς. οἱ ἐπόμενοι· δηλ. ἐκατέροις. ἐπὶ τὰ μὴ δρθῶς ἔχοντα = ἐπὶ τὰ ἀδικα.

56. τὸ τελευταῖον· ἐνν. ὁ ἡδίκησαν = τὴν τελευταίαν ἀδικίαν ἐν σπονδαῖς· ἐνν. τὰς τριακοντούτεις σπονδάς. ιερομηνίᾳ (ιερὰ

μήνη = σελήνη) έορτάσιμος ήμέρα. Είχον δὲ οἱ Πλαταιεῖς ἱερομηνίαν, διότι οἱ Θηβ. τοὺς ἐπετέθησαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνός. δρθῶς ἔτιμωρησάμεθα· ἐν τούτοις οἱ Πλ. εἶχον κάμει συμφωνίαν πρὸς τοὺς εἰσελθόντας Θηβαίους (πρβλ. Γ, 66,2 καὶ Β, 2, 1). κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα = κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γενικῶς σύνηθειαν. δσιον = δίκαιον. εἰ γάρ... λήψεσθε = διότι, ἐὰν κρίνετε τὸ δίκαιον ἀποβλέποντες εἰς τὸ προσωρινὸν συμφέρον ὑμῶν καὶ τὴν ἔχθραν ἔκεινων (τῶν Θηβ.) φανεῖσθε = δείξετε ὑμᾶς αὐτούς. τότε· δηλ. ἐν τοῖς Μηδικοῖς. εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι = ἂν ἵσως ἔχῃ γίνει σφάλμα. ἀντιθεῖναι = ἀντιπαραβαλεῖν. μείζω πρὸς ἐλάσσω = μεγαλυτέραν (τὴν προθυμίαν) ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μικρότερον σφάλμα. ἐπηνοῦντό τε μᾶλλον... πράσσοντες = οἱ μὴ ἐπιδιώκοντες (ὡς οἱ Θηβ.) ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀνευ κινδύνων τὰ συμφέροντά των σχετικῶς μὲν τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων (πρὸ τοῦ ἐπερχομένου ἔχθρου). τολμᾶν τὰ βέλτιστα = μετὰ τόλμης πράττειν τὰ βέλτιστα (ὡς ἐπραξαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐρημώσαντες τὴν πόλιν των). Παρατηρητέα ἡ ἀντιστοιχία: ἔθέλοντες τολμᾶν — πράσσοντες, μετὰ κινδύνων — ἀσφαλέᾳ, βέλτιστα — ξύμφορα ὥν = ἐκ τούτων (τῶν μετὰ κινδύνων περὶ τῶν βελτίστων ἀγωνισαμένων). Διότι οἱ Πλ. κατὰ τὰ Μηδικὰ προτιμήσαντες τὰ βέλτιστα κατέλιπον τὴν πόλιν των νὰ τὴν πυρπολήσουν οἱ Πέρσαι. (πρβλ. Γ, 57, 3). ἐς τὰ πρῶτα = τὰ μέγιστα. ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς· εἰς τὸ διαφθαρῷμεν = διὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐνεργείας (διότι δηλ. ἐπροτιμήσαμεν τὸ δρθὸν τοῦ συμφέροντος). δικαίως = κατὰ τὸ δίκαιον. κερδαλέως = κατὰ τὸ συμφέρον μας. καίτοι χρή... καθιστῆται = ἀλλ' ὅμως κρίνοντες περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων πρέπει νὰ φαίνεσθε, δτι ἔχετε σταθερὰν γνώμην καὶ νὰ μὴ νομίσετε, δτι (τὸ πραγματικὸν) συμφέρον ὑμῶν εἰναι δλλο τι παρά, δταν καὶ τὸ προσωρινὸν συμφέρον ὑμῶν δυθμίζεται ὡφελίμως, ἐνῷ τηρεῖτε πάντοτε πιστῶς πρὸς τοὺς ἀνδρείους συμμάχους τὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἀνδρείαν των· ητοι δ̄ συμβιβασμὸς τῆς ἐκάστοτε ὡφελείας ὑμῶν μὲ τὴν σταθερὰν εὐγνωμοσύνην τῶν γενναίων συμμάχων, (τοῦτο εἰναι τὸ πραγματικὸν συμφέρον). Οἱ λόγοι οὗτοι ἀποτελοῦν εἶδος μομφῆς κατὰ τῶν Λακ., οἱ δόποιοι μετέβαλον γνώμην.

57. προσ (= προσέτι) σκοποῦμαι = σκέπτομαι. ἀνδραγαθία = γενναίαι φροσύνη· ἐνταῦθα = χρηστότης, τιμιότης. εἰ γνώσεσθε μὴ τὰ

εἰκότα = ἐὰν θὰ ἀποφασίσετε ὅχι δίκαια. γάρ· αἰτιολογεῖ τὰ ἐπόμενα « ὁρᾶτε δπως ». οὐκ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην = δὲν θὰ ἀποφασίσετε ἐν κρυπτῷ. ἐπαινούμενοι... μεμπτῶν = διότι καὶ οἱ κρίνοντες ἐπαινοῦνται καὶ οἱ κρινόμενοι δὲν εἶναι ἀξιόμεμπτοι· ἥτοι θὰ δικάσετε ἡμᾶς, οἱ όποιοι κατέχομεν ὑψηλὴν θέσιν εἰς τὸν ἑλλην. κόσμον διὰ τὰς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὑπηρεσίας ἡμῶν. οὐκ ἀποδέξωνται = μέρψονται = δὲν θὰ ἐπικροτήσουν. **αὐτοὺς** = ὑμᾶς αὐτοὺς (τοὺς Λαχ.) ἀμείνους· δηλ. ἡμῶν τῶν Πλαταιέων. Τοῦτο ἐλέχθη μετά τινος κολακείας. ἐπιγνῶναι = γνῶναι καθ' ἡμῶν (= ἐπί). **οὐδέ**· δηλ. ἀποδέξωνται. **Ιεροῖς κοινοῖς**· ἐννοοῦνται οἱ ναοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς, ἔνθα συνήθως ἀνέθετον οἱ νικηταὶ ἀπὸ τοὺς ἡττηθέντας ἀναθήματα. **τρίποδα**· τὸν ἀφιερωθέντα εἰς τοὺς Δελφοὺς μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ὑπὸ τοῦ Παυσανίου. **πανοικεσία** = οἰκογενειακῶς. ἔς τοῦτο **ξυμφορᾶς** προκεχωρήκαμεν = εἰς τοιοῦτον σημεῖον δυστυχίας ἔχομεν φθάσει. **οἵτινες** = ὡστε ἡμεῖς... ἀπωλλύμεθα· ἐννοεῖ τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Ξέρξου μετὰ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην (Ἡροδ. IX, 50). ἐν ὑμῖν... **ἡσσώμεθα** = ἐνώπιον ὑμῶν (ὡς δικαστῶν) εἴμεθα κατώτεροι. **ἀγῶν** = κίνδυνος. **τότε**· δηλ. πρὶν ἀποφασίσουν νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν εἰς τοὺς Λακεδαιμ. (πρβλ. Γ, 52, 3 καὶ 56, 3). **θανάτου κρίνεσθαι** = δικάζεσθαι περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. **περιεώσμεθα... ἀτιμώρητοι** = μετὰ πολλὰς προσβολὰς τῆς τύχης (= περὶ) κατηντήσαμεν τέλος ἔξ ὅλων τῶν Ἑλλήνων ἡμεῖς οἱ Πλ. ἔρημοι καὶ ἀβούθητοι (ἀπροστάτευτοι). **τότε**· δηλ. ἐν τοῖς Μηδικοῖς. **βέβαιοι** = σταθεροί.

58. **καίτοι... ἀξιούμεν** = καὶ ὅμως (ἂν καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν ἐπὶ τὴν ὑμετέραν προστασίαν εἶναι ἀσθενής) ἵκετεύομεν. **ξυμμαχικῶν γενομένων** = οἵτινες ἔγιναν ἔφοροι (προστάται) τῆς ἡμετέρας συμμαχίας· δηλ. κατὰ τὰ Μηδικά, ὅτε ὁ Παυσανίας ἐπικαλεσθεὶς εἰς βοήθειαν τοὺς ἔχοντας τὴν Πλαταιῶν γῆν θεοὺς ἐνίκησε τοὺς Μήδους. **καὶ ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς "Ἐλληνας** = καὶ τῆς ἀνδρείας, τὴν ὅποιαν ἔδειξαμεν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. **τὴν δωρεάν...** **πρέπει** = (ἵκετεύομεν) νὰ ἀπαιτήσητε πρὸς ἀνταμοιβὴν ἡμῶν (ἀντὶ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν) παρ' αὐτῶν (τῶν Θηβ.) νὰ μὴ φονεύετε ἐκείνους, τοὺς ὅποιους δὲν ἀρμόζει εἰς ὑμᾶς (νὰ φονεύετε). **σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι** (= κομίσαι ὑμῖν αὐτοῖς) **χάριν** = καὶ νὰ λάβετε παρ' ἡμῶν ἔντιμον

εύγνωμοισύνην ἀντὶ τῆς αἰσχρᾶς (ἀτίμου) τῆς παρὰ τῶν Θηβαίων. **κακία** = δυσφημία, κακὸν ὄνομα. **ἀντιλαβεῖν** = ἀντὶ τῆς ἡδονῆς λαβεῖν. **δύσκλεια** = κακὸν ὄνομα. **οὐκ ἔχθροὺς ἡμᾶς τιμωρήσεσθε** = ἡμεῖς, οὓς τιμωρήσεσθε, οὐκ ἐσμεν ἔχθροι. τῶν σωμάτων ἀδειαν ποιεῖν = παρέχειν ἡμῖν ἀσφάλειαν. **πρόνοοιοῦντες** = ἄν, πρὶν ἀποφασίσετε, λάβετε ὑπ' ὅψιν. **χεῖρας προϊσχομένους** (τοῦ προΐσχω = παρέχω) = τὰς ἔκυτῶν χεῖρας προβάλλοντας, ἵκετεύοντας. **ὁ νόμος τοῖς "Ελληνοῖς** = ἡ συνήθεια ἡ καθιερωμένη μεταξὺ τῶν 'Ελλήνων. **διὰ παντὸς** = καθ' ὅλον τὸν πρότερον χρόνον. **θήκη** = τάφος. **ἔσθιμασι** = ἐνδύματα προσεφέροντο εἰς τοὺς νεκρούς, ἀκόμη δὲ καὶ ὅ, τι ἄλλο ἥτο προσφιλές εἰς αὐτοὺς ζῶντας. **ώραια** = ὕριμοι καρποί, τῆς ἐποχῆς· **ἀπαρχαῖ**. ἦσαν ἡ προσφορὰ καὶ θυσία τῶν πρώτων καρπῶν. **ἐπιφέρω** = προσφέρω. **δμαιχμος** = συμπολεμιστής. **δρθῶς** = δικαίως· **τοιούτους** δηλ. φιλίους. **τί ἄλλο δηλ.** ποιήσετε. **αὐθένταις** = τοῖς φονεῦσι. Οὕτω λέγονται οἱ Θηβαῖοι ὡς φονεῖς τῶν πατέρων κυτῶν, διότι εἶχον ταχθῆ μετὰ τῶν Περσῶν καὶ συνεπολέμουν μετ' αὐτῶν. **ἀτίμους γερῶν** = ἐστερημένους τιμῶν. Οἱ Θηβαῖοι, ἐγκαθιστάμενοι ἐν Πλαταιαῖς ὡς φονεῖς τῶν πατέρων, δὲν δύνανται νὰ λατρεύουν αὐτούς. **Ὥν νῦν ἵσχουσιν** = ἡ νῦν ἵσχουσιν (ἔχουσιν). **ἐρημοῦτε· εἰς θέσιν μέλλοντος — ἐρημώσετε.** **εἰσαμένων** ἰδρυσάντων. Τὸ **εἰσάμενοι** = ἀδρ. τοῦ ἵζω. Εἴναι καθιερωμένος ὅρος ἐπὶ τῶν ἰδρυτῶν τῶν Ἱερῶν καὶ ναῶν· ἐφρόντισεν δὲ ὁ Θουκ. νὰ ἐπεξηγήσῃ τὴν λέξιν διὰ τῶν **κτισάντων**, διότι ἐπὶ τῶν χρόνων του ᾥτο ἀρχαϊκή.

59. οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης τάδε = δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὴν φήμην σας αὐτά. **φείσασθαι** (ληπτέον ἀπολύτως) δέ... **λαβόντας** = νὰ μᾶς λυπηθῆτε διὰ νὰ καμφῆτε κρίνοντες τὸ πρᾶγμα μὲ λελογισμένην συμπάθειαν (δηλ. προερχομένην ἐκ τῆς συνειδήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας). **ώς ἀστάθμητον...** **ξυμπέσοι** = πόσον ὀλίγον δύναται κανεὶς νὰ ὑπολογίσῃ κατὰ τίνος ποτὲ καὶ χωρὶς νὰ πταίῃ (καὶ ἂν δὲν τὸ ἀξίζῃ) θὰ ἐπιπέσῃ ἡ συμφορὰ (ἡ πόσον ἀπροσδιόριστον εἴναι ποῖον θὰ εὔρῃ, ὁ ὄποιος δυνατὸν νὰ μὴ τὸ ἤξιζε, καὶ πότε θὰ τὸν εὔρῃ ἡ συμφορά). **ἡμεῖς τε...** ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **ὑμετέρας δόξης**. ὡς δηλ. κινδυνεύει ἡ δόξα ὑμῶν, οὕτως ὑπολείπεται ὑμῖν μόνον ἡ ἴκεσία. **ώς ἡ χρεία προάγει** = καθὼς ἡ ἀνάγκη ἀπαιτεῖ. **ἐπιβούμενοι θεοὺς τοὺς δμοβωμάτους** = ἐπικαλούμενοι τοὺς εἰς τοὺς

αὐτοὺς βωμούς τιμωμένους θεούς δηλ. ἐν Ὁλυμπίᾳ. Δελφοῖς. πεῖσαι τάδε· ἐκ τοῦ ἐπιβοώμενοι· δηλ. φείσασθαι καὶ ἐπικλασθῆναι· προσφερόμενοι = προβάλλοντες πρὸς ὑπεράσπισιν ἡμῶν. ἵκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρώων τάφων· τὸ ὑμῶν ἐκ τοῦ τάφων, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἵκέται = σᾶς καθικετεύομεν καταφεύγοντες εἰς τὴν προστασίαν τῶν τάφων, ἔνθα κεῖνται οἱ πατέρες ὑμῶν. ἐπικαλούμεθα... Θηβαίοις = ἐπικαλούμεθα τοὺς ἀποθανόντας νὰ μὴ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Θηβαίων. μετ' αὐτῶν· δηλ. τῶν κεκηρυκτῶν. Ὅδε ἔχουσι = εἰς εύρισκομένους εἰς τοιαύτην θέσιν. μετ' αὐτοῦ· δηλ. τοῦ τελευτῶν· πρό γε τούτου δηλ. τοῦ παραδοθῆναι. τῷ αἰσχίστῳ· διότι ὁ λιμὸς ἐπιφέρει ἀδοξὸν θάνατον, καθ' ὅσον ἀποθνήσκει τις χωρὶς νὰ πράξῃ τι γενναῖον. ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας = εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν (εἰς ἣν δηλ. ἡμεθα πρὸ τῆς παραδόσεως) ἀφοῦ ἐπαναφέρετε. τὸν ξυντυχόντα... ἐλέσθαι = ἔξορκίζομεν νὰ μὴ παραδοθῶμεν ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, εἰς ᾧς παρεδώσαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς μετὰ προγονιμένην διαβεβαίωσιν πίστεως (= ὑμῖν πιστεύσαντες).

60. πρὸς τὸν λόγον = ἀπέναντι τῆς πειστικότητος τοῦ λόγου. προσελθόντες· δηλ. ἐνώπιων τῶν πέντε δικαστῶν. ἐνδῶσί τι = δείξουν κάποιαν ὑποχώρησιν. ἐκείνοις· δηλ. τοῖς Πλαταιεῦσι· παρὰ γνώμην = παρ' ἐλπίδα. τῆς ἀποκρίσεως = παρ' ὅσον ἀπήγτει ἡ ἀπόκρισις.

Δημηγορία Θηβαίων

(Γ, 61 - 67)

61. τοὺς μὲν λόγους = τούτους τοὺς μακροτέρους λόγους. οὗτοι· δηλ. οἱ Πλαταιεῖς. ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι = στρέψαντες καθ' ἡμῶν τὸν λόγον. καὶ μὴ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἄμα οὐδὲ (περὶ αὐτῶν) ἥτιαμένων (ὑπό τινος) πολλὴν τὴν ἀπολογίαν ἐποιήσαντο καὶ ἔπαινον (πραγμάτων), ὃν οὐδεὶς ἐμέμψατο = καὶ δὲν ἔκαμνον ἔξω τῆς ὑποθέσεως μακρὰν τὴν περὶ αὐτῶν ἀπολογίαν καὶ μάλιστα χωρὶς κανεὶς νὰ τοὺς κατηγορήσῃ καὶ ἔπαινον διὰ πράγματα, διὰ τὰ ὅποια κανεὶς δὲν τοὺς ἔψεξε. πρὸς μὲν τὰ· δηλ. πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας· τῶν δέ· δηλ. τῆς περὶ ἑαυτῶν ἀπολογίας καὶ τοῦ ἐπαίνου. ἡ ἡμετέρα κακία = ἡ κακία, ἡν νομίζουσιν, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν. Τοῦτο ἐλέχθη μετά τινος εἰρωνείας. δόξα = φήμη. διάφορος = ἔχθρος. ξυμμείκτους... ἔσχομεν = ἐκδιώξαντες ἀν-

θρώπους μιγάδας· ήσαν δὲ οὗτοι Θρᾷκες, Πελασγοί, "Γαντες. οὐκ ἡξίουν οὗτοι=δὲν κατεδέχοντο οὗτοι. προσηναγκάζοντο· ἐνν. ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ἔθεσι· κυρίως πρὸς τὸ μὴ παραβαίνειν τὰ πάτρια.

62. τῇ αὐτῇ ίδέᾳ· εἰς τὸ ἀττικόσαι = μὲ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν. ἐν οἷς εἶδει· δηλ. πολιτείας = (ἐν ὅποιω¹ ὅποιον πολίτευμα ἔχοντες. κατ' ὀλιγαρχίαν ισόνομον = καθ' ἥν ὅλοι οἱ εὐγενεῖς εἰναι ὁμότιμοι. ὅπερ ἔστι νόμοις καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον = τὸ ὅποιον εἰναι ὅλως ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὸ ίδεῶδες καλῶς συντεταγμένης πολιτείας. ίδίας δυνάμεις... σχήσειν = ἐπίσαντες ὅτι θὰ καταστοῦν ισχυρότεροι. τὰ τοῦ Μῆδου = οἱ Μῆδοι. κατέχοντες ισχύι = κρατοῦντες διὰ τῆς βίας. ἐπηγάγοντο αὐτὸν = προσεκάλεσαν τοὺς Μήδους πρὸς τὸ συμφέρον των. αὐτοκράτωρ = κυρία ἑαυτῆς. μὴ μετὰ νόμων = εὐρισκομένη εἰς ἔκνομον κατάστασιν. τοὺς νόμους ἔλαβε = ἀνέκτησεν (ἡ πόλις) τὸ νόμιμόν της πολίτευμα. καὶ κατὰ στάσιν ἔχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ = καὶ ἐνῷ κατεῖχον ἔνεκα τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων τὸ περισσότερον μέρος αὐτῆς. ἐν Κορωνεἴᾳ πρὸς δυσμάς τῆς Κωπαΐδος. 'Ἐνταῦθα ἡττήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 446 π.Χ. ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν, Εὐβοέων κλπ.

63. ἀξιώτεροι δηλ. ἡμῶν. ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ = διὰ νὰ ἡμπορῆτε νὰ μᾶς ἀποκρούσετε. οὐκοῦν χρῆν... πρὸς ἡμᾶς = λοιπὸν ἔπρεπε νὰ προσκαλῆτε αὐτοὺς ὑμεῖς μόνον ἐναντίον μας. ὑπάρχον γε ὑμῖν· ἐνν. μὴ ξυνεπιέναι = ἀν καὶ ἥτο εἰς τὸ χέρι σας. εἰ τι προσήγεσθε = ἀν τυχὸν ἡναγκάζεσθε. ἐπὶ τῷ Μῆδῳ = κατὰ τοῦ Μῆδου. προβάλλεσθε = πρὸς προστασίαν σας προβάλλετε. παρέχειν· ἐνν. ὑμῖν = ἐπιτρέπειν. τοὺς μὲν δηλ. Ἀθηναίους. τοὺς δέ· δηλ. Λακεδαιμονίους. οὐκ ἵσην χάριν ἀνταπέδοτε = δὲν ἀνταπεδώκατε ἵσην εὐεργεσίαν (ἀλλὰ μείζονα). ἐκεῖνοι δηλ. σᾶς ἐβοήθησαν ἀδικουμένους, ως λέγετε, σεῖς δὲ τοὺς ἐβοήθησατε ἀδικοῦντας. καίτοι τὰς ὄμοιάς... ἀποδιδομένας = καὶ δμως τὸ νὰ μὴ ἀποδίδῃ τις τὰς ὄμοιάς ὑποχρεώσεις είναι μᾶλλον ἐπονείδιστον παρὰ (τὸ νὰ μὴ ἀποδίδῃ) τὰς δικαίως διειλομένας, πρὸς ἀδικίαν δμως (πρὸς τὸ ἔτερους ἀδικῆσαι) ἀποδιδομένας.

64. τε = καὶ οὕτω. μόνοι· ἐνν. Βοιωτῶν. τοῖς μέν· δηλ. Ἀθηναῖοις· τοῖς δέ· δηλ. Θηβαίοις (ἡμῖν) ἀξιοῦτε ἀφ' ὧν (ἀπὸ τούτων ἀ) ἐγένεσθε ἀγαθοί... ὠφελεῖσθαι = ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ ὠφε-

λῆσθε διὰ πράξεις, τὰς ὁποίας ἐκάματε, διὰ νὰ ὠφελήσετε καὶ εὐχαριστήσετε ἄλλους. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ἐνν., ἔστιν ὠφελεῖσθαι. ξυναγωνίζεσθε· προστ.=διαμένετε συναγωνισταὶ καὶ σύμμαχοι. τὴν τότε ξυνωμοσίαν· τὴν γενομένην κατὰ τὸν γνωστὸν χρόνον ἔνορκον συμμαχίαν. Πότε ἐγένετο αὕτη; ξυγκατεδουλοῦσθε=σὺν τοῖς Ἀθηναίοις κατεδουλοῦσθε. Οἱ Ἀθηναῖοι βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν συμμάχων των Πλαταιέων κατέλαβον τὴν Αἴγιναν. διεκαλύετε· δηλ. ἐτέρους καταδουλοῦσθαι αὐτούς, ἔχοντές τε τοὺς νόμους=αὐτόνομοί τε ὅντες=μὴ ὑπακούοντες εἰς δυνάστας (ὅπως ἡμεῖς πρβλ. Γ, 62). τὴν τελευταίαν πρόσκλησιν ἡμῶν ἐς ἡσυχίαν=ὅτε ἡμεῖς προσεκαλέσαμεν ὑμᾶς εἰς εἰρηνικὴν οὐδετερότητα (πρβλ. Β, 72, 1). κακῷ=δουλώσει (τῶν Ἑλλήνων). ἀνδραγαθίαν προύθεσθε=έδειξατε γενναιότητα. οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε=ἀπεδείξατε τώρα ὅτι δὲν ἀνῆκον (δὲν ἤσαν ἴδια) εἰς ὑμᾶς. οὐ δὲ ἡ φύσις ... ἐς τὸ ἀληθές=ὅσα δὲ ἡ φύσις ὑμῶν πάντοτε ἐπεθύμει, ἔξελεγχθέντα ἀπεδείχθησαν ἀληθῆ, ἥλθον εἰς τὸ φανερόν. τοιαῦτα ἀποφαίνομεν=τοιαύτας ἀποδείξεις προσήγομεν.

65. οὐδὲ τελευταῖα=ώς πρὸς τὰ τελευταῖα δὲ ἀδικήματα. ἡμεῖς αὐτοὶ=μόνοι, ἀπρόσκλητοι. τῆς ἔξω συμμαχίας· δηλ. πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. οἱ γάρ ἄγοντες... τῶν ἐπομένων· παρῳδεῖ τὰ ἐν κεφ. 55, 4 λεχθέντα ὑπὸ την Πλαταιέων: «οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι ἄλλ' οἱ ἄγοντες». πλείω παραβαλλόμενοι=διακυβεύοντες περισσότερα συμφέροντα (ώς πρῶτοι χρήμασι καὶ γένει). τοὺς ὑμῶν χειρούς... γενέσθαι=οἱ ἐξ ὑμῶν χειρότεροι νὰ μὴ γίνουν ἀκόμη χειρότεροι. τοὺς τε ἀμείνους... ἔχειν=καὶ οἱ καλύτεροι νὰ τιμῶνται ἀναλόγως τῆς ἀξίας των. σωφρονισταί ὅντες τῆς γνώμης=περιστέλλοντες τὴν ὄρμὴν τῆς ψυχῆς ὑμῶν. τῶν σωμάτων ἀλλοτριούντες=τῶν πολιτῶν στεροῦντες. ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες=συμφιλιώνοντες ὑμᾶς πρὸς τοὺς ὄμοφύλους σας (τοὺς Βοιωτούς).

66. πολιτεύω=εἶμαι πολίτης. χωρήσαντες ἐνν. πρὸς ἡμᾶς. εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμεν... πρᾶξαι=καὶ ἀν τυχὸν ἐφαινόμεθα ὅτι ἐπράξαμέν τι ὡς ποσοῦν ἀπρεπὲς (ἄδικον). οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ἔσελθόντες=εἰσελθόντες ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ λαοῦ. ἐν χερσὶν=ἐν τῇ συμπλοκῇ. κατὰ νόμον τινὰ=συμφώνως πρὸς τινὰ νόμουν (συνήθειαν). χείρας προΐσχομαι=ἐκτείνω χεῖρας ἵκετιδας,

ίκετεύω. παρανόμως = παρὰ τὴν συνήθειαν (τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἔφονευον τὸν ἴκετας, πρ.βλ. 67, 6). πῶς οὐ δεινά εἰργασθε= πῶς δὲν διεπράξατε ἀπάνθρωπον πρᾶξιν. τρεῖς ἀδικίας· δηλ. ὄντα. ἐν δλίγῳ= ἐν βραχεῖ χρόνῳ. λυθεῖσα δμολογία= ἡ παράβασις τῆς συνθήκης. ἡ φευσθεῖσα ὑπόσχεσις= ἡ ἀθέτησις τῆς ὑποσχέσεως. ἀντιδοῦναι δίκην = ἀντὶ τούτων δοῦναι δίκην = κολασθῆναι. οὐκ· ἐνν. τοῦτο γενήσεται (μὴ ἀντιδοῦναι δίκην). ἣν τὰ ὄρθα γιγνώσκωσι = ἀν κρίνωσι δικαίως (οἱ Λακεδ.).

67. ἐπεξήλθομεν = ἐξεθέσαμεν λεπτομερῶς. ἵνα ὑμεῖς μέν... καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ... τετιμωρημένοι = ἵνα ὑμεῖς μέν γνωρίζετε ὅτι δικαίως θὰ καταδικάσετε αὐτούς, ἡμεῖς δὲ ὅτι δικαιοτέραν ἐκδίκησην ἔχομεν λάβει δι' ὑμῶν. Οἱ Θηβαῖοι ἔνεκα τῆς ζωηρᾶς των ἐπιθυμίας φαντάζονται ως τετελεσμένην τὴν τιμωρίαν. εἰ τις ἄρα καὶ ἐγένετο = ἀν τυχόν τις καὶ ἔγινε (εἶναι ἡ πραγματική). ἐπικλασθῆτε· πρβλ. 59, 1. ζημίας· ἐνν., αἰτίους εἶναι. οὐκ ἐκ προσηκόντων = ὅχι ως ἀρμόζει εἰς αὐτούς (διὰ τὰς προτέρας ἀρετάς). δλοφυρμῷ· δηλ. αὐτῶν. οἴκτω· δηλ. ὑμῶν αὐτῶν. ἐπιβοώμενοι πρβλ. 58,3. σφετέραν ἐρημίαν = τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπομόνωσιν. τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην = τοὺς νέους ἡμῶν (τὸ ἄνθος τῶν πολιτῶν μας), οἱ ὅποιοι ἔφονευθησαν ὑπὸ τούτων. ἄγοντες = πειρώμενοι ἄγειν. ἐν Κορωνείᾳ· πρβλ. 62,3. Ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Ἀθηναίους, οἴτινες ἡναγκάσθησαν νὰ ἀφήσωσιν ἐλευθέρους τοὺς Βοιωτούς. τὰ ἐνάντια = τούναντίον. ἐπίχαρτοι εἶναι = (εἶναι ἀξιοί), ὥστε νὰ χαίρῃ κανεὶς διὰ τὰ κακά, τὰ ὅποια πάσχουν. δι' ἐαυτοὺς = ἐξ αἰτίας των. πλέον ἦ = μᾶλλον ἦ, μισεῖ ἦ δίκη = (ὡθούμενοι) ἀπὸ τὸ μῆσος ἦ ἀπὸ τὸ δίκαιον. καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἶσην τιμωρίαν = καὶ διότι δὲν τιμωροῦνται καὶ τώρα μὲ ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀδίκημά των τιμωρίαν ἀμύνατε τῷ νόμῳ = προστατεύσατε τὸν νόμον. ὕν = δι' ὅσα. καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν = καὶ μὴ διὰ τῶν λόγων τούτων ἀπωσθῶμεν προσβεβλημένοι ἐνώπιον ὑμῶν. Διὰ τούτων παραφέει τοὺς λόγους τῶν Πλατ. ἐν .57, 4. οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων = ὅτι δὲν θὰ δικαστετε λόγους ἀλλ' ἔργα. Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἥητορικούς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὅποιους ἡσχολοῦντο τότε οἱ Ἀθηναῖοι. βραχεῖα· ἐνν. οὕσα. ἀμαρτανομένων δὲ (τῶν ἔργων)... γίγνονται

= ὅταν δὲ τὰ ἔργα περιέχωσιν ἀμαρτήματα, λόγοι μὲν ὡραίας λέξεις καλλωπισθέντες γίνονται προκαλύμματα αὐτῶν, ἢν κεφαλαιώσαντες διαγνώμας ποιήσῃσθε= ἀν διατυπώσαντες περὶ ληπτικὰς ἀποφάσεις διακοινώσῃτε αὐτάς. Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὸ βραχὺ ἐπερώτημα τῶν Λακ. δικαστῶν 52, 4 « εἴ τι Λακ. ἀγαθὸν εἴργασθε ». πρὸς τοὺς ξύμπαντας δηλ. ὅχι μόνον πρὸς ἐνόχους. Ἡσάρχον τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει= ὁ καθένας δἰλιγότερον θὰ καταφεύγῃ εἰς ὡραίους λόγους διὰ νὰ καλύπτῃ ἀδίκους πράξεις.

Πλαταιέων καταδίκη

(Γ, 68)

68. νομίζοντες... ὄρθῶς ἔξειν= φρονοῦντες (καὶ μετὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τῶν Πλαταιέων) ὅτι ὄρθὸν εἶναι νὰ ἐπιμείνουν εἰς τὸ ἔρωτημα. προείχοντο= προέτειναν. κοινούς· δηλ. εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἐπομένως οὐδετέρους. κατ² ἔκείνας· δηλ. τὰς σπονδὰς τοῦ Παυσανίου. τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει= διὰ τὴν δικαίαν ἀπαίτησιν αὐτῶν (τῶν Λακ.) ἔκσπονδοι= ἀπηλλαγμένοι τῶν δεσμῶν τῆς συνθήκης. Ἡσαν δὲ ἀπηλλαγμένοι οἱ Λακ., διότι οἱ Πλατ. ἀπέρριψαν τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιδάμου γενομένας εἰς αὐτοὺς προτάσεις περὶ οὐδετερότητος (πρβλ. B, 72 : « καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἑτέρων). Ἐνα ἔκαστον παραγαγόντες = ὀδηγοῦντες ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἔνα ἔνα χωριστά. ὅπότε μή φαίεν = ἐὰν δὲν ἔδιδον καταφατικὴν ἀπάντησιν. ἔξαίρετον ἐποιήσαντο= ἔξήρεσαν. κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι= ἔξορίστοις ἔνεκα πολιτικῆς στάσεως, τὰ σφέτερα φρονοῦντες = λαχωνίζοντες. καθελόντες ἐς ἔδαφος = κατεδαφίσαντες. ἐκ τῶν θεμελίων= ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τῶν θεμελίων· διότι τὰ ἴδιωτικὰ οἰκήματα ἥσαν κατεσκευασμένα ἐκ πλίνθων πλὴν τῶν θεμελίων, τὸ δὲ καταγώγιον ἅπαν ἥτο ἐκ λίθων. καταγώγιον· οἰκημα διὰ τοὺς ξένους, οἱ ὅποιοι ἐπεσκέπτοντο τὸν ναὸν τῆς "Ηρας. θυρώματα = κουφώματα. τοῖς ἄλλοις = μὲ τὰ διλλα ὑλικά. δημοσιώσαντες = κηρύξαντες δημοσίων. ἀπεμίσθωσαν = ἔδωκαν ἐπὶ ἐνοικίῳ. ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο = ἀπετράποντο, ἐφάνησαν δυσμενεῖς. σχεδόν δέ τι... ἔνεκα = καὶ σχεδὸν καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν οἱ Λακ. ἐφάνησαν τόσον δυσμενεῖς πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς ἔνεκα τῶν Θηβαίων.

II. ΛΕΣΒΙΑΚΑ

Μυτιληναίων ἀποστασία

(Γ, 1 - 18)

1. Θέρους ἐνν. τὸ θέρος τοῦ 428, τετάρτου ἔτους τοῦ πολέμου· ἄμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι = ὅτε ὁ σῖτος ἥτο ὡριμός πρὸς θερισμόν, ἥτοι περὶ τὸ τέλος τοῦ σημερινοῦ Μαΐου. Διατὶ ἔκαμνον τὸν Μάϊον τὰς εἰσβολάς; ἐγκαθεζόμενοι = ἐν αὐτῇ (μονίμως) στρατοπεδεύσαντες. εἰώθεσαν ἐνν. γίγνεσθαι. δηπη παρείκοι = ὅπου τοὺς ἤρχετο βολικά. προεξιόντες τῶν ὅπλων = ἔξερχόμενοι τοῦ στρατοπέδου καὶ προχωροῦντες ἀπ' αὐτοῦ. οὗ εἶχον τὰ σιτία = ἐφ' ὅσον χρόνον εἶχον τροφάς. διελύθησαν κατὰ πόλεις = διαλυθέντες ἦλθον ἔκαστοι εἰς τὰς πόλεις τῶν.

2. Μήθυμνα πόλις τῆς Λέσβου ἀφωσιωμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους. τῶν λιμένων τὴν χωσιν... ἔδει ἀφικέσθαι = ἐπερίμεναν νὰ τελειώσῃ τὸ κλείσιμον τῶν στομάτων τῶν λιμένων καὶ νὰ φθάσουν ὅσα ἔχρειαζοντο ἐκ τοῦ Πόντου. διάφορος = ἔχθρος. πρόξενοι. οὕτω ἐκαλοῦντο οἱ ἀναλαμβάνοντες τὰς ὑποθέσεις ξένης πόλεως, τῆς ὅποιας οἱ πολῖται, ἔρχόμενοι εἰς τὴν ἴδιαν των χώραν, ἀπέλαυνον τῆς προστασίας καὶ τῆς συνδρομῆς των πρὸς διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεών των· κάτι άνάλογον πρὸς τοὺς σημερινοὺς πρεσβευτάς. ξυνοικίζουσι τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ = ἔξαναγκάζουν τοὺς Λεσβ. (τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς χωρίοις) νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Μυτιλήνην. καὶ τὴν παρασκευήν... ἐπείγονται = ἐπισπεύδουν τὴν προετοιμασίαν τῶν· ξυγγενῶν· ἥσαν ὅλοι Αἰολεῖς. ἥδη = ἐν τάχει, εὐθύς.

3. ἄρτι καθισταμένου = ὁ ὅποιος μόλις εἶχεν ἀρχίσει. μέγα ἔργον = ἐπικίνδυνον πρᾶγμα. Λέσβον προσπολεμώσασθαι = νὰ καταστήσουν τὴν Λέσβον πολεμίαν πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι πολεμίοις. ἀκέ-

ραιος = ἀβλαβής, μεῖζον μέρος... **εἶναι** = ἀποδίδοντες μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τὴν ἔαυτῶν ἐπιθυμίαν νὰ μὴ εἶναι ἀληθῆ (ἢ εἰς τὰς καταγγελίας). **τὴν ξυνοίκισιν διαλύειν** = νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὴν συνοίκισιν (νὰ ἀποστέλουν εἰς τὰ ἕδια τοὺς μετακομισθέντας εἰς τὴν πόλιν). **Μαλάεις** ἐπιθ. τοῦ Ἀπόλλωνος (ἴσως ἐκ τοῦ μᾶλον = μῆλον = πρόβατον), διότι ἦτο ἀγροτικὸς θεός. **ἄφων** = αἰφνιδίως. **ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα** ἐνν. εὖ ἔχει = ἂν μὲν ἐπιτύχῃ ἡ ἀπόπειρα, ἔχει καλῶς. **κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν** = συμφώνως πρὸς τὰς ἐκ τῆς συμμαχίας ὑποχρεώσεις. **ἔς φυλακὴν ἐποιήσαντο** = ἔθεσαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν. **Γεραιιστός** ἀκρωτήριον, λικὴν καὶ πόλις τῆς Εὐβοίας. **δλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν** = εὔρων φορτηγὸν πλοῖον ἔτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν. **πλῶ χρησάμενος** = πλεύσας μὲ εὔνοϊκὸν ἄνεμον. **τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν...** ἐφύλασσον = ὅλα τὰ ἄλλα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ τείχη καὶ τοὺς λιμένας ἐφύλασσον, ἀφοῦ τὰ ἡμιτελῆ ἔφραξαν.

4. **τὰ ἐπεσταλμένα** = τὰ προσταχθέντα. **λόγους ἥδη προσέφερον** = τώρα πλέον (ἐν τῇ ἀνάγκῃ) ἐπρότειναν διαπραγματεύσεις. **παραριτίκα** = πρὸς τὸ παρόν. **δμολογία τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψαθαι** = νὰ ἀπομακρύνουν ἀφ' ἔαυτῶν μὲ ἐπιεικεῖς τινας δρους. **ἀνακωχῇ ὅπως καὶ σήμερον.** **οἱ διαβάλλοντες** = οἱ καταδόται. **ώς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων** = διότι δῆθεν αὐτοὶ δὲν θὰ διαταράξουν τὰς συμμαχικὰς σχέσεις. **οὐ γάρ ἐπίστευον...** **προχωρήσειν** = διότι δὲν ἤλπιζον, ὅτι θὰ ἐπιτύχουν αὐτά, ποὺ ἐπερίμεναν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. **ταλαιπώρως** = μὲ κόπον. **διὰ τοῦ πελάγους.** δηλ. μὴ προσορμιζόμενοι εἰς νήσους, πρᾶγμα τὸ ὅποιον παρεῖχεν ἀσφάλειαν καὶ εὔκολιάν εἰς τὰ πλοῖα. **αὐτοῖς ἔπρασσον** = διεπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν.

5. **"Ιμβριοι καὶ Λήμνιοι"** διότι οὗτοι, κληροῦχοι τῶν Ἀθηναίων ὄντες, ἤσαν πιστοὶ εἰς αὐτούς. **δλίγοι τινές** ίσως οἱ Τενέδιοι, διότι ὑπώπτευον τοὺς Μυτιληναίους. **ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον.** δηλ. τὸ ἐν Μαλέᾳ. **οὕτε ἐπηυλίσαντο** = οὕτε διενυκτέρευσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. **ἐκ Πελοποννήσου...** **κινδυνεύειν** = διότι ἥθελον νὰ διεξάγουν τὸν ἀγῶνα μαζὶ μὲ τὴν Πελοποννησιακὴν βοήθειαν καὶ μὲ ἄλλην δύναμιν, ἐὰν ἀπὸ κανὲν μέρος προσήρχετο. **φθάσαι τὸν ἐπίπλουν** = νὰ φθάσουν πρὸ τῶν ἐπερχομένων πλοίων.

6. **ἐπιρρωσθέντες** = λαβόντες θάρρος. **οὐδὲν ισχυρὸν** = οὐδε-

μίαν σοβαράν ἀντίστασιν. περιορμισάμενοι = ἀποκλείσαντες διὰ πλοίων.
 τοὺς ἐφόρμους ἐποιοῦντο = ἐφώρμουν, ἤτοι ἔχοντες τὰ πλοῖα ἡγκυ-
 ροβολημένα πλησίον τῶν λιμένων ἀπέκλειον αὐτούς. τῆς θαλάσσης...
 εἰργον τοὺς Μυτιληναίους = ἀπέκλειον τῆς θαλάσσης τοὺς Μυτ-
 ὄστε νὰ μὴ χρησιμοποιοῦν αὐτήν. ναύσταθμον πλοίων πλεονασμὸς =
 ναύσταθμος. ἀγορὰ = τόπος ἀγορᾶς. τὰ περὶ Μυτ... οὕτως ἐπο-
 λεμεῖτο = ὁ περὶ τὴν Μυτ. πόλεμος τοιουτορόπως διεξήγετο.

8. ἐπὶ τῆς πρώτης νεώς· ἵδε Γ, 4. Ὁλυμπίαζε παρεῖναι· ἐκεῖ
 ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Ὁλυμπιακῶν ἀγώνων θὰ παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ σύμ-
 μαχοὶ τῶν Λακεδαιμ. καὶ θὰ συνεζήτουν μετ' αὐτῶν οἱ Σπαρτιάται·
 Δωριεὺς Ῥόδιος· υἱὸς τοῦ περιφήμου Ὁλυμπιονίκου Διαγόρου. ἦν
 δὲ Ὁλυμπιάς. ἥτο ἡ 88η Ὁλυμπιάς, ἤτοι 428 π.Χ. κατέστησαν ἐς
 λόγους = συνῆλθον εἰς σύσκεψιν.

15. τοῖς δύο μέρεσι· τὸ ἄλλο τρίτον ἔμενεν, ἵνα φυλάττῃ ἑκάστην
 πόλιν. δλκούς· δργανα, διὰ τῶν ὅποίων τὰ πλοῖα εἴλκοντο ἐπὶ τῆς ἔη-
 ρᾶς. Ἡ ὑπερνεώλκησις πλοίων διὰ τῶν ἴσθμῶν ἥτο συνήθης παρὰ τοῖς
 ἀρχαίοις. ὑπεροίσσοντες· δηλ. τὰς ναῦς = ἵνα μεταφέρουν τὰ πλοῖα
 (ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ εἰς τὸν Σαρωνικόν). ἐν καρποῦ ἔυγκομιδῇ
 ἥσαν = ἡσχολοῦντο μὲ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν. ἀρρωστίᾳ τοῦ
 στρατεύειν = ἐν ἀπροθυμίᾳ εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

16. αὐτούς· τοὺς Λακ. διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν =
 διότι ἐθέωρουν αὐτούς ἀσθενεῖς, ἀνισχύρους. ἀναγαγόντες = ἀναγα-
 γόμενοι = ἀποπλεύσαντες. ἡ δοκοίη αὐτοῖς = εἰς ὅποιον μέρος ἐνόμι-
 ζον αὐτοὶ κατάληγον. πολὺν τὸν παράλιογον = ἐντελῶς ἀπροσδόκη-
 τα. Διότι οἱ Ἀθην. παρὰ τὰς πληροφορίας τῶν Μυτιλ. ἐν 13, 4 ἐν-
 σχυσαν τοὺς στόλους των εἰς τὰ διάφορα μέρη. ἀπορα νομίζοντες =
 νομίζοντες ἀκατόρθωτα. περιοικίδα· = τὴν χώραν τῶν περιοικῶν ἐν
 τῇ Λακωνίᾳ καὶ Μεσσηνίᾳ. ἐπ' οἶκου = οἶκαδε. δ τι πέμψουσι =
 ἵνα τοῦτο πέμψωσι.

18. ὡς προδιδομένην = νομίζοντες ὅτι διεξήγοντο συνεννοήσεις ἐν
 τῇ πόλει (Μηθύμνῃ) περὶ παραδόσεως αὐτῆς. ἐπίκουροι· δηλ. οἱ μι-
 σθιοφόροι (πρβλ. Γ, 2, 2). οὐ προυχώρει, ἡ προσεδέχοντο = δὲν
 ἐπήγιαιναν καλὰ τὰ πράγματα, δπως ἐπερίμενον. Ἀντισσα, Πύρρα,

"Ερεσος· ίδε χάρτην τῆς Λέσβου εἰς τὸ τέλος. καταστησάμενοι
 βεβαιότερα = καταστήσαντες πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀσφαλέστερα.
 κρατύναντες = ἐνισχύσαντες. ἐκβοήθεια = ἔξοδος ἐναντίον (τῶν ἐγ-
 θρῶν). πληγέντες = κατὰ κράτος ἡττηθέντες. οἱ δὲ αὐτέρεται πλεύ-
 σαντες = οἱ ἕδιοι (δηλ. οἱ ὄπλιται) πλεύσαντες καὶ ὡς κωπηλάται.
 ἔστιν οὖ = εἰς τινα μέρη. καρτερὰ = ὀχυρὰ σημεῖα.

Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους.

Μυτιληναίων παράδοσις.

(Γ, 25 - 33)

25. κατὰ χαράδραν = διὰ χαράδρας. ἢ ὑπερβατὸν ἦν = ὅπου
 ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερβαθῇ (πατηθῇ) τὸ τεῖχος. προέδροις = τοῖς ἀρ-
 χουσι τῶν Μυτιληναίων. ἥσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαί-
 νειν = ἥσαν ὀλιγάτερον διατεθειμένοι νὰ συνθηκολογῶσι πρὸς τοὺς
 Ἀθηναίους.

26. ἀρχοντα προστάξαντες = διορίσαντες ἀρχοντα. ἀμφοτέρω-
 θεν θορυβούμενοι = περιπίπτοντες εἰς σύγχυσιν λόγῳ τῆς συνδυα-
 σμένης ἐπιθέσεως. δπως ἥσσον ἐπιβοηθήσωσι = ἵνα μὲ μικροτέραν
 ἴσχυν (δύναμιν) σπεύδουν πρὸς καταδίωξιν (τῶν 40 πλοίων). Κλεο-
 μένης· οὐδὲ τοῦ Παυσανίου τοῦ νικητοῦ τῶν Περσῶν ἐν Ηλαταιᾶς.
 ὑπὲρ Παυσανίου = ὡς ἐπίτροπος τοῦ (βασιλέως) Παυσανίου. Οὕ-
 τος ὡς νέος ἐπετροπεύετο ὑπὸ τοῦ θείου του Κλεομένους. δὴ = ὡς γνω-
 στόν. μετὰ τὴν δευτέραν· καθ' ἦν μόνον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας
 ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ λόγῳ τῆς ἐνσκηψάσης νόσου. ἐπιμένοντες = ἀνα
 μένοντες. ἔργον = κατόρθωμα. ὡς ἤδη πεπεραιωμένων = μὲ τὴν
 ἰδέαν ὅτι εἶχον πλέον φθάσει, ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες = διέ-
 τρεξαν λεηλατοῦντες τὸ περισσότερον μέρος τῆς χώρας. οὐδὲν ἀπέ-
 βαίνε = τίποτε δὲν ἐπραγματοποιεῖτο (ὡς πρὸς τὰς ἐκ Λέσβου εἰδή-
 σεις). ὁ σῖτος = τὰ τρόφιμα.

27. ἐνεχρόνιζον = ἐβράδυνον. καὶ αὐτός· δηλ. ὡς καὶ οἱ Μυτι-
 ληναῖοι δὲν ἐπερίμεναν τὰς ναῦς πλέον. ὀπλίζει. ἐνν. δίδει τὸν βαρὺν
 ὑπλισμόν, ὃν ἔφερον μόνον οἱ ἀριστοκρατικοί, ἐνῷ αἱ κατώτεραι τά-
 ἔσις ὑπηρέτουν ὡς φιλοί. Φιλὸν δόντα = ἐλαφρῶς ὡπλισμένον. κατὰ
 ξυλλόγους γιγνόμενοι = συναθροιζόμενοι καθ' ὅμαδας. δυνατοὺς =
 ὀλιγαρχικούς. ξυγχωρήσαντες = ξυμβάντες = συνθηκολογήσαντες.

28. οἱ ἐν τοῖς πράγμασι = οἱ ιθύνοντες, οἱ ὀλιγαρχικοί. εἰ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως = ἀν ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τὴν συνθήκην (δῆλ. ἐὰν γίνη αὕτη ὑπὸ μόνου τοῦ δήμου ἄνευ τῶν δυνατῶν). κοινῇ = ἀπὸ κοινοῦ δῆλ. μετὰ τῶν δημοκρατικῶν. στρατόπεδον = στρατός. ὥστε = ἐπὶ τῷ ὅρῳ. αὐτούς· δῆλ. τοὺς Μυτιληναίους. ἐν δισῷ δ' ἀν ἔλθωσι πάλιν = μέχρι δὲ τῆς ἐπανόδου. αὕτη ἐγένετο = ἡτο αὐτή. οἱ πράξαντες = οἱ διαπραγματευθέντες. μάλιστα· εἰς τὸ πράξαντες. οὐκ ἡνέσχοντο = δὲν ἔμειναν ἡσυχοι. διμως· δῆλ. ἀν καὶ ἦσαν ἀσφαλεῖς κατὰ τὴν σύμβασιν. καθίζουσι ἀμτβ. = καταφεύγουν ώς ἵκεται. ἀναστήσας... ὥστε μὴ ἀδικῆσαι = (πείσας) αὐτούς νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ τοὺς βωμούς μὲ τὴν ὑπόσχεσιν (ὅρον) ὅτι δὲν θὰ τοὺς βλάψῃ. 'Ανόσιον ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπομάκρυνσις ἵκετου ἀπὸ τοὺς βωμούς. κατατίθεται = θέτει πρὸς ἀσφάλειαν. τοῖς Ἀθηναίοις δόξῃ τι = λάβουν ἀπόφασίν τινα οἱ Ἀθηναῖοι. καθίστατο = ἐτακτοποίει.

29. σχολαῖοι = βραδέως. τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν Λέσβῳ προσκαθημένους. πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον = ἔως οὖ τέλος προσωριμίσθησαν εἰς τὴν Δήλον. Ἐρυθραί· χερσόνησος τῆς Ἰωνίας ἀπέναντι τῆς Χίου. μάλιστα = ἀκριβῶς. τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ = ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Μυτιλήνης, ἐκ τῶν παρόντων = ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

30. πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι = πρὶν μᾶς πάρουν εἴδησιν. ὥσπερ ἔχομεν = ἀμέσως. ἀνδρῶν νεωστί... εὐρήσομεν = θὰ εὕρωμεν μεγάλην ἔλειψιν προφυλακτικῶν μέτρων ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου ἔχουν καταλάβει πάλιν. κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ = καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ θάλασσαν. ή = ὅπου. ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι... ἀν πολέμιον = ἐλπίζουν ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον των ἔχθρός τις. καὶ ήμῶν ἡ ἀλκὴ οὖσα = καὶ ήμεῖς (κατὰ θάλασσαν) κυρίως συμβαίνει νὰ εὔμεθα ἰσχυροί. προσπίπτω = ἐπιτίθεμαι. τῶν ἔνδον· δῆλ τῶν ὀλιγαρχικῶν. καταληφθῆναι ἀν τὰ πράγματα = ὅτι δυνάμεθα νὰ γίνωμεν κύριοι τῆς καταστάσεως. μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον = ἀς μὴ διστάσωμεν νὰ ἀναλάβωμεν τὸν κίνδυνον. τὸ καινὸν τοῦ πολέμου = τὰ ἀπρόοπτα τοῦ πολέμου. δ (κοινὸν) εἴ τις... δρθοῖτο = ἀπὸ τὸ ὅποιον (δῆλ. τὸ ἄφνω καὶ νυκτὸς ἀπροσδοκήτους προσπεσεῖν) ἐάν τις στρατηγὸς ζήθελε προφυλάσσεται, δύσκοις τὸ παρατηρεῖ εἰς τὸν ἔαυτόν του (= τὸ) θεωρεῖ

ἐνδεχόμενον διὰ τὸν ἔκυτόν του) καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἔχθρῶν, δόσκαις παρατηρεῖ, δτὶ συμβαίνει (τὸ τοιοῦτο, δηλ. τὸ προσπεσεῖν αὐτοῖς ἄφνω) εἰς τοὺς ἔχθρούς, πάρα πολλὰ δύναται νὰ ἐπιτύγη (νὰ κατορθώσῃ).

31. οὔδεν ἀκουσίως ἀφῆθαι = ὅτι ἔχομεν ἔλθει ἀρεστοὶ εἰς ὅλους. τὴν πρόσοδον ταύτην· τὸν συμμαχικὸν φόρον τὸν ἀπὸ τῶν Ἰωνικῶν καὶ αἰολικῶν πόλεων προερχόμενον. Ὁ φόρος οὗτος ἐπὶ Ἀριστείδου ἀνήρχετο εἰς 460 τάλαντα καὶ βραδύτερον εἰς 600 καὶ πλέον. ἵνα, ἦν ἐφορμῶσι... γίγνηται = ἵνα, ἐὰν (οἱ Ἀθηναῖοι) ἀναγκάζωνται νὰ ἀποκλείσωσιν αὐτοὺς (τοὺς Πελοποννησίους), δαπανῶσι χρήματα (οἱ Ἀθην.). Πισσούθην· σατράπην τῆς Λυδίας. ἐνεδέχετο = ἀπεδέχετο, τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν = ἀπέκλινε μᾶλλον πρὸς τὴν γνώμην. τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει = εἶχεν ἔλθει ὕστερον ἀπὸ τὴν ἄλωσιν τῆς Μυτιλήνης. προσμείγνυμι = προσεγγίζω.

32. ἄρας (τὰς ναῦς) = ἀποπλεύσας. παρέπλει· δηλ. παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Ἰωνίας. προσσχῶν (προσίσχω) = προσεγγίσας. Τγίων· κατοίκων τῆς ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας Ἰωνικῆς πόλεως. Τέω. Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων. Σάμιοι δὲιγαρχικού, οἱ ὅποιοι ἐκβληθέντες τῆς πόλεως ἔδρυσαν πλησίον τῆς Σάμου πόλιν, τὰ "Αναια. εἰ = δτι = διότι. οὕτε χείρας ἀνταιρομένους = οἱ ὅποιοι δὲν ἐσήκωσαν χέρι (ἐναντίον του). ἐς φιλίαν προσάξεσθαι = ὅτι θὰ κάμη φίλους. ἐλπίδα οὔδε τὴν ἐλαχίστην... παραβαλεῖν = δὲν ἥλπιζόν ποτε, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι θὰ διεπεραιοῦντο εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἐνῷ οἱ Ἀθηναῖοι ἤσαν κύριοι τῆς θαλάσσης.

33. Σαλαμινία καὶ Πάραλος· δύο πλοῖα τῶν Ἀθηναίων ταχέα χρησιμεύοντα εἰς διαφόρους σπουδαίας δημοσίας ὑπηρεσίας. Κλάρος· πόλις τῆς Ἰωνίας πλησίον τῆς Κολοφῶνος. ὀρμῶν (ὅρμέω) = ἀραγμένος. ὡς γῇ ἐκούσιος οὐ σχήσων ἄλλη = μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ προσεγγίσῃ ἐκουσίως εἰς ἄλλην γῆν. εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν = μολονότι καὶ ὑπ' αὐτὰς ἀκόμη τὰς συνθήκας (μολονότι δηλ. η ἀτείχιστος Ἰωνία ἤδυνατο νὰ προκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τοῦτο) δὲν εἶχον κατὰ νοῦν νὰ μένουν. ὡς· ἐπίρρ. τροπικὸν = οὔτως. αὐτάγγελοι = αὐτόπται ἀνήγγειλαν. ὡς οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο ἐπανεχώρει = ἐπειδὴ ὁ (ὑπὸ τὸν Ἀλκίδαν) στόλος δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰς

ἀπόστασιν, ἐντὸς τῆς ὅποιας ἡδύνατο νὰ τὸν προφθάσῃ, ἐπέστρεφεν
ὅπισω (ὁ Πάχης). οὐκ μετεώροις περιέτυχε (ταῖς ναυσὶ τοῦ Ἀλκί-
δου) = δὲν συνήντησεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. Ἐφόρμησις = ὁ διὰ
πλοίων ἀποκλεισμός. κέρδος ἐνόμισε... Ἐφόρμησιν παρασχεῖν =
κέρδος ἐνόμισεν, ὅτι εἰς οὐδὲν μέρος ἀποκλεισθεῖσαι (αἱ νῆες τοῦ Ἀλ-
κίδου) δὲν εὑρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στρατοπεδεύσουν (προσ-
ορμισθοῦν) καὶ νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθην.) νὰ
τὰς φυλάττουν καὶ νὰ τὰς πολιορκοῦν.

*Αθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων.

(Γ, 35 - 50)

35. παρίσταμαι τι = ἵστημι τι παρ' ἔμαυτῷ = ὑποτάσσω. οὖς κα-
τέθετο· ὅτε Γ, 28. καθίστατο τὰ περὶ Μυτιλήνην = ἐτάκτοποίει
τὰ (πολεμικὰ) πράγματα τῆς Μυτιλήνης. ὑπομένων = μένων εἰς τὴν
θέσιν του. ἢ ἔδοκει αὐτῷ ἐνν. καθίστασθαι.

36. ἔστιν... ἀπάξειν Πελοποννησίους = ἀν καὶ ὑπέσχετο, ὅτι
θὰ κάμη καὶ ἀλλα τινὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν δτι θὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς
Πελ. ἀπὸ τῶν Πλαταιῶν πρβλ. Γ 68. γνώμας ἐποιοῦντο = ἐσκέ-
πτοντο. ὑπὸ δργῆς = ὑπὸ τὸ χράτος τῆς δργῆς, δσοι ἥβῶσι = δσοι
διανύουν τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, δηλ. 18 ἐτῶν καὶ ἀνω. ἐπικαλοῦντες
= κατηγοροῦντες. ἀρχόμενοι = πιεζόμενοι. προσέχουνεβάλετο... πα-
ρακινδυνεῦσαι = συνετέλεσε προσέτι ὅχι δλίγον εἰς τὴν ἐπαύξησιν
τῆς δρμῆς (= τοῦ ἐρεθισμοῦ) τὸ ὅτι ἐτόλμησαν νὰ ἐκτεθοῦν εἰς κιν-
δύνους τὰ πλοῖα τῶν Πελ. πλεύσαντα εἰς τὴν Ἰωνίαν πρὸς βοήθειαν
αὐτῶν. Ὑποκείμ. τοῦ ῥήμ. εἶναι τὸ αἱ Πελοπ. νῆες... παρακινδυ-
νεῦσαι. τὸ δὲ ἐλάχιστον τῆς δρμῆς (= οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν δρ-
μῆς) ἀντικείμενον. οὐκ ἀπὸ βραχείας διανοίας = ὅχι κατόπιν ἐπι-
πολαίας σκέψεως, κατόπιν ὡρίμου σκέψεως. διαχρῶμαί τινα = φο-
νεύω τινά. μετάγοια ἦν... ἢ τοὺς αἰτίους = μετενόυν καὶ ἀνελο-
γίζοντο ἡρέμως, ὅτι ἢ ἀπόφασίς των ἦτο σκληρὰ καὶ φοβερὰ (πρω-
τάκουστος), δηλ. νὰ καταστρέψουν ὀλόκληρον πόλιν μᾶλλον καὶ ὅχι
τοὺς πρωταιτίους (μόνον), τοὺς ἐν τέλει. δηλ. τοὺς πρυτάνεις ἢ
στρατηγούς, οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλοῦν τὴν ἐκκλησίαν.
αὔθις γνώμας προθεῖναι = νὰ προτείνουν ἀναφηλάφησιν τῆς ληφθεί-
σης ἀποφάσεως. καὶ ἔκεινοις ἔνδηλον ἦν = καὶ ἔκεινοι ἔβλεπον.
βουλόμενον τὸ πλέον... βουλεύσασθαι = ὅτι οἱ περισσότεροι πο-

λίται ἐπειθύμουν νὰ δώσωσι τινες εἰς αὐτοὺς (τοὺς πολίτας) ἀφορμὴν νέας συσκέψεως. ἀφ' ἐκάστων = ἀπὸ διαφόρους. πιθανώτατος = πειστικώτατος.

Δημηγορία τοῦ Κλέωνος.

(Γ, 37 - 40)

37. ήδη... καὶ ἄλλοτε = σήμερον καὶ ἐν τῷ παρελθόντι. ἀδύνατος = ἀνίκανος. διὰ τὸ καθ' ἡμέραν...πρὸς ἄλλήλους = ἐπειδή οἱ πολῖται εἰς τὰς καθημερινὰς σχέσεις δὲν φοβεῖσθε οὔτε ἐπιβουλεύεσθε ὁ ἔνας τὸν ἄλλον. τὸ αὐτό· δηλ. ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον. καὶ δ τι ἀν... ἀμάρτητε = καὶ εἰς ὅποιον σφάλμα ὑποπέσετε. οὐχ ἡγεῖσθε = δὲν στοχάζεσθε, ἐννοεῖτε. ἐπικινδύνως ἐς ἡμᾶς μαλακίζεσθαι = ὅτι ἡ μαλακία σας (= ἡπιότης, ἐπιείκεια) αὐτὴ δημιουργεῖ κίνδυνον εἰς σᾶς. οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν = ὅχι ἵνα σᾶς χρεωστοῦν χάριν (εὐγνωμονοῦν) οἱ σύμμαχοι, ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν = ὅτι ἡ ἀρχή, τὴν ὁποίαν ἔχετε, εἶναι τυραννική. οὐκ ἔξ ὧν ἂν χαρίζησθε... περιγένησθε = ἀκροῶνται ὑμῶν (ὑπακούουν εἰς ὑμᾶς) ὅχι ἔνεκα τῶν εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας κάμνετε εἰς αὐτοὺς μὲ βλάβην σας, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ὑπεροχῆς, τὴν ὁποίαν ἡθέλετε ἀποκτήσει διὰ τῆς ἴσχυός σας μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς καλῆς πρὸς ὑμᾶς δικθέσεως ἐκείνων (διὰ τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἐκείνων). 'Η ἔννοια : οἱ σύμμαχοι ὑπακούουν εἰς σᾶς ἐκ φόβου μᾶλλον διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεως σας παρὰ ἔξ εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς. εἰ βέβαιον... δόξῃ πέρι = ἀν δὲν θὰ μείνῃ τίποτε σταθερὸν ὡς πρὸς ὅσα τυχὸν ἀποφασίσωμεν. χείροσι νόμοις... ἀκύροις = προτιμοτέρα (ἴσχυροτέρα) εἶναι ἡ πολις ἡ ἔχουσα χειροτέρους νόμους, ἀλλ' ἀμεταβλήτους, ἀπὸ τὴν ἔχουσαν καλοὺς μέν, ἀλλ' ἀνεφαρμόστους. 'Ενταῦθα δὲν πρόκειται βέβαια περὶ ἀναιρέσεως γόμου, ἀλλὰ περὶ καθαιρέσεως ψηφίσματος μόνον· ὁ Κλέων ὅμως ἐπίτηδες συγχέει αὐτά, ἵνα διεγείρῃ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ δῆμου. σωφροσύνη = ἀπλότης, μετριοφροσύνη· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ ἀκολασία = ἀπεριόριστος ἐλευθερία. δεξιότης = σοφία, πολυμάθεια. οἱ τε φαυλότεροι... οἰκοῦσι τὰς πόλεις = οἱ ἀμαθέστεροι (= οἱ ἀπλούστεροι) τῶν ἀνθρώπων συγχρινόμενοι (= πρὸς) πρὸς τοὺς πολυμάθεστέρους καλύτερον, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, κυβερνοῦν τὰς πόλεις, τῶν τε αἱεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι = καὶ νὰ φαίνωνται ἀνώτεροι (νὰ ὑπερισχύουν) τῶν ἑκάστοτε λεγομένων πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν (νὰ ἐπικρατῇ πάντοτε ἡ ἀτομική των γνώμη), ὡς ἐν ἄλλοις...

τὴν γνώμην = ώσταν νὰ μὴ ἡδύναντο τάχα νὰ δείξωσι τὴν σοφίαν των (εὐφυῶν) εἰς ἄλλας σπουδαιοτέρχς περιστάσεις. ἐκ τοῦ τοιούτου = τοιαῦτα πράττοντες. **τὰ πολλὰ** = ως ἐπὶ τὸ πολὺ. **σφάλλουσι** = γίνονται αἴτιοι νὰ δυστυχοῦν (νὰ κάμνουν σφάλματα) αἱ πόλεις. **τῇ ἔξ οὗ** **ξυνέσει** = εἰς τὴν σοφίαν των. **ἀξιοῦσι** = παραδέχονται. **ἀδυνατώτεροι μέμψασθαι** = δλιγάτερον ἴκανοι (ἢ οἱ ξυνετώτεροι) νὰ ἐπικρίνωσι τὸν λόγον (τοῦ καλῶς εἰπόντος). **ἀπὸ τοῦ ἵσου** = ἀμερόληπτοι. **ἀγωνισταὶ** = ἀνταγωνισταί. **δρθεῦνται τὰ πλείω** = ἐπιτυγχάνουν (εὔδοκιμοῦν) εἰς τὰ περισσότερα. **δεινότητι· ἐνν.** **ρήτορικὴ** **ξυνέσεως ἀγῶνι** = ἀπὸ ἄμιλλαν περὶ τοῦ ποῖος νὰ φανῆ σοφώτερος. **παρὰ δόξαν** = παρὰ τὰς πεποιθήσεις μας.

38. **ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ** = τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω (ἢ δηλ. καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ). **προτιθέναι λόγον** (γνώμας, διαγνώμην) λέγεται περὶ τῶν ἀρχόντων (πρυτάνεων καὶ προέδρων) τῶν συγκαλούντων τὰς ἐκκλησίας καὶ παρεχόντων τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς πολίτας νὰ ὅμιλοῦν περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. **χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων** = οἱ ὅποιοι ἔγιναν πρόξενοι χρονοτριβῆς. **ὅστι πρὸς τῶν ἡδικηρότων μᾶλλον** = πρᾶγμα τὸ ὅποιον συμφέρει (ώφελος) μᾶλλον ἐκείνους, ποὺ ἔχουν διαιπράξει ἀδίκημα. **ἀμβλυτέρᾳ τῇ δργῇ** · δηλ. ἢ ἀν ἔξεδικευτο ἀμέσως = μὲ δλιγατέρων δργήν. **ἀμύνεσθαι τῷ παθεῖν... ἀν λαμβάνοι** · ἢ ἄμυνα (ἐκδίκησις), ὅταν ἀκολουθῇ ἀμέσως μετὰ τὸ πάθημα (τὴν προσβολήν), ἐπειδὴ εἶναι ἰσοδύναμος κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ἡμπορεῖ νὰ λαμβάνῃ ὅπισω τὴν (προσήκουσαν) τιμωρίαν. **ἀξιώσων ἀποφαίνειν... καθισταμένας** = ὁ ὅποιος θὰ τολμήσῃ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ἢ ἀποστασία τῶν Μυτιληναίων (ἀδικία) εἶναι ὠφέλιμος εἰς ἡμᾶς, αἱ δὲ συμφοραὶ ἡμῶν καθίστανται βλαβεραὶ εἰς τοὺς συμμάχους. 'Ο Κλέων ἐνταῦθα θέλει νὰ δείξῃ τὴν ἀντίφασιν, εἰς τὴν ὅποιαν νομίζει ὅτι θὰ περιπέσῃ ὁ ἀντίθετος ρήτωρ. 'Ἐκ τοῦ ἀδυνάτου δὲ νὰ ἀποδείξῃ τις τὸ ἀνωτέρω, ὅτι ἢ ἀποστασία τῶν Μυτιλ. εἶναι ὠφέλιμος, αἱ δὲ συμφοραὶ τῶν 'Α. εἶναι βλαβεραὶ εἰς τοὺς συμμάχους, προκύπτει ἢ ἀνάγκη τῆς αὐστηροτάτης τιμωρίας τῶν Μυτιληναίων. **τῷ λέγειν πιστεύσας... ἀγωνίσαιτ'** ἀν = πεποιθὼς εἰς τὴν ρήτορικήν του δεινότητα ἡμπορεῖ νὰ προσπαθήσῃ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει ἀποφασισθὲν δὲν ἔχει ἀποφασισθῆ. **κέρδει ἐπαιρόμενος** = ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κέρδους κινούμενος (δωρο-

δοκήσας). τὸ εὐπρεπές τοῦ λόγου ἐκπονήσας = μετὰ κόπου παρασκευάσας εύπρεπη (ώραιον) λόγον (μὲ δλα τὰ βητορικὰ κοσμήματα). παράγειν πειράσεται = θὰ προσπαθήσῃ νὰ σᾶς ἔξαπατῃ. ἄθλα = ὡφέλεια, τιμή. αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει = αὐτὴ δὲ ἀναλαμβάνει τὸ βάρος τῶν κινδύνων. κακῶς ἀγωνισθεοῦντες = κακῶς διευθύνοντες καὶ κρίνοντες τοὺς ἀγῶνας. θεαταὶ λόγων· ὅπως εἰς τὰ θεάματα, ἐνδιαφέρεσθε διὰ τὴν τέχνην τῶν βητόρων καὶ δχι διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, περὶ τῶν ὅποίων πρόκειται· ἀκροαταὶ τῶν ἔργων· κρίνετε τὰ πράγματα δχι ὅπως πραγματικὰ ἔχουν, ἀλλ' ὅπως τὰ παριστάνουν οἱ βήτορες. σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι = κρίνοντες ὅτι εἰναι δυνατὸν νὰ γίνουν. εὖ = πιθανῶς, εὐγλώττως. τὰ δὲ πεπραγμένα· ἐνν. σκοποῦντες = κρίνοντες τὰ πράγματα. καλῶς = μὲ δραίους λόγους. οὐ τὸ δρασθέν... ἀκουσθὲν = πιστεύσαντες δχι εἰς τὸ πραχθὲν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας, ἀλλ' εἰς τὸ ἀκουσθὲν = δχι εἰς ὅσα λαμβάνουν χώραν ἐνώπιόν σας, ἀλλ' εἰς ὅσα ἀκούετε λεγόμενα ὑπὸ τῶν βητόρων. ἐπιτιμάω = ἐλέγχω, κατακρίνω. μετὰ καινότητος λόγου... ἄριστοι = εἰς τὸ νὰ ἀπατᾶσθε ὑπὸ λόγου νέου (ἀσυνήθους) εἰσθε ἐπιτηδειότατοι. μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ = ὑπὸ λόγου δὲ ἐκ πείρας ἀποδειχθέντος δρθοῦ (ἀληθοῦς). δοῦλοι δητες τῶν αἰεὶ ἀτόπων = ἀκολουθοῦντες δουλικῶς τὰ ἐκάστοτε ἀσυνήθη (παράδοξα). ὑπερόπται τῶν εἰωθότων = καταφρονηταὶ τῶν συνηθισμένων. μὴ ῦστεροι... τῇ γνώμῃ = νὰ μὴ φαίνησθε ὅτι ἀργότερα παρηκολουθήσατε αὐτοὺς μὲ τὴν διάνοιαν σας (ἢ ὅτι καθυστερεῖτε εἰς τὴν κατανόησιν τῆς προταθείσης γνώμης). δξέως δέ τι... πρόθυμοι = ἐὰν κανεὶς λέγῃ κάτι εὐφυῶς, εἰσθε πρόθυμοι νὰ ἐπιδοκιμάσετε τὰ λεγόμενα, πρὶν τελειώσῃ καὶ νὰ προεκάσετε αὐτά. ζητοῦντες... ζῶμεν = ἐπιζητοῦντες ἀλλον τινὰ κόσμον, ἵνα εἴπω οὕτω, παρὰ τὸν πραγματικόν. ἀπλῶς = ἐν συντομίᾳ. ἀκοῦς ἥδονῇ ἥσσωμενοι = ἥττώμενοι ὑπὸ τῆς τέρψεως τῆς ἀκοῆς. σοφιστῶν θεαταῖς... βουλευομένοις = ὁμοιάζοντες μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι κάθηνται ὡς θεαταὶ (σοφιστῶν διδασκάλων βητορικῶν λόγων) μᾶλλον, παρὰ μὲ ἀνθρώπους σκεπτομένους περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως.

39. μάλιστα δὴ μίαν πόλιν = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἀλλην πόλιν. καὶ αὐτοὶ... οὐκ ἄφρακτοι ἥσαν = οὐ μόνον ἐπροστατεύοντο ὑφ' ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἕδοι δὲν ἥσαν ἀπροφύλωκτοι ὡς πρὸς τὴν πα-

ρασκευήν τριήρων ἀπέναντι αὐτῶν. ἐς τὰ πρῶτα = τὰ μέγιστα, ἐπανέστησαν μᾶλλον ἡ ἀπέστησαν· τὸ μὲν ἐπανίστασθαι (= ἀνίστασθαι ἐπὶ τινα) δηλοῦ τὴν ἐπιθετικὴν ἐπανάστασιν, τὸ δὲ ἀφίστασθαι τὴν ἀμυντικήν, τὴν γενομένην μετὰ πολλὴν καταπίεσιν. Όμοίως ἐπανάστασις καὶ ἀπόστασις. στάντες = συμμαχήσαντες. ἔχειρώθησαν· ἐννοεῖ τοὺς Αἰγινῆτας, Ποτειδαιάτας, Ναξίους, παρέσχεν δικον = ἔκαμε νὰ διστάσουν. δεινὰ = εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου. ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως = κατώτερα τῆς θελήσεως των· διότι ἐπειθύμουν τὴν ἐντελῆ καταστροφήν, εἰ δυνατόν, τῆς δυνάμεως ἡμῶν. ἀξιώσαντες... προθεῖναι = ἀφοῦ ἀπαξ ἀπεφάσισαν νὰ προτιμήσουν τὴν βίαν ἀντὶ τοῦ δικαίου. εἴωθε τῶν πόλεων... ἐς ὅβριν τρέπειν = ἡ ἀπροσδόκητος (ἀνέλπιστος) εὐτυχία συνήθως παρεκτρέπει εἰς ἀλαζονείαν (καθιστᾶ ὑπεροπτικάς) ἐκείνας τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἥθελεν ἔλθει (ἡ εὐτυχία αὕτη) εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καὶ εἰς βραχύτατον χρόνον. τὰ πολλὰ... ἡ παρὰ δόξαν = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ σύμφωνοι πρὸς τὸν ὄρθον λόγον, τὴν τακτικὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, ἐπισυμβαίνουσαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχίαι εἶναι ἀσφαλέστεραι παρὰ αἱ ἀπροσδόκητοι. χρῆν δὲ... τετιμῆσθαι = ἔπρεπε δὲ οἱ Μυτιλ. καὶ πρὸ πολλοῦ νὰ μὴ ἀπολαύσωι ποσῶς ἔξαιρετικῆς τιμῆς παρ' ἡμῶν. οὐκ ἀν ἐς τόδε ἔξινθρισταν = δὲν θὰ ἔφθανον εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ὑπεροφίας (δὲν θὰ ἔφέροντο τόσον ὑπεροπτικῶς). καὶ ἀλλας· δηλ. ἐκτὸς τῆς προκειμένης περιστάσεως, ἐν γένει. θεραπεῦον = τοὺς θεραπεύοντας. τὸ μὴ ὑπεῖκον = τοὺς μὴ ὑποχωροῦντας. ἀπολύω = ἀθῷω. νῦν πάλιν... εἶναι = τώρα πάλιν νὰ ἀποκατασταθῶσιν (εἰς τὴν πόλιν). τῶν δλίγων = τῶν δλιγαρχικῶν. κίνδυνος = ἀγών. Οἱ Μυτιλ. ἐπρόκειτο νὰ ἀγωνισθοῦν ἡ μετὰ τῶν δλιγαρχικῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἡ μετὰ τῶν Ἀθ. κατὰ τῶν δλιγαρχικῶν. Οὗτοι ἐπροτίμησαν τὸ πρῶτον. ἀνήκεστος = ἀθεράπευτος. ἡμῖν ἀποκεκινδυνεύσεται... ψυχαῖ = ἡ περιουσία ἡμῶν καὶ ἡ ζωὴ εὐθὺς θὰ περιέλθουν εἰς ἔσχατον κίνδυνον. τῆς ἐπειτα προσόδου... στερήσεσθε = θὰ στερηθῆτε τοῦ λοιποῦ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι προσόδου, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας εἰμεθα ἰσχυροί.

40. οὔκουν δεῖ... ὠνητὴν = δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δώσωμεν ἐλπίδα (νὰ τοὺς κάνωμεν νὰ ἐλπίζουν) διτι δύνανται εἴτε εἰς λόγον πειστικὸν νὰ στηρίζωνται εἴτε διὰ χρημάτων νὰ ἔξαγοράσουν ἡμᾶς. Ἐνταῦθα ὑπαινίσεται τοὺς ἀντιπάλους ῥήτορας. ξυγγνώμην... λή-

ψονται = ώς ἀφορμὴν συγγράμμης (ώς ἐλαφρυντικὸν) θὰ ἔχωσι (κρινόμενοι) τοῦτο, δτι ἡμαρτον ἀνθρωπίνως (= δτι ώς ἄνθρωποι ἐπταισαν). **ξύγγνωμον**= ἀξιον συγγράμμης. **τότε**· δηλ. ἐν τῇ χθεσινῇ ἐκκλησίᾳ (διεμαχόμην). **διαμάχομαι** μή μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα = διατείνομαι δτι δὲν πρέπει νὰ μεταβάλετε τὰ προαποφασισθέντα (ἴσχυρῶς ἀνθίσταμαι κατὰ πάσης μεταβολῆς τῆς γνώμης σας). **ἡδονῇ λόγων** = ἡ ἐκ τῶν λόγων τέρψις. **οὗτ'** ἀντοικτιούντας (ἀντοικτίζω) = οἵτινες δὲν θὰ ἀνταποδώσουν τὸν οἰκτον. **ἔξ** ἀνάγκης **τε**· διότι ἥσαν ὑπήκοοι. **ἔξουσιν ἀγῶνα** = θὰ ἔχωσιν εὐκαιρίαν (εἰς ἀλλην περίστασιν) νὰ δείξωσι τὴν ἵκανότητά των (τὴν ῥήτορικήν των δεινότητα). **βραχέα ἡσθεῖσα** = ἐπ' δλίγον εὐχαριστηθεῖσα. **ἐκ τοῦ εὑ εἰπεῖν... εὑ ἀντιλήψονται** = ἐκ τοῦ καλοῦ λόγου κέρδος καλὸν θὰ λάβουν ως ἀμοιβήν. Καὶ ἐνταῦθα διαβάλλει τοὺς ἀντιπάλους ῥήτορας ως δωροδοκοῦντας. **ἡ ἐπιείκεια... ὑπολειπομένους**= ἡ ἐπιείκεια δίδεται μᾶλλον εἰς ἔκείνους, οἱ δποῖοι μέλλουν νὰ εἶναι καὶ εἰς τὸν ὑπόλοιπον χρόνον πιστοί, παρὰ εἰς ἔκείνους, οἱ δποῖοι μένουν πάντοτε (καὶ μετὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐπιείκειαν ἥμῶν) ἀμετάβλητοι · δηλ. ὁμοίως ἔχθροι (ὅπως καὶ πρότερον) **οὐ χαρεῖσθε**= δὲν θὰ τύχετε τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν. **ὑμᾶς αὐτούς...** **δικαιώσεσθε** (= καταγνώσεσθε) = θὰ καταδικάσετε τὸν ἔσυτόν σας δικαίως (δτι τυραννικῶς ἀρχετε). **οὐ χρεών ἂν ἄρχοιτε**= ὑμεῖς δὲν ἔμπορεῖτε νὰ ἀρχετε κατὰ τὸ προσῆκον (πρέπον), δηλ. ἀρχετε αὐτῶν, ἐνῷ δὲν πρέπει. **ξυμφόρως** δηλ ὑμῖν αὐτοῖς = πρὸς τὸ συμφέρον σας. **οὐ προσῆκον· αἰτιατ.** ἀπόλ. = ἐνῷ δὲν ἔπρεπεν. **ἀνδραγαθίζομαι**= ἐπιδειχνύω ἀνδραγαθίαν, γενναιοφροσύνην, **ἐκ τοῦ ἀκινδύνου** = ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς. **τῇ αὐτῇ ζημιᾷ**· ἐνν. **ἢ ἂν ἐτιμωρήσαντο** καὶ αὐτοὶ ὑμᾶς περιγενόμενοι ὑμῶν = μὲ τὴν ἰδίαν τιμωρίαν, τὴν ὅποιαν θὰ σᾶς ἐπέβαλλον αὐτοί, ἀν σᾶς ἐνίκων. **ἀναλγητότεροι** = ἀναισθητότεροι. **διαφεύγοντες**· δηλ. τὸν κίνδυνον. **προϋπάρχεντας** = ἀφοῦ πρῶτοι ἔκαμαν ἀρχὴν τῆς ἀδικίας. **οἱ μὴ ξὺν προφάσει...** **ὑπολειπομένους ἔχθροῦ**= οἱ ἀνευ ἀφορμῆς κακοποιοῦντές τινα καταδιώκουσι μέχρις ἐσχάτων καὶ προσπαθῶν νὰ καταστρέψουν αὐτὸν ἐντελῶς, διότι φοβοῦνται τὸν ἐκ τοῦ ὑπολειπομένου (ἐὰν διασωθῇ) ἔχθροῦ κίνδυνον. **ὅ μη ξὺν ἀνάγκῃ...** **τοῦ ἀπὸ τῆς ἵσης ἔχθροῦ** = ὅποιος, χωρὶς νὰ δώσῃ αφορμήν, πάθη κάτι, αὐτὸς εἶναι σκληρότερος, ἐὰν διασωθῇ, ἀπὸ δτι θὰ ἥτο, ἐὰν εύρισκετο ἐν ἵση μοίρᾳ (δηλ. ἀν ἔβλα-

πτεν ἐπίσης τὸν ἀντίπαλον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἔβλαψεν αὐτὸν). γενόμενοι δτι... πάσχειν = ἐλθόντες μὲ τὸν νοῦν σας δσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερα εἰς τὴν στιγμὴν τῶν παθημάτων. νῦν ἀνταπόδοτε... ἀμνη· μονοῦντες = νῦν ἀνταποδώσατε τὰ ἵσα (δ,τι ἡθέλετε πάθει), χωρὶς νὰ δεῖξετε ἀδυναμίαν ἀπὸ τὴν παροῦσαν αὐτῶν τύχην καὶ χωρὶς νὰ λησμονήσετε τὸν ἐπαπειλήσαντα ὑμᾶς ποτε (πρὸ μικροῦ) κίνδυνον. τῶν πολεμίων· δηλ. τῶν κυρίως ἔχθρῶν, τῶν Πελοποννησίων.

Δημηγορία Διοδότου

(Γ, 42 - 48)

42. οὔτε τοὺς προθέντας... αἰτιῶμαι = οὔτε τοὺς προτείναντας τὴν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως κατηγορῶ. τοὺς μεμφομένους = ἔκείνους, οἱ μεμφόμενοι παραινοῦσι (ἀξιοῦσι). μεγίστων· δηλ. συμφερόντων. εὑθουλία = ὁρθὴ σκέψις. φιλεῖ γίγνεσθαι μετ' ἀνοίας = ἡ ὁργὴ συνηθίζει νὰ ἐμφανίζεται μὲ ἀπερισκεψίαν. τὸ δέ· δηλ. τάχος μετὰ βραχύτητος γνώμης = μετὰ περιωρισμένου νοῦ. 'Η διάρκεια δηλ. τῆς ὁρθῆς σκέψεως εἶναι βραχεῖα, δταν ἐπείγεται τις. τοὺς λόγους· τοῦτο λέγεται σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν 38,4 « θεαταί... λόγων ». διαμάχεται μή... γίγνεσθαι = διυσχυρίζεται δτι οἱ λόγοι δὲν γίνονται διδάσκαλοι τῶν πραγμάτων (δτι δὲν ἐκφράζονται τὰ πράγματα διὰ λόγων). ίδια τι αὐτῷ διαφέρει = ἔχει κάποιο ίδιαίτερον (προσωπικὸν) συμφέρον. εἰ βουλόμενος... ἀκουσομένους. 'Η σύνταξις καὶ ἀνάλυσις ἔχει οὕτω : εἰ ἡγεῖται δτι, εἰ μὲν βούλοιτο πεῖσαι αἰσχρόν τι, οὐκ ἀν δύναιτο εῦ εἰπεῖν περὶ τοῦ μὴ καλοῦ (= τοῦ αἰσχροῦ), εἰ δ' εῦ διαβάλοι, δτι ἐκπλήξειν ἀν τοὺς ἀντεροῦντας καὶ ἀκουσομένους. εῦ διαβαλών· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῦ Κλέωνος « ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων ». 'Ενταῦθα θέλει ὁ ῥήτωρ νὰ δεῖξῃ, δτι ἡ διὰ τοῦ εῦ διαβαλεῖν ἔκπληξις, δι' ᾧ οὗτοι ἀπατῶνται, εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ πεῖσαι αἰσχρόν τι 'Ὑπαινίσσεται δὲ δτι ὁ Κλέων δὲν ἔχει τὴν ἰκανότητα τοῦ εῦ πεῖσαι, ἀλλὰ τοῦ εῦ διαβαλεῖν, δπερ εἶναι τὸ αὐτὸ κατ' ἄλλον τρόπον κατορθούμενον, δι' οὐ ὁ λέγων ἔξυπηρτετεὶ τὸ συμφέρον του. χαλεπώτατοι δέ... ἐπίδειξίν τινα = ἐπικινδυνότατοι δὲ εἶναι καὶ οἱ κατηγοροῦντες τοὺς ἀντιπάλους των ῥήτωρας, πρὶν διμιλήσουν (οὗτοι), δτι χάριν χρημάτων θὰ εἴπουν ἐπιδεικτικόν τινα λόγον. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κλέωνος ἐν 38,2 « κέρδει ἐπαιρόμενος ». ἀπεχώρει· δηλ. τῆς ἐκκλησίας ἢ τοῦ

βήματος. Ξυνετώτερος ή ἀδικώτερος = ἀσύνετος μᾶλλον ή ἀδικος. ἀδικίας ἐπιφερομένης = ὅταν προσάπτεται ἀδικία (δωροδοκία). μὴ τυχῶν = ἀν δὲν ἐπιτύχῃ (τὸν σκοπόν του) ἄδικος· δηλ. εἰς τὴν πόλιν ὡς λαβὼν δῶρα. ἐν τῷ τοιῷδε = ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. φόβῳ· δηλ. μὴ κατηγορηθοῦν ὡς δωροδοκοῦντες. πλεῖστ' ἀν δρθοῖτο... πολιτῶν = πάρα πολλὰ ἡδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ (ἡ πόλις), ἐὰν εἶχεν ἀνικάνους εἰς τὸ λέγειν τοὺς τοιούτους πολίτας (τοὺς φιλοκατηγόρους). ἀπὸ τοῦ ἵσου = ἐπὶ ἵσοις ὅροις, ἵσος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους (μὴ ὄντας δηλ. ὑπόπτους δωροδοκίας, πρᾶγμα τὸ ὅποιον τοὺς θέτει εἰς κατωτέραν μοῖραν). τῷ πλεῖστα εὗ βουλεύοντι= εἰς τὸν δίδοντα πλείστας δρθὰς συμβουλάς. προστιθέναι τιμὴν· ἐκ τοῦ χρή = νὰ μὴ δίδῃ νέαν (ἔξαιρετικὴν) τιμὴν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ. τὸν μὴ τυχόντα γνώμης= τὸν μὴ ἄριστα συμβουλεύσαντα. οὐχ δπως = οὐ μόνον μὴ ζημιοῦν. ὁ κατορθῶν = ὁ ἐπιτυγχάνων εἰς τὰς προτάσεις του. μειζόνων = μεγαλυτέρων τιμῶν. δρέγοιτο (καὶ ἐνταῦθα τὸ ἥκιστα ἀν) τῷ αὐτῷ = τῷ παρὰ γνώμην καὶ πρὸς χάριν τι λέγειν.

43. τάναντία· δηλ. ἐλασσοῦμεν τὸν εὗ βουλεύοντα καὶ ζημιοῦμεν τὸν τῆς γνώμης μὴ τυχόντα. φθονήσαντες... κερδῶν = φθονήσαντες αὐτὸν διὰ τὴν ἀβέβαιον (ἀναπόδεικτον) ὑποψίαν διὰ τὰ ὑποτιθέμενα κέρδη. καθέστηκε... τῶν κακῶν = κατήντησαν δὲ τὰ ἀγαθὰ ἀπ' εὐθίας (ἀνευ ῥητορικοῦ κόσμου) λεγόμενα νὰ εἰναι ἐξ ἵσου ὑποπτα πρὸς τὰ κακά. τὰ δεινότατα = τὰ κάκιστα, τὰ φαυλότατα. Φευσάμενον = διὰ ῥητορικῆς ἀποπλανήσεως. διὰ τὰς περινοίας = διὰ τὴν ὑπερβολὴν ὁξύνοιαν. Ἡ ἔννοια εἰναι : διότι δὲν ἀρκεῖσθε εἰς τὴν ἀπλῆν παραδοχὴν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἔξετάζετε κύτα καὶ τὰ ἔξονυχίζετε κατὰ ποικίλους τρόπους. ἀνθυποπτεύεται = ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ (εἰς ἀνταμοιβὴν) καθίσταται ὑποπτος. ἀφανῶς πῃ = δι' ἀφανοῦς τινος τρόπου. πρὸς τὰ μέγιστα = προκειμένου περὶ μεγίστων συμφερόντων. χρή ἀξιοῦν... σκοπούντων = πρέπει νὰ ἔχετε τὴν ἀξίωσιν, ὅπως ἡμεῖς οἱ ῥήτορες ὀμιλῶμεν βλέποντες δλίγον « πιὸ μακριὰ » ἀπὸ ὑμᾶς, οἱ ὅποιοι κρίνετε μετὰ βραχεῖαν σκέψιν. ἐν τῷ τοιῷδε = εἰς τοιαύτην κρίσιμον περίστασιν. ὑπεύθυνον· ὑπεύθυνος ἥτο πᾶς ὁ προτείνων γνώμην τινά, διότι ἡδύνατο νὰ κατηγορηθῇ διὰ τῆς γραφῆς παρανόμων, ἐνῷ ὁ ἀκούων, ὁ δῆμος, ἥτο ἀνεύθυνος. ὁ ἐπισπόμενος = ὁ ἀκολουθήσας τὴν γνώμην του (ὁ πεισθεὶς). πρὸς δργὴν ἥντινα... ζημιοῦτε = ἐὰν

ποτε περιπέσητε εἰς κανέναν σφάλμα, παρασυρθέντες ἀπὸ τὴν ἔξαψιν τὴν ὁποίαν τύχῃ νὰ ἔχετε, τιμωρεῖτε τὴν μίαν γνώμην τοῦ πείσαντος. Τὸ ἥντινα τύχητε εἰς τὸ ζημιοῦτε. Τὸ πλῆρες δὲ εἶναι : πρὸς ὄργὴν (πρός), ἥντινα τύχητε (ζημιοῦντες) = εἰς πρώτην τυχαίαν ἔξαψιν σας.

44. παριέναι καὶ πάροδον ποιεῖσθαι· λέγεται ἐπὶ τῶν ῥητόρων, οἱ ὅποιοι ἀναβαίνουν εἰς τὸ βῆμα, διὰ νὰ ὀμιλήσουν. ἀντερῶν· δηλ. τῷ Κλέωνι. ὁ ἀγὼν = ἡ συζήτησις (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). καὶ τοῦτο· ἐτέθη ἐν ἀρχῇ γάριν ἐμφάσεως = καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτο, τὸ ὅποιον ἴσχυρίζεται κυρίως ὁ Κλέων (εἰς τὸ ὅποιον πρὸ πάντων ἐπιμένει ὁ Κλέων). ἔαν· ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ : οὐ κελεύσω. ἐς τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ μέλλον. τάναντία γιγνώσκω = ἔχω ἀντίθετον γνώμην, τῷ εὐπρεπεῖ λόγῳ = διὰ τὸν εὐλογοφανῆ λόγον. δικαιότερος γάρ... τάχ' ἀν ἐπισπάσαιτο = ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι συμφωνότερος πρὸς τὸ αὐστηρὸν δίκαιον (περιέχει περισσότερα ἐπιχειρήματα), ἐὰν τὸ κρίνετε σύμφωνα μὲ τὴν ὄργήν σας κατὰ τῶν Μυτιληναίων, ἵσως ἥθελε σᾶς παρασύρει (δελεάσει). ὥστε τῶν δικαιών δεῖ = ὥστε νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ ἀποδείξωμεν τὰ δικαιώματά μας. δπως χρησίμως ἔξουσι = τίνι τρόπῳ θὰ εἶναι χρήσιμοι εἰς ἡμᾶς.

45. οὖν = βεβαίως. πρόκεινται = ἔχουν θεσπισθῆ. τῷδε· δηλ. τῇ ἀποστασίᾳ τῶν Μυτ. τῇ ἐλπίδι... ἐπαιρόμενοι = οὐδεὶς μέχρι σήμερον κρίνας περὶ ἑαυτοῦ (ἔχων τὴν γνώμην) ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιχειρημά του, ἔξετέθη εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἐπιχειρήσεως. ἥσσω τῇ δοκήσει = κατωτέρων κατὰ τὴν ἰδέαν της (ἀνεπαρκῆ κατὰ τὴν γνώμην της). τούτῳ· δηλ. τῷ ἀφίστασθαι. πεφύκασι = εἶναι ἐκ φύσεως πλασμένοι. ἴδια καὶ δημοσίᾳ = ἐν τῷ ἴδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ των. διεξεληλύθασι γε... προστιθέντες = ἔχουν δοκιμάσει κατὰ σειρὰν ὅλας τὰς ποινὰς οἱ ἀνθρώποι, ἐπαυξάνοντες αὐτὰς κατὰ μικρόν. εἴ πως... ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐνν. πειρώμενοι. παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ = ἐπειδὴ δὲ μὲ τὸν καιρὸν γίνονται παραβάσεις. ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι = καταλήγουν (κατέληξαν) αἱ περισσότεραι εἰς τὸν θάνατον. καὶ τοῦτο· δηλ. ἡ θανατικὴ ποινή, οἱ νόμοι οἱ ἐπιβάλλοντες θανατικὴν ποινὴν (παραβαίνονται). δέος = φόβητρον. οὐδὲν ἐπίσχει = δὲν κωλύει καθόλου. ἡ πενία ἀνάγκη... ἡ δὲ ἔξουσία... καὶ φρονήματι = ἐνῷ ἡ μὲν πενία

ένεκα τῆς ἀνάγκης (τῆς στερήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν) γεννᾷ (δίδει) τὴν τόλμην, ἡ δὲ αὐθαίρετος εὐπορία (ὁ πλοῦτος)· ἔξουσία· κυρίως = τὸ ἔξεῖναι ποιεῖν, δ ἀν τις βούληται) ἔνεκα τῆς ὑπεροφίας καὶ αὐτοπεποι- θήσεως γεννᾷ τὴν πλεονεξίαν. αἱ δὲ ἄλλαι ξυντυχίαι... ἐς τοὺς κινδύνους = αἱ δὲ ἄλλαι περιπτώσεις τοῦ βίου ἔνεκα ἐμπαθοῦς τινος ὄρμῆς γεννῶσιν ἄλλο τι, καθ' ὃν λόγον (ὅπως) ἐκάστη τις κυριεύεται ὑπὸ ἀκαταγωνίστου τινὸς δυνάμεως (ἀμύνης, τιμῆς, ἕρωτος), ἔξωθο- σα (ἡμᾶς) εἰς τοὺς κινδύνους. Κατ' ἔννοιαν : ἄλλοι μὲν παρακινοῦνται εἰς τὸ ἔγκλημα ἀπὸ τὴν πενίαν, ἡ ὅποια τοὺς ἀναγκάζει νὰ εἶναι τολμηροί, ἄλλοι ἀπὸ τὸν πλοῦτον, ὁ ὅποιος ἔνεκα τῆς ὑπεροφίας καὶ αὐτοπεποι- θήσεως γεννᾷ τὴν πλεονεξίαν, ἄλλοι δὲ ἀναλόγως τῶν ἀκαταμαχήτων παθῶν, τὰ ὅποια κυριεύουν αὐτοὺς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν. ἐν παντὶ = εἰς πᾶσαν περίστασιν. ὁ μὲν (ἕρως) τὴν ἐπιβουλὴν ἐκφροντί- ζων, ἡ δὲ (ἐλπὶς)... βλάπτουσι = ὁ μὲν ἕρως μετὰ κόπου καὶ φροντίδος ἐπινοῶν τὸ σχέδιον, ἡ δὲ ἐλπὶς τὴν εὐπορίαν (τὴν συνδρομὴν τῆς τύχης, τὴν εὐμένειαν) προϋποθέτουσα, πλεῖστα βλάπτουσι. καὶ ἡ τύχη... ἐπαίρειν = καὶ ἀληθῶς (= καὶ) ἡ τύχη ἐκτὸς κυτῶν (τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ ἕρωτος) οὐδόλως ὀλιγώτερον συντελεῖ εἰς τὸ νὰ παρα- σύρῃ αὐτοὺς εἰς ἐπιχειρήσεις. ἀδοκήτως γάρ... προάγει = διότι ἀ- προσδοκήτως ἐνίστε παρουσιαζομένη παρακινεῖ τινα νὰ ἐκτίθεται εἰς κινδύνους καὶ μὲ μικρότερα μέσα (= ἐξ ἐλάσσονος παρασκευῆς) [ἀπὸ ὅσα ἔχουν οἱ ἀντίταλοι]. καὶ οὐχ ἥσσον = καὶ μάλιστα. δσω = καθ' ὅσον, διότι. ἄλλων ἀρχῆς = εἰς τὸ νὰ ἀρχη ἄλλων. ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασε = φαντάζεται τὸν ἑαυτόν του κάμποσο (= τι) ἰσχυ- ρότερον παρ' ὅσον πραγματικῶς εἶναι. ἀλογίστως = ἀπερισκέπτως. πολλῆς εὐηθείας, δστις οἰεται = πολὺ ἀφελῆς εἶναι, δστις (= εἰ τις) νομίζει. τῆς ἀνθρωπίνης... πρᾶξαι = ἐνῷ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις αἰσθά- νεται ὄρμὴν (ὡθεῖται ἔνδοθεν) νὰ πράξῃ τι προθύμως. ἀποτροπὴν ἔχειν = νὰ ἀποτραπῇ (διὰ τῆς δυνάμεως τῶν νόμων η δι' ἄλλου τινὸς φοβεροῦ πράγματος). Τὴν πρὸς τὰς στάσεις ὄρμὴν ὁ Διόδοτος ἀνάγει εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, οἱ δόποιοι εἶναι ἀκαταγώνιστοι.

46. καταλύω = ἔξαλείφω, παύω. ἔλθοι ἀν ἐς ξύμβασιν = δύ- ναται νὰ ἔλθῃ εἰς συμβίβασμόν. τὴν δαπάνην = τὰ ἔξοδα τοῦ πολέ- μου, τὴν πολεμικὴν ἀποζημίωσιν. καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν = καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ πληρώνῃ φόρον. ἔκείνως δὲ = κατ' ἐκεῖνον ὅμως

III. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(B, 34 - 40).

34. χειμῶνι· τοῦ 431 π.Χ. νόμος = ἔθιμον. πρῶτον· οὗτοι εἶναι οἱ πεσόντες κατὰ τὰς ἐν κεφ. 1 καὶ 22 ἀναφερομένας μάχας, κατὰ θάλασσαν καὶ ἐν Ποτειδαίᾳ. δοτᾶ· οἱ νεκροὶ ἐν πάσῃ μάχῃ ἐκαίοντο ἐπὶ τόπου, τὰ δὲ δοτᾶ αὐτῶν ἀνεκομίζοντο εἰς τὴν πατρίδα χάριν ἐπισήμου ταφῆς. προτίθενται = ἐκθέτουν (ἴσως ἐν τῇ ἀγορᾷ). ἀπογενόμενοι = οἱ ἀποθανόντες. πρότριτα· ἐπίρρ. = ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας. σκηνὴ = παράπηγμα. ἐπιφέρω = φέρω καὶ θέτω ἐπάνω· τὰ ἐπιφερόμενα ἥσαν ἄνθη, στέφανοι, ἀρώματα καὶ σκεύη ποικίλα. λάρναξ = τεφροδόχος κάλπη. κυπαρισσίνας· διὰ τὸ ξύλον τὸ στερεὸν καὶ εὔοσμον. κλίνη = φέρετρον. φέρεται· δηλ. διὰ τῶν χειρῶν. ἐστρωμένη = σκεπασμένη διὰ νεκρικῆς σινδόνος. ἀφανεῖς· ἐκεῖνοι, τῶν δοπίων τὰ πτώματα δὲν ἀνευρέθησαν. ἀναίρεσις = τὸ σήκωμα· ἵδιως ἐπὶ τῶν νεκρῶν καὶ δοτῶν πρὸς ταφήν, ἀνακομιδή. ξυνεκφέρει = συμπαρακολουθεῖ. δ προσήκων = συγγενής. πάρεισι· αἱ γυναῖκες δὲν συνοδεύουν τὴν ἐκφοράν, ἀλλὰ μόνον παρευρίσκονται εἰς τὸν τάφον, καὶ ἐκ τούτων μόνον αἱ συγγενεῖς. τιθέασι· δηλ. τὰς λάρνακας. σῆμα = νεκροταφεῖον. προαστίου = τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ παρὰ τὴν Ἀγ. Τριάδα. αἰεὶ· ἀφ' ὅτου δηλ. καθιερώθη τὸ ἔθιμον τοῦτο, πάντως πρὸ τῶν Περσικῶν. αὐτοῦ· ἐν Μαραθῶνι, ὅπου σώζεται μέχρι σήμερον. γνώμη = νοῦς. προήκω = ὑπερέχω. ἀξίωσις = ὑπόληψις. ἐπ' αὐτοῖς = πρὸς τιμὴν αὐτῶν, δπότε ξυμβαίη αὐτοῖς· δηλ. χρῆσθαι τῷ νόμῳ = δσάκις ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς τοιαύτη εὐκαιρία. οὖν = τέλος πάντων. καιρὸς ἐλάμβανε = ἔφθασεν ἡ κατάλληλος στιγμή. ὡς ἐπὶ πλείστον τοῦ διμίλου = εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μέρος τοῦ συνηθροισμένου πλήθους, διὰ νὰ τοὺς ἀκούσουν οἱ περισσότεροι.

35. τὸν προσθέντα· καὶ ὁ Περικλῆς πιθανῶς ἥγνόει αὐτόν· ἀλ-

λοις ὑπέθετον τὸν Σόλωνα, ἄλλοι τὸν Θεμιστοκλέα, ἄλλοι τὸν Ἀριστείδην. οἴα· δῆλ. ἡ μεγαλοπρεπής προπομπή, οἱ θρῆνοι τῶν γυναικῶν καὶ ἡ σεμνὴ, ταφή. τάφος = ταφή. καὶ μή... κινδυνεύεσθαι... πιστευθῆναι = καὶ νὰ μὴ διατρέχουν κίνδυνον αἱ ἀρεταὶ (αἱ διακεκριμέναι ὑπηρεσίαι) πολλῶν εἰς τὰς χειρας ἐνὸς ἀνδρὸς (νὰ δοθῇ δῆλ. πίστις εἰς αὐτὸν εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς ὅμιλήσῃ). μετρίως = προσηκόντως, ἐπιτυχῶς. ἐν ϖ=ἐν ζητήματι, ἐν τῷ ὅποιω. ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας = ἡ ἴδεα περὶ τοῦ ὅτι ὁ ῥήτωρ λέγει τὴν ἀλήθειαν. βεβαιοῦται = ἔξασφαλίζεται (ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀκροατῶν). ξυνειδώς= ὁ γνωρίζων, αὐτόπτης μάρτυς (τῶν πράξεων τῶν ἐπαίνουμένων). ἔνδεεστέρως = ἐλλιπέστερον. ἀπειρος· δῆλ. τῆς δράσεως τῶν πεσόντων. πλεονάζεσθαι = λέγεσθαι ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον (ὅτι ἔξογκώνονται). ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν = ὑπερβαῖνον τὰς δυνάμεις του. μέχρι τοῦδε... εἰσὶ... ὅν ἥκουσε = ἐφ' ὅσον ἔκαστος φαντάζεται ὅτι καὶ ὁ ἴδιος εἶναι ἵκανὸς νὰ πράξῃ τι ἐξ ἔκεινων, τὰ ὅποια ἥκουσε, τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν (ὃν ἥκουσε) = εἰς πᾶν δὲ ὅ, τι ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις του. τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν = ὑπὸ τῶν παλαιῶν (ἐκ πείρας) εὑρέθη ὄρθον ὅτι ταῦτα οὕτω γινόμενα ἔχουν καλῶς. χρή καὶ ἔμε... δόξης τυχεῖν = πρέπει καὶ ἔγων νὰ προσπαθῶ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν καὶ προσδοκίαν ἐκάστου. ως ἐπὶ πλεῖστον = ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

36. ἐν τῷ τοιῶδε = ἐν ἐπικηδείω τελετῇ, οἷα ἡ προκειμένη. ἡ τιμὴ τῆς μνήμης = ἡ· κατὰ προτίμησιν μνημόνευσις, ἡ τιμὴ νὰ μνημονεύωνται πρῶτοι. διαδοχῇ = διὰ κληρονομικῆς διαδοχῆς (τῶν μεταγενεστέρων). ἔκεινοι δῆλ. οἱ μέχρι τῶν Περσικῶν πατέρες· δῆλ. οἱ ἀπὸ τῶν Περσικῶν μέχρι τῆς ἐν Κορωνείᾳ μάχης (446 π.Χ.), ὡς ὁ Ἀριστείδης, Κίμων, Ξάνθιππος. δῆσην ἔχομεν ἀρχὴν (= ἐπικράτειαν)· χρήτη ὡρίσθη διὰ τῶν τριακονταετῶν σπονδῶν τῷ 445 π.Χ. τὰ πλείω· δῆλ. τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ κράτους ὄργάνωσιν, παγίωσιν τῆς ἡγεμονίας, ἐπαύξησιν τῶν φόρων κλπ. καθεστηκυῖα ἥλικεια = ἡ ἥλικια, καθ' ἥν ἐπέρχεται στάσις τῆς ἀναπτύξεως τῶν σωματικῶν δυνάμεων (ἡ ὥριμος ἀνδρικὴ ἥλικια). μάλιστα = περίου. πᾶσι· ἐννικήματα, πεζικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν, φρούρια. ἐπ' αὐτά· δῆλ. εἰς τὴν παροῦσαν ἰσχύν. ἐπιτήδευσις = διαγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἴδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ, ἀρχαί. πολιτεία = ὁ δημόσιος βίος, πολιτική.

τρόποι = τρόποι σκέψεως καὶ ἐνεργείας, χαρακτήρ. ἐπὶ τῷ παρόντι = εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. ὁ πᾶς ὅμιλος = ὅλον τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος. ἐπακοῦσαι = μετὰ προσοχῆς (= ἐπὶ) ᾁκοῦσαι.

37. οὐ ζηλούσῃ = ή ὅποια δὲν ζηλεύει (ὅπως δηλ. ή τῶν Λακεδαιμονίων, ή ὅποια ἀντέγραψε τοὺς νόμους τῆς Κρήτης). **τισίν** = εἰς πάντα ἄλλον. **διὰ τὸ μή...** **οἰκεῖν** = διότι εἰναι συντεταγμένον (τὸ πολίτευμα), οὔτως, ὥστε νὰ στηρίζηται ὅχι ἐπὶ τῶν ὀλίγων, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ λαοῦ. **μέτεστι...** **πᾶσι τὸ ἵσον** = πάντες κατὰ τοὺς νόμους ἔχουν ἵσα δικαιώματα ὡς πρὸς τὰς ἴδιωτικάς των ὑποθέσεις. **κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν** = ὡς πρὸς δὲ τὴν ἔκτιμησιν (κατάλληλον ἔκλογὴν) τῶν προσώπων, τῶν ἔκλεγομένων διὰ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων. **ὡς ἔκαστος ἔν τῷ εὐδοκιμεῖ,** **οὐκ ἀπὸ μέρους...** **προτιμᾶται** = καθ' ὅσον ἔκαστος ἔν τινι κλάδῳ διακρίνεται μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς ἴκανότητός του η ὡς ἐκ τῆς προνομιούχου τάξεως του (προτιμᾶται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν). Ήτοι αἱ δημόσιαι θέσεις καταλαμβάνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἔκαστου καὶ ὅχι τῆς κοινωνικῆς του θέσεως. 'Ἐν Σπάρτη τούναντίον οἱ βασιλεῖς ἐβασίλευον λόγω τῆς καταγωγῆς των ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἀν δὲν εἶχον ἀρετήν, τὴν δὲ πόλιν ἐκυβέρνων μόνον οἱ δημοιοι. **κατὰ πενίαν** = πένης ὄν. **ἀξιώματος ἀφανείᾳ** = διὰ τὴν ἀσημότητα τῆς κοινωνικῆς τάξεως. **ἐλευθέρως τὰ πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν** = ζῶμεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πολιτεύματος ἀνευ περιορισμῶν εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις ἡμῶν (τὸν δημόσιον βίον). **καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους...** **ὑποφίαν** = καὶ εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι τῆς ἀμοιβαίας ὑποφίας (καχυπόπτου ἐπιτηρήσεως) τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν. 'Ὑπανίσσεται καὶ ἐνταῦθα τὴν Σπάρτην, ὅπου πράττων τις κατὰ βούλησιν ἐπέσυρε τὴν περιέργειαν τῶν ἄλλων, οἵτινες ἔξήταζον τὶ πράττει ὁ ὄλλος καὶ διετί. **οὐδὲ ἀζημίους μέν,** **λυπηρὰς δέ...** **προστιθέμενοι** = χωρὶς νὰ στενοχωρεύμεθα διὰ πράξεις ἄλλων, αἱ ὅποιαι δὲν εἰναι μὲν ἀξιαι τιμωρίας, ἀλλὰ προκαλοῦν δυσάρεστον συναίσθημα εἰς ὅσους τὰς βλέπουν. **τὰ δημόσια...** **οὐ παρανομοῦμεν** = εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις μας ἀποφεύγομεν τὰς παρανομίας ἀπὸ εὐλάβειαν. τῶν ἐν ἀρχῇ = τῶν ἀρχόντων. **ἀκροάσει** = δι' ὑπακοήν, πειθαρχοῦντες. **κεῖνται** = εἰναι νομοθετημένοι. **ἄγραφοι** = οἱ ἡθικοὶ νόμοι (οἱ ὅποιοι ὑπάρχουν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων).

38. καὶ μὴν καὶ = ἀλλὰ πρὸς τούτοις (οὐ μόνον ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἐπικρατεῖ ἡ ἐλευθερίτης, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἀναπαύσαις). ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα = εὔρομεν μέσα πνευματικῆς ἀναπαύσεως (ψυχαγωγίας). διετήσιος = ὁ καθ' ὅλον τὸ ἔτος γινόμενος. 'Ἐν 'Αθήναις ὑπῆρχε πλῆθος ἑορτῶν. νομίζοντες ἀγῶσι = χρώμενοι. Ἰδιαι κατασκευαί· ἴδιωτικαὶ οἰκίαι καὶ ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος αὐτῶν (ἐπιπλώσεις). ὥν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει= ἡ ἐκ τῶν ὅποίων εὐχαρίστησις ἐκβάλλει τὴν λύπην (διαλύει τὴν δυσθυμίαν). ἐπεσέρχεται= εἰσάγονται πρὸς τούτοις. καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν... ἀνθρώπων = καὶ συμβαίνει εἰς ἡμᾶς νὰ ἀπολαύωμεν τὰ προϊόντα (ἀγαθὰ) τῶν ἄλλων χωρῶν μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκειότητος (εὐκολίας), μετὰ τῆς ὅποίας ἀπολαύομεν τὰ προϊόντα τῆς Ἀττικῆς (= τὰ αὐτοῦ γιγνόμενα).

39. τῶν πολεμικῶν μελέταις= ἐν τῷ κύκλῳ τῆς πολεμικῆς ἐκπαιδεύσεως. οὐκ ἔστιν δτε= οὐδέποτε. ξενηλασίαι= ἀπελάσεις ξένων· δπως δηλ. ἐγίνοντο ἐν Σπάρτη διὰ τὸν φόβον ἐπιδράσεως ξενικῶν τρόπων εἰς τὰ ἥθη των. ἀπάταις· δπως δηλ. ἐδιδάσκοντο οἱ νέοι τῆς Σπάρτης διὰ νὰ γίνωνται πολυμήχανοι καὶ ἀπατῶσι τοὺς ἔχθρούς. τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχω= (πιστεύοντες) εἰς τὴν ἔμφυτον (προσωπικὴν) ἡμῶν γενναιοψυχίαν ἐν τῷ πολέμῳ (κατὰ τὴν ὥραν τῆς δράσεως). παιδεῖαι= τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα. τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται = ἐπιδιώκουν τὴν ἀνδρείαν (ὡς σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς). ἀνειμένως = ἀνέτως. ἰσοπαλῆς = ἰσοδύναμος. καθ' ἔστονς = μόνοι των. τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες= δταν ἡμεῖς οἱ Ἰδιοι (= αὐτοὶ) εἰσβάλωμεν εἰς τὴν χώραν τῶν ἄλλων. οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ... τὰ πλείω κρατοῦμεν= μαχόμενοι ἐν τῇ ἔνη γῇ νικῶμεν εὐκόλως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοὺς ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἔστιῶν ἀμυνομένους. διὰ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλά... ἐπίπεμψιν= διότι εἰς πολλὰς κτήσεις ἀποστέλλομεν ἀδρας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ἰδίους. προσμείγνυμι= ἔρχομαι εἰς χεῖρας, συμπλέκομαι. αὐχῶ = καυχῶμαι. καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ μᾶλλον... κινδυνεύειν= καὶ ὄντως, ἐνῷ κατερχόμεθα εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μόνον ἐφόδιον τὴν δίνετον δίαιταν (ῥαθυμία = ἀνέτως διαιτώμενοι) μᾶλλον παρὰ τὴν ἐπίπονον ἀσκησιν (πόνων μελέτη) καὶ μὲ ἀνδρείαν προερχομένην μᾶλλον ἐκ τῆς ἐλευθερίου μορφώσεως (ἀνατροφῆς ἡμῶν = τρόπων ἀνδρείας) παρὰ ἐκ τῆς ἐπιβολῆς τῶν νόμων (= μετὰ νόμων). περιγίγνεται ἡμῖν... μὴ προκάμνειν = ἔχομεν τὸ

πλεονέκτημα νὰ μὴ ἀποκάμνωμεν (καταπονούμεθα) ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὰ μέλλοντα δεινὰ (= ἔνεκα τῶν ἐναγωνίων πολεμικῶν παρασκευῶν, τὰς ὁποίας προκαλοῦν οἱ μέλλοντες κίνδυνοι). αἰεὶ μοχθούντων = τῶν ὑποβαλλομένων εἰς συνεχεῖς ἐπιμόχθους ἀσκήσεις. ἀξίαν εἶναι · ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐνν. φημί.

40. εὔτέλεια = λιτότης. φιλοσοφῶ = ἀσχολοῦμαι εἰς τὰ γράμματα. μαλακία = τρυφήλοτης. φιλοκαλοῦμεν... ὅνευ μαλακίας = θεραπεύομεν τὰς ώραίας τέχνας μὲ μικρὰν δαπάνην καὶ καταγινόμεθα εἰς τὰ γράμματα χωρὶς νὰ ἔκθηλυνώμεθα. Ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς, διότι οἱ Λακ. κατηγοροῦν τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ πολυτελείᾳ καὶ τρυφῇ. ἐνῷ αὐτοὶ ἐφοβοῦντο μήπως αἱ τέχναι καὶ τὰ γράμματα τοὺς ἔκθηλύνουν. πλούτῳ ἔργου... χρώμεθα = καὶ τὸν πλοῦτον χρησιμοποιοῦμεν μᾶλλον ὡς ἀφορμὴν (κινητήριον δύναμιν) πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργων ἢ ὡς ἀφορμὴν πρὸς κομπορρημοσύνην (ἐπίδειξιν). καὶ τὸ πένεσθαι... αἰσχιον = τὸ νὰ ὀμολογῇ κανεὶς τὴν πενίαν δὲν εἶναι ἐντροπή, ἀλλὰ τούναντίον ἐντροπὴ εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀποφεύγῃ κανεὶς αὐτὴν διὰ τῆς ἐργασίας (κατὰ λέξιν : ἀλλά, καὶ ἐν νομίζῃ κανεὶς, δτι τοῦτο εἶναι ἐντροπή, μεγαλυτέρα ἐντροπὴ εἶναι (= αἰσχιον)... ἔνι = ἔνεστι, εἶναι δυνατόν. τοῖς αὐτοῖς εἶναι οἱ πολιτεύομενοι (κυρίως). ἔτέροις · εἶναι οἱ ἐπαγγελματίαι. πρὸς ἔργα τετραμένοις = ἐνῷ ἀσχολοῦνται εἰς τὰ ἐπαγγέλματά των. γνῶναι (ἔνι) = νὰ ἔχουν πλήρη γνῶσιν τῶν πολιτικῶν (δημοσίων) ζητημάτων. Ἐν Σπάρτη εἰς μὲν τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀσχολοῦνται εἰς χειρωνακτικὰ ἐπαγγέλματα, οἱ δὲ ἀσκοῦντες τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα Λακεδαιμόνιοι φαίνεται δτι δὲν ἥσαν ἔμπειροι εἰς τὰ πολιτικά. ἀχρεῖος = ἄχρηστος. καὶ αὐτοὶ ἡτοι κρίνομέν γε... τὰ πράγματα = καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (ὅλοι οἱ πολῖται) ἢ ἐκφέρομεν τούλαχιστον γνώμην ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων (κυρίως πολιτικῶν) προτεινομένων ζητημάτων ἢ συλλαμβάνομεν ἴδιας ὅρθις γνώμης καὶ ὑποβάλλομεν αὐτὰς ὑπὸ τὴν κρίσιν ἄλλων (ὡς μέλη τῆς βουλῆς). ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι... ἔργῳ ἐλθεῖν = ἀλλὰ μᾶλλον (βλάβην ἥγούμενοι) τὸ νὰ μὴ φωτισθῶμεν διὰ λόγων πρότερον, πρὶν ἐκτελέσωμεν (πραγματοποιήσωμεν) ὅσα πρέπει νὰ γίνουν, διαφερόντως καὶ τόδε ἔχομεν = ὑπερέχομεν καὶ κατὰ τὸ ἔξῆς. ὕστε τολμᾶν = δτι τολμῶμεν. οἱ αὐτοὶ = συγχρόνως. ἐκλογίζομαι = ὑπολογίζω ἀκριβῶς. μάλιστα ἀναφ. εἰς τὰ δύο ἀπαρέμφατα. δ = τοῦτο δὲ =

τούναντίον ὅμως. ἀμαθία = ή τῶν κινδύνων ἄγνοια. θράσος = ἀλογίος τόλμη. λογισμὸς = ὁρθή (μελετημένη) σκέψις. κράτιστοι τὴν ψυχὴν = γενναιοψυχότατοι. τὰ δεινὰ = οἱ κίνδυνοι. διὰ ταῦτα = διὰ τοῦτο (τὸ γιγνώσκειν). καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἐνηντιώμεθα τοῖς πολλοῖς = καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐεργετικὴν διάθεσιν διαφέρομεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. βεβαιότερος δὲ δράσας... σώζειν = σταθερώτερος φίλος εἶναι δὲ εὐεργετήσας οὕτως, ὥστε νὰ φροντίζῃ νὰ διατηρῆται ζωντανὴ πάντοτε ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀφειλῆς του διὰ τὴν εὐεργεσίαν (νὰ διατηρῇ τὴν εὔγνωμοσύνην τοῦ εὐεργετηθέντος διὰ τῆς διαρκοῦς πρὸς αὐτὸν εύνοίας του). δὲ δὲ ἀντοφείλων... ἀποδώσων = ἐνῷ δὲ ὑποχρεωμένος εἶναι ὅχι τόσον πρόθυμος (εἶναι ψυχρὸς) νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι θὰ ἀποδώσῃ εὐεργεσίαν, ὅχι διὰ νὰ τοῦ χρεωστῆται εὐγνωμοσύνη, ἀλλὰ πρὸς ἔξοφλησιν ὑποχρεώσεως. τοῦ συμφέροντος λογισμῷ = ἀποβλέποντες εἰς τὸ συμφέρον. τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ = τὴν πεποίθησιν, τὴν ὅποιαν ἐμπνέει ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων. ἀδεῶς = χωρὶς νὰ φοβούμεθα (ἀγνωμοσύνην ἢ ζημίαν). Παραδείγματα ἀνδιοτελοῦς συνδρομῆς τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἄλλους ἀναφέρει ἡ ιστορία, ὡς τὴν βοήθειαν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας ἀπὸ τοῦ Δαρείου "Ιωνας, τὴν ὑπὸ τὸν Κίμωνα πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας βοήθειαν κατὰ τὸν τρίτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον.

41. ξυνελῶν = συντόμως, παίδευσιν τῆς Ἐλλάδος = σχολεῖον, κέντρον πάσης πνευματικῆς μορφώσεως. καθ' ἕκαστον δοκεῖν... αὐταρκες παρέχεσθαι = νομίζω ὅτι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς πολίτης ἔχει τὴν ίκανότητα νὰ μορφώσῃ (παρέχεσθαι ἀν) τὸν ἔχυτόν του ίκανὸν εἰς πλεῖστα καὶ ποικιλώτατα εἰδὴ ἀσχολιῶν (= ἐπὶ πλεῖστα εἰδὴ) μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιδεξιότητα καὶ χάριν (= μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἀν εὐτραπέλως). κόμπος λόγων = κομπορρημοσύνη. ἔργων ἀλγήθεια = ζωντανὴ ἀλγήθεια. ἡ δύναμις τῆς πόλεως· περὶ τῆς στρατιωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως τῆς πόλεως κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ἔγινε λόγος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. τρόπων· οὓς προεῖπεν ἐν 37. μόνη τῶν ὑπὸ δοκιμαζομένη ἀποδεικνύεται ἀνωτέρα (τῆς περὶ αὐτῆς ἐπικρατούσης γνώμης). τῷ πολεμίῳ... ὑφ οἷων κακοπαθεῖ = δίδει εἰς τὸν ἔχθρὸν ἀφορμὴν νὰ ἀγανακτῇ, ὅτι ὑπὸ τοιούτων (ἀναξίων ἀντιπάλων) κακοπαθεῖ. κατάμεμψιν = ἀφορμὴν παραπόνων. σημεῖα = σημεῖα (τὰ ὅποια

σωζόμενα μέχρι σήμερον μαρτυροῦν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Περικλέους λεγομένων). οὐδὲ δὴ = δχι δά. τοι = βεβαίως. οὐδὲν προσδεόμενοι... οὔτε δστις ἔπεσι... ή ἀλήθεια βλάψει = χωρὶς ποσῶς νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην οὔτε τοῦ 'Ομήρου ως ὑμνητοῦ οὔτε ἄλλου τινός, ὁ ὅποιος θὰ τέρψῃ μὲν πρὸς στιγμὴν διὰ στίχων, ἀλλ' η πραγματικὴ ἀλήθεια (ή ἐπισκόπησις αὐτῶν τῶν ἔργων τῶν ὑμνουμένων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ) θὰ καταδείξῃ ψευδῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ἰδέαν (τὴν ποιητικὴν παράστασιν τῶν πράξεων = τὴν ὑπόνοιαν). ἔσβατός = προσιτός. ξυγκατοικίσαντες = ἴδρυσαντες ἔκτος τῶν ἀποικιῶν μνημεῖα. κακῶν τε κάγαθῶν· παρὰ τὴν Μέμφιν τῆς Αἰγύπτου πανωλεθρία τῶν Αθηναίων μαρτυρεῖ περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως ὅμοίως, ὅπως καὶ αἱ περιφανεῖς τοῦ Κίμωνος νῦκαι περὶ τὸν Εὐρυμέδοντα. δικαιῶ = ἀναγνωρίζω ως καθῆκον. λειπόμενοι = οἱ ἐπιζῶντες. εἰκός (ἐνν. ἐστίν) ἔθελειν. κάμνω = κοπιάζω .

42. τῶνδε δηλ. τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Αθηναίων. ὅμοίως = ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ. εὐλογία = ἔπαινος, ἐγκώμιον. σημείοις = δι' απτῶν ἀποδείξεων. αὐτῆς· δηλ. τῆς εὐλογίας. τὰ μέγιστα = τὰ πλευστα καὶ σπουδαιότερα σημεῖα. οὐκ ἀν πολλοῖς... φανείη = δι' ὀλίγους "Ελληνας δύναται νὰ φανῇ (θὰ εύρεθῇ) ὁ λόγος ἀνάλογος τῶν ἔργων, ὅπως ὁ διὰ τοὺς προκειμένους νεκροὺς (= ὀλίγοι "Ελληνες ὑπάρχουν, ὅπως οἱ προκείμενοι, εἰς τοὺς ὅποιους ἀρμόζει τοιοῦτος ἔπαινος). δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν... καταστροφὴ = μοῦ φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τῶν προκειμένων νεκρῶν θάνατος, εἴτε οὗτος εἶναι τὸ πρῶτον δεῖγμα τῆς ἀνδρείας (διὰ τοὺς νέους), εἴτε εἶναι ἡ τελευταία ἐπισφράγισις αὐτῆς (διὰ τοὺς πρεσβυτέρους), εἶναι τρανὴ ἀπόδειξις τῆς ἀνδραγαθίας των. καὶ γάρ τοῖς τάλλα χείροις... προτίθεσθαι = διότι καὶ αὐτοὶ ἀκόμη, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως φαῦλοι, δικαιοῦνται νὰ προβάλλουν πρὸς ὑπεράσπισίν των τὰς ἐν τοῖς πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος ἀνδραγαθίας των. ἀγαθῷ = διὰ γενναίας, πατριωτικῆς πράξεως. κακὸν = ἡθικὸν σφάλμα. κοινῶς = πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον. ἐκ τῶν ίδίων = διὰ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ παρεκτροπῶν τοῦ ίδιωτικοῦ των βίου. μαλακίζομαι = ἐπιδεικνύω δειλίαν. τὴν ἔτι = τὴν μακροτέραν, ως καν ἔτι δαφυγάνω... πλουτήσειεν = ὅτι διαφυγάνω τὴν πενίαν ἥτο ἐνδεχόμενον νὰ πλουτήσῃ. τοῦ δειγοῦ = τοῦ κινδύνου. αὐτῶν· δηλ. τῆς ἀπολαύσεως τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἐλπίδος

νὰ διαφύγουν τὴν πενίαν. **λαβόντες** = ἐκλαβόντες, κρίναντες. μετ' αὐτοῦ· δηλ. τοῦ κινδύνου = κινδυνεύοντες. **έβουλήθησαν** μετ' αὐτοῦ... τῶν δὲ **έφριεσθαι** = ἀπεφάσισαν ὑπομένοντες τὸν κινδυνὸν τοὺς μὲν ἔχθροὺς νὰ τιμωροῦν, τὰ δὲ ἀγαθὰ ἐκεῖνα (τὴν περαιτέρω ἀπόλαυσιν καὶ τὸν πλοῦτον) νὰ ἐπιθυμοῦν (νὰ διατηρήσουν δηλ. τὸν πόθον, διότι ὁ ἄγων ἡδύνατο νὰ ἀποβῆ καὶ εὔτυχὴς δι' αὐτούς). **ἔλ-πιδι τὸ ἀφανές τοῦ κατορθώσειν** ἐπιτρέψαντες = ἐμπιστευθέντες εἰς τὴν ἐλπίδα τὸ ἀδηλον (τὴν ἀβεβαιότητα) τῆς εὔτυχοῦς ἐκβάσεως. **ἔργω δὲ περί...** **ἀξιοῦντες πεποιθέναι** = ἐν τῇ πράξει δὲ θεωροῦντες καθῆκον τῶν νὰ ἔχουν πεποιθησιν εἰς τὴν προσωπικήν των ἀνδρείαν ὡς πρὸς τὸν πρὸ τῶν ὅφθαλμῶν τῶν ὑπάρχοντα ἥδη κινδύνον. ἐν αὐτῷ· δηλ. τῷ κινδύνῳ. **τὸ ἀισχρὸν τοῦ λόγου** = τὴν ἐπὶ δειλίᾳ κακὴν φήμην, κατηγορίαν. **τὸ ἔργον** = τὴν μάχην. καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ... **ἀπηλλάγησαν** = καὶ ἐν βραχυτάτῃ κρισίμῳ στιγμῇ (τῆς τύχης), δτε ἥλπιζον νίκην μᾶλλον παρὰ ἥτταν, ἀπέθανον.

43. τοὺς δὲ λοιπούς... διάνοιαν ἔχειν = οἱ δὲ ἐπίζωντες πρέπει νὰ εὐχεσθε μὲν εἰς τοὺς θεοὺς νὰ σᾶς δίδωσι τύχην ἀκινδυνοτέραν, ἀλλὰ νὰ μὴ θεωρῆτε ἀξιον τοῦ ἑαυτοῦ σας (καταδέχεσθε) νὰ ἔχετε ποσῶς ἀτολμότερον τὸ φρόνημά σας ἀπέναντι τῶν ἔχθρῶν. **λόγω σκο-πεῖν τὴν ὠφελίαν** = κρίνειν (ἔξεταζειν) κατὰ τὸν λόγον (τῶν ῥητόρων) τὴν ὠφέλειαν (μὴ περιορισθῆτε νὰ ἀκούετε τὰ καλὰ ἀπὸ τὸν λόγον μου μόνον). **ἔργω θεώμενοι** = παριστάμενοι θεαταὶ ἐμπράκτως (τῆς δυνάμεως τῆς πόλεως, δπως παρουσιάζεται αὕτη ἀπὸ τὰ πράγματα). **ἐν τοῖς ἔργοις** = ἐν ταῖς μάχαις. δόποτε καὶ πείρᾳ του **σφα-λεῖεν** = εἴ ποτε καὶ πειρώμενοί τινος σφαλείησαν (συνέβη νὰ ἀποτύχωσι). **οὐκ οὖν** = δμως διὰ τοῦτο δέν... **κάλλιστον ἔρανον τῇ πό-λει προϊέμενοι** = τὴν καλλίστην συνεισφορὰν προσφέροντες εἰς σω-τηρίαν τῆς πατρίδος. **ἴδιᾳ** = προσωπικῶς. **παρὰ τῷ ἐντυχόντι...** **καιρῷ** = εἰς πᾶσαν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν καὶ λόγου (δταν δηλ. εἰς πανηγύρεις ἐκφωνοῦνται λόγοι, θὰ μνημονεύωνται αὐτοὶ) καὶ **ἔργον** (δταν ἐν τῇ μάχῃ θὰ προτρέπουν τοὺς μαχομένους νὰ μιμοῦνται αὐτούς). **σημαίνει** = σημεῖόν ἔστι, διατηρεῖ τὴν μνήμην των. **οἰκείᾳ δηλ. γῇ.** μὴ προσήκουσα = ἡ ξένη. **ἄγραφος μνήμη** = ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐγγεγραμμένη, κατ' ἀντίθ. πρὸς τό : στηλῶν ἐπιγραφή. **ἄ-γραφος μνήμη...** **ἐνδιαιτᾶται** = ἡ ἀγραφος ἀνάμνησις τῆς διαθέσεως

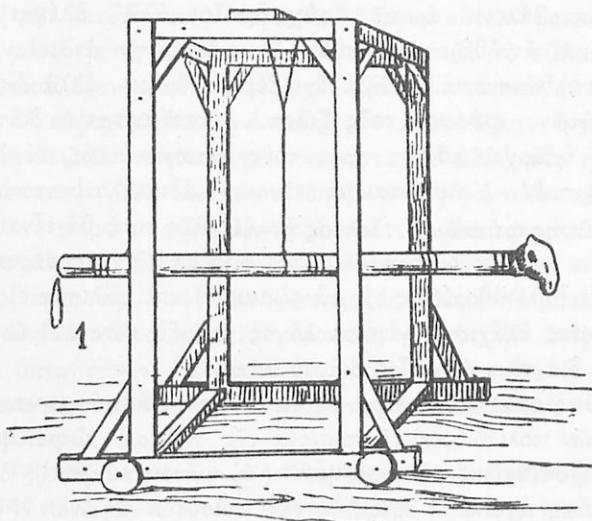
μᾶλλον (τῶν πεσόντων) παρὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν μικροῦ ἢ μεγάλου κατοικεῖ μέσα εἰς τὴν καρδίαν ἐνὸς ἑκάστου. καὶ τὸ εὔδαιμον... κρίναντες = καὶ ἔχοντες τὴν ίδεαν ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ ἀληθῆς εὐδαιμονία, ἡ δὲ εὐψυχία εἶναι ἡ ἐλευθερία. περιορῶμαι ἐνταῦθα = πτοοῦμαι, ἀποδειλῶ. κακοπραγῶ = δυστυχῶ. ἀλλ' οἵς ἡ ἐναντία... κινδυνεύεται = ἀλλ' ἔκεινοι, οἱ ὅποιοι διατρέχουν τὸν κινδυνὸν μεταβολῆς ἐπὶ τὰ χείρω ἐν τῷ μέλλοντι (= ἔτι) βίῳ των. καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα ἐν. ἔσται = καὶ εἰς τοὺς ὅποιους ἡ διαφορὰ (πρὸς τὴν προτέραν των κατάστασιν) θὰ εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη. ἀλγεινοτέρα γάρ... κάκωσις = διδίτι δι' ἄνδρα βέβαια εὐγενῆ καὶ ὑπερήφανον (μὲ φιλότιμο) εἶναι πικροτέρα ἡ ταπείνωσις ἡ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς δειλίας. ἀναίσθητος = ἀνώδυνος.

44. τοκεύς (γονεύς). ἐν πολυτρόποις ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες = γνωρίζουν ὅτι ἀνετράφησαν ἐν μέσῳ ποικίλων περιπτειῶν. εὐπρεπεστάτης τελευτῆς = ἐνδοξοτάτου θανάτου. οἵς ἐνεδαιμονῆσαι... ξυνεμετρήθη = τῶν ὅποιων ὁ βίος ὥρισθη (ἐδόθη) ἐν συμμέτρῳ ἀναλογίᾳ, ὥστε νὰ περάσουν αὐτὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ, καὶ νὰ ἀποθάνουν ἐν τῷ αὐτῷ βίῳ εὐδαιμονίας (: τοὺς ὅποιους συνώδευσεν ἡ αὐτὴ εὐτυχία καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον). Ὡν ἀναφ. αἰτιολ. = διότι αὐτῶν. λύπη οὐχ ὡν... στερίσκηται = λυπεῖται τις ὅχι δι' ἀγαθά, τὰ ὅποια στερεῖται, χωρὶς νὰ τὰ δοκιμάσῃ. ἔθας τινος = συνηθισμένος μέ τι. ίδιᾳ = κατ' ίδίαν, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. τῶν οὐκ δηντων... ἔσονται = οἱ κατόπιν γεννώμενοι εἰς τινας παΐδας θὰ τοὺς κάμουν νὰ λησμονήσουν τοὺς ἀποθανόντας. ξυνοίσει. ὑποκ. τὸ ἐπιγίγνεσθαι παΐδας. οὐ γάρ οἴόν τε ἰσον... κινδυνεύωσι = διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σκέπτωνται περὶ τῶν κοινῶν ὅμοιως ὅρθως καὶ δικαίως (ἐν ἴσότητι ὑποχρεώσεων καὶ δικαιοσύνη) μὲ τοὺς ἔχοντας τέκνα εἰς τὸν πόλεμον ἔκεινοι, οἱ ὅποιοι μὴ συνεισφέροντες τέκνα (= εἰς τὸν πόλεμον) δὲν διατρέχουν κινδυνὸν νὰ τὰ χάσουν. παρηβῶ = γίνομαι παρηγιέ. τόνδε· ἐνν. τὸν ὑπόλοιπον βίον. κουφίζομαι = παρηγοροῦμαι. τὸ φιλότιμον ἀγήρων μόνον = ἡ φιλοτιμία (φιλοδοξία) μόνον δὲν γηράσκει. οὐ τὸ κερδαίνειν μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι = δὲν εὐχαριστεῖ τόσον τὸ κέρδος, ὅσον ἡ δόξα. ἀχρεῖος = ἀχρηστός.

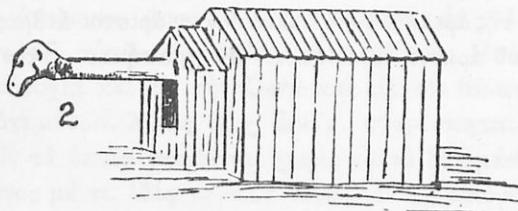
45. μέγαν = δυσχερῆ. καὶ μόλις ἀν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς

(= καὶ εἰ ὑπερβάλοιτε ἀρετῇ) οὐχ ὅμοιοι ἀλλ᾽ ὀλίγῳ χείρους κριθεῖτε = καὶ ἂν ἡθέλετε ἐπιδείξει δλως ἔξαίρετον ἀνδρείκην καὶ τότε μόλις θὰ κατωρθώνετε νὰ κριθῆτε ὅχι βέβαια δμοιοι, ἀλλὰ ὡς κατά τη κατώτεροι αὐτῶν. φθόνος τοῖς ζῶσι... τετίμηται = διότι μεταξὺ τῶν ζώντων ὑπάρχει φθόνος πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστάς, οἱ δὲ νεκροὶ (= τὸ μὴ ἐμποδὼν) τιμῶνται μὲ εὔνοιαν ἀδιαφιλονίκητον. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως... κλέος ή = μεγάλη τιμὴ θὰ εἶναι εἰς σᾶς, ἀν δὲν φανῆτε κατώτεροι τῆς ιδίας σας φύσεως (τοῦ προορισμοῦ σας, ἀν ἀσχολήσθε δηλ. ἀθορύβως εἰς τὰ οἰκιακὰ) καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνην, περὶ τῆς ὁποίας ἐλάχιστα γίνεται λόγος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν (ἐν τῇ ἀγορᾷ) εἴτε διὰ τὸ κακὸν εἴτε διὰ τὸ κακόν.

46. πρόσφορα = ἐπίκαιρα. οἱ θαπτόμενοι κεκόσμηνται δηλ. τῇ συμπαθείᾳ τῶν πολιτῶν καὶ τῇ προνοίᾳ τῆς πόλεως. ὥφέλιμον στέφανον... προτιθεῖσα = ὥφέλιμον (οὐ μόνον εὐπρεπῆ, ὅπως ξήτο εἰς τοὺς κυρίως ἀγῶνας) ἀμοιβὴν τῶν τοιούτων ἀγώνων (ὑπὲρ πατρίδος) προβάλλουσα εἰς τοὺς προκειμένους νεκρούς καὶ εἰς τοὺς ἐπιζῶντας. ἄθλα γὰρ... πολιτεύουσι = διότι, ὅπου προβάλλονται μέγιστα βραβεῖα τῆς ἀρετῆς, ἐκεῖ πολιτεύονται ἄριστοι ἀνδρες. ἀπολογουράμενοι = ἀφοῦ ἀρκετὰ ἐκλαύσατε. δν προσήκει = τὸν προσήκοντα τὸν ιδικόν του.

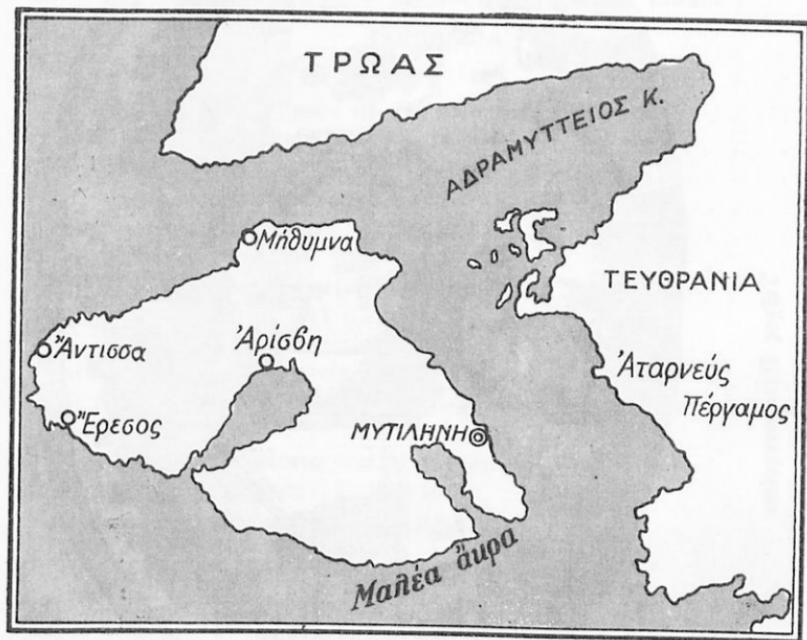
1. Κριός κρεμαστός.

2. Κριός προκεκαλυμμένος (έντδος χελώνης (χελώνη κριοφόρος).
Καὶ τὰ δύο εἰδὴ τοῦ κριοῦ ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς κατακρήμνισιν τειχῶν.

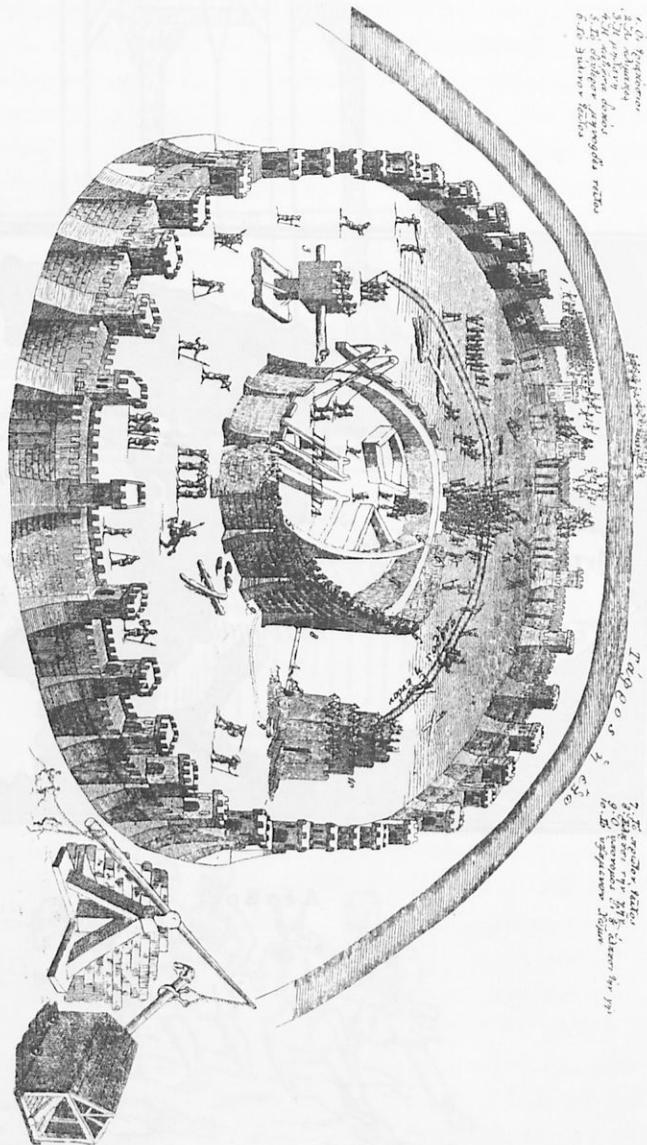
3. Κριός φορητός (πρὸς παραβίασιν κυρίως πυλῶν)

Λέσβος

Τεχνογνωστική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Εἰκὼν τοῦ Θουκυδίδου	5	
Εἰσαγωγὴ		
I. Ὁ Θουκυδίδης	7	
II. Ἡ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατάστασις ἐν Ἑλλάδι	10	
ΜΕΡΟΣ Α'		
I. Πλαταιϊκὰ		
α) Εἰσβολὴ τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς (Β, 1 - 6)	15	
β) Πλαταιῶν πολιορκία (Β, 71 - 78)	20	
γ) Πλαταιέων ἔξοδος (Γ, 20 - 24)	25	
δ) Πλαταιέων παράδοσις (Γ, 52)	29	
ε) Δημηγορία Πλαταιέων (Γ, 53 - 59)	30	
ζ) Δημηγορία Θηβαίων (Γ, 61 - 67)	36	
ζ) Πλαταιέων καταδίκη (Γ, 68)	41	
II. Λεσβιακὰ		
α) Μυτιληναίων ἀποστασία (Γ, 1 - 18)	43	
β) Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους. Μυτιληναίων παράδοσις (Γ, 25 - 33)	43	
γ) Ἀθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων (Γ, 35 - 50)	53	
δ) Δημηγορία Κλέωνος (Γ, 37 - 40)	54	
ε) Δημηγορία Διοδότου (Γ, 42 - 48)	59	
III. Η ερικλέους ἐπιτάφιος (Β, 34 - 46)	65	
ΜΕΡΟΣ Β'		
'Ερμηνευτικαὶ σημειώσεις		75

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

0020556493

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΒ' 1971 (V) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 78.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2105/10-4-71

*Εκτύπωσις — Βιβλιοδεσία : ΑΦΟΙ Γ. ΡΟΔΗ — Αμαρουσίου 59 — Αμαρούσιον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής